

Πάτμος

ΣΥΝΤΟΜΟΣ ΣΧΟΛΙΑΣΜΟΣ

ΣΤΗΝ ΑΠΟΚΑΛΥΨΗ

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΤΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ

Στην τοιχογραφία, η «γυναίκα» με τη σελήνη κάτω από τα πόδια της, ο υιός της και ο «δράκος».

«...εθανάτωσε δε με πρόσταγμα δράκοντα αποστάτη». (Ιώβ Κοτ-13)

Z. Η έβδομη σάλπιγγα, και σημείο στον ουρανό: η «γυναίκα» και ο «δράκος».

Μάρτιος 2014

Λεόντιος Μοναχός Διονυσιάτης

www.imdleio.gr

...ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ...

...ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΑ...

(Η έβδομη σάλπιγγα)

11-15 Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος ἐσάλπισε· καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ λέγουσαι· ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

11-16 καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι οἱ ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ, οἱ κάθονται ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν, ἔπεσαν ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν καὶ προσεκύνησαν τῷ Θεῷ

11-17 λέγοντες· εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὢν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὅτι εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην καὶ ἐβασίλευσας,

11-18 καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, καὶ ἦλθεν ἡ ὀργή σου καὶ ὁ καιρὸς τῶν ἐθνῶν κριθῆναι καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις καὶ τοῖς ἁγίοις τοῖς φοβουμένοις τὸ ὄνομά σου, τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις, καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν.

11-19 Καὶ ἠνοίγη ὁ ναὸς τοῦ Θεοῦ ὁ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὤφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης Κυρίου ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ, καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ καὶ σεισμός καὶ χάλαζα μεγάλη.

11-15 Καὶ ὁ ἕβδομος ἄγγελος σάλπισε· καὶ ἐγέναν φωνές μεγάλες στον οὐρανὸ που ἔλεγαν. Ἡ βασιλεία του κόσμου ἐγένετο του Κυρίου μας καὶ του Χριστοῦ του, καὶ θα βασιλέψει στους αἰῶνες των αἰώνων.

11-16 Καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες πρεσβύτεροι που κάθονται μπροστὰ στο Θεό, πάνω στους θρόνους τους, ἔπεσαν με τὰ πρόσωπά τους καὶ προσκύνησαν το Θεό,

11-17 λέγοντας:

Σε ευχαριστοῦμε, Κύριε, ὁ Θεὸς ὁ Παντοκράτορας, που (πάντοτε) υπάρχεις καὶ που (πάντοτε) υπήρχες, καὶ που ἐρχεσαι (πάντα), γιατί ἔλαβες τὴ δύναμή σου τὴ μεγάλη καὶ ἐβασίλευσες.

11-18 Καὶ τὰ ἔθνη ὀργίστηκαν, ἀλλὰ ἦρθε (με τὴ σειρά της) ἡ ὀργή σου, καὶ ὁ καιρὸς των ἐθνῶν γιὰ νὰ κριθοῦν, καὶ γιὰ νὰ δώσεις τὸ μισθὸ στους δούλους σου τους προφῆτες καὶ στους ἁγίους που φοβοῦνται τὸ ὄνομά σου, τους μικροὺς καὶ τους μεγάλους, καὶ γιὰ νὰ καταστρέψεις ἐκείνους που καταστρέφουν τὴ γῆ.

11-19 Καὶ ἀνοίχτηκε ὁ ναὸς του Θεοῦ που εἶναι στον οὐρανὸ καὶ φάνηκε ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης του Κυρίου μέσα στο ναὸ του. Καὶ ἐγέναν ἀστραπές καὶ φωνές καὶ βροντές καὶ σεισμός καὶ χάλαζι μεγάλο.

11.15 Σχόλιο.

Μας δῆλωσε πρὶν, ὁ Ἰωάννης, τὰ γεγονότα τῆς «**2ης Ουαί**», δηλ. τῆς 6ῆς σάλπιγγας που χαρακτηρίζεται καὶ σαν «**2ο Ἀλλοίμονο**», ὅπου οἱ ἀποστατοῦντες ἀπὸ τὸ δρόμο του Θεοῦ ἄνθρωποι καταλήγουν νὰ βρεθοῦν ὑπὸ τὴν κυριαρχία των πονηρῶν πνευμάτων, των ὁποίων ὁ ἀρχηγὸς θα κατοικήσει στον Ἀντίχριστο, λίγο καιρὸ μόνο πρὶν τὸ τέλος του κόσμου. **«Το ουαί (αλλοίμονο) το δεύτερο πέρασε· ἰδοὺ, τὸ ουαὶ τὸ τρίτο ἐρχεται γρήγορα»** (11-14).

Ὁ Αἰδέσιμος Μπηντ ἐπίσης μας εἶπε:¹ **«Το δεύτερο αλλοίμονο δὲν ἀνήκει στὴν ἀνακεφαλαίωση, ἀλλὰ στὴ μάχη των ἵππων, που υποκινήθηκε ἀπὸ τὴν σάλπιγγα του ἔκτου ἀγγέλου».**² Δηλ. με τὸ «**2ο Ἀλλοίμονο**» ὁ Θεολόγος Ἰωάννης δὲν κάνει ἀνακεφαλαίωση

¹ Βλ. προηγούμενο (ΣΤ) τεύχος τῆς ἐρμηνείας ὑπὸ ΛΜΔ, σελ. 32: www.imdleio.gr/apocalypse/apocalypse_f.pdf

² Ἀπὸ τὸ βιβλίο του Edward Marshall: «The Explanation of the Apocalypse» ὑπὸ Venerable Bede (672 - 735). Οἱ ἀναφορές στὴν ἐρμηνεία του Μπηντ (ἢ Βέδα) εἶναι ἀπὸ αὐτὸ τὸ βιβλίο, ἐκτός ἀν ὀρίζεται διαφορετικὰ.

των λεχθέντων, αλλά μας μιλάει για τη «μάχη των ίππων». Η 6η σάλπιγγα αναφέρεται σε μεγάλη καταστροφή καθώς το έξι (6) όταν λαμβάνεται θετικά δηλώνει τελείωση δημιουργίας, ενώ αρνητικά καταστροφής. Επειδή **το έξι (6) είναι τέλειος αριθμός**³ και την έκτη ημέρα συμπληρώθηκε με τον άνθρωπο η Δημιουργία ουρανού και γης,⁴ και η δημιουργική δύναμη της ανθρωπίνης φύσης για να επιτύχει τα καλύτερα διακρίνεται σε έξι (6) γενικούς τρόπους επίτευξης των αρετών,⁵ έπεται ότι με **τον αριθμό έξι υποδηλώνεται ότι έχει σχέση με δημιουργία** (θετικά ή αρνητικά) τόσο στο Σύμπαν γενικά, όσο και σε ένα μόνο άνθρωπο ειδικότερα.⁶ Δεν είναι όμως οι αριθμοί ρυθμιστές των γεγονότων όπως νόμιζαν οι Πυθαγόρειοι, ούτε υπάρχουν καλοί ή κακοί αριθμοί. Απλά, η σοφία του Θεού δηλώνεται και μέσω αριθμών, που ανάλογα με τον τρόπο με τον οποίο αναφέρεται η Γραφή σ' αυτούς, «**επαινετός**» ή «**ψεκτός**», κατά τον άγιο Μάξιμο, δηλ. με καλό ή κακό νόημα, προσδιορίζονται ανάλογης ποιότητας γεγονότα (καλά ή κακά, δημιουργικά ή καταστροφικά).

Οι σάλπιγγες είναι παγκόσμιες προειδοποιήσεις ώστε η δημιουργούμενη παγκόσμια κοινωνία, από την αύξηση του πληθυσμού της γης, να μην γίνει αιτία διαφθοράς των ανθρώπων, και μάλιστα των πιστών Χριστιανών. Δηλ. ηχούν οι σάλπιγγες για να μην επαναληφθεί ότι συνέβη στην προκατακλυσμιαία κοινωνία όταν «**άρχισαν οι άνθρωποι να γίνονται πολλοί επί της γης**» (Γεν. ΣΤ-1) και αναμίχθηκε και διεφθάρη η ευσεβής γενιά του Σηθ, που ονομάζονται από τη Βίβλο «**υιοί του Θεού**», με όσους είχαν γήινο φρόνημα, που αποκαλούνται σε θηλυκό γένος «**θυγατέρες των ανθρώπων**». Επειδή ο λόγος του Θεού δίνει προτεραιότητα στην ψυχή, γι' αυτό αν και η ευσεβής γενιά του Σηθ είχε εκτός των ανδρών και γυναίκες,⁷ και οι σαρκικά διαβιούντες άνθρωποι (της γενιάς του Κάϊν) ήταν επίσης άνδρες και γυναίκες, για την ανάμιξη των ανθρώπων η Γραφή αναφέρεται τιμητικά μόνο στη γενιά του Σηθ. Αποκαλεί τα μέλη της «**γίους του Θεού**», δηλ. ως να είναι όλα άρρενα, επειδή αναφέρεται στην ανδρεία της ψυχής τους, με την οποία αντιστεκόμενοι στον πονηρό, κρατούνται μέσα στη χάρη του Θεού. Ένεκα αυτής μπορούν να σπείρουν λόγο Θεού στους γήινου φρονήματος ανθρώπους, ενώ οι τελευταίοι μπορούν μόνο να τον δεχτούν και όχι να δώσουν, ως άγευστοι χάριτος, και γι' αυτό πνευματικά βρίσκονται χαμηλότερα (αποκαλούνται απλώς «άνθρωποι») εκπροσωπούμενοι από τις «**θυγατέρες**» τους.

Οφείλουν λοιπόν οι Χριστιανοί, όπως οι τότε «υιοί του Θεού», να παραμένουν στην τάξη τους, δηλ. να διατηρούν **το χάρισμα της υιοθεσίας** που έλαβαν εκ Θεού και να μην παρασύρονται από τους γυναικώδεις πνευματικά ανθρώπους δηλ. αυτούς με το γήινο φρόνημα, που δεν μπορούν να σπείρουν λόγο Θεού. Ανάλογα μιλάει ο Ιωάννης ο Θεολόγος για **υιό άρρενα**, δηλ. έχοντα πνεύμα Θεού και όχι υποχρεωτικά, κατά την φυσική διάκριση, αρσενικό. Και όσοι αποτελούν «**απαρχή ανήκουσα στο Θεό και το Αρνίο**» αναφέρεται ανάλογα ότι «αγοράσθηκαν» δηλ. επιλέχθηκαν από τους ανθρώπους αφού έλαβαν την ανάλογη χάρη, ώστε να **είναι παρθένοι που δεν μολύνθηκαν με «γυναίκα»**. Δεν αναφέρει ότι δεν μολύνθηκαν και με άνδρα, διότι εδώ η «γυναίκα» πνευματικά δηλώνει κάθε είδος φιλοκοσμίας και φιλοσαρκίας,

³ Διότι είναι: $6=1 \times 2 \times 3$ και $6=1+2+3$

⁴ Κατά τον άγιο Μάξιμο τον ομολογητή: «*Εἰς δὲ τὸν ἕξ ἀριθμὸν ἡ ποιητικὴ τῆς φύσεως λαμβάνεται δύναμις, οὐ μόνον ὅτι ἐν ἕξ ἡμέραις ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, ἀλλ' ὅτι καὶ μόνος τῶν ἐντὸς δεκάδος ἀριθμῶν ἐστὶ τελειότατος καὶ ἐκ τῶν ἰδίων συνιστάμενος μερῶν οὗτος ὁ ἀριθμὸς*». (Προς Θαλάσσιον, ερώτ. μ')

⁵ Επίσης κατά τον άγιο Μάξιμο: «*Ὑμεῖς οὖν, ὡς γνωστικοί, τὸ λειπόμενον θεωρήσατε πῶς ἡ ποιητικὴ τῶν κρειττόνων γενικὴ τῆς φύσεως δύναμις εἰς ἕξ διαρεῖται, καὶ αὐτοὺς γενικούς, τῶν ἀρετῶν τρόπους...*». (Προς Θαλάσσιον, ερώτησις μ')

⁶ Συνοψίζει ο άγιος Μάξιμος λέγοντας ότι το έξι (6) σημαίνει την δημιουργική δύναμη: «*Εἰ γὰρ ὁ ἕξ τὴν ποιητικὴν σημαίνει τῆς φύσεως δύναμιν, ὡς τέλειος καὶ ἐκ τῶν ἰδίων μερῶν συνιστάμενος, διὸ καὶ ἐν ἕξ ἡμέραις πεποικέναι τὸν Θεὸν τὸν κόσμον γέγραπται...*». (Προς Θαλάσσιον, ερώτησις νε')

⁷ Δεν ήταν εξωγήινοι, όπως νομίζουν μερικοί που μπερδεύουν τα πνευματικά με τα υλικά, διότι δεν μελετούν τη Γραφή με τη βοήθεια των Πατέρων, εδώ του αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου.

ενώ ο άνδρας, αντίθετα, ανεξαρτήτως φύλλου, τον καθένα που δεν πέφτει θύμα τέτοιου φρονήματος. Και βέβαια δεν σημαίνει ότι αυτοί οι «παρθένοι» είναι αποκλειστικά άνδρες, εφόσον αναμφίβολα αρχηγός τους είναι η αιειπάρθενος Θεοτόκος. (Αποκ. κεφ. 14ο).

Επειδή οι άνθρωποι έχουν ελεύθερη βούληση, όταν απομακρύνθηκαν από τον Θεό, **έγινε στο 600στό έτος της ζωής του Νώε ο Κατακλυσμός**. Και με την εν εξελίξει προσπάθεια παγκοσμιοποίησης, η οποία καλλιεργεί τα πάθη, με αποτέλεσμα να ηχούν συνέχεια σάλπιγγες και να έχουν γίνει ήδη δύο παγκόσμιοι πόλεμοι, **γίνεται ακόμη μεγαλύτερη καταστροφή στην 6η σάλπιγγα, πριν την 7η, και τον τελικό Αντίχριστο**. Δηλ. όπως είπαμε ήδη,⁸ **στην έκτη (6η) σάλπιγγα γίνεται ο γενικός ή τρίτος παγκόσμιος πόλεμος μαζί με όλα τα δεινά που περιγράφηκαν στις προηγούμενες σάλπιγγες, μια πολύ μεγάλη καταστροφή**. Δηλ. εδώ το έξι δηλώνει, λόγω της αμετανοησίας του κόσμου, μια πλήρως αρνητική επέμβαση στην δημιουργία (αντι-δημιουργικότητα) από τον Καταστροφέα άγγελο της Αβύσσου, που δεν μπορεί να κάνει τίποτα καλό, ως εχθρός Θεού και ανθρώπων, και διότι είπε ο Κύριος: **«χωρίς Εμού ου δύνασθε ποιείν ουδέν (καλόν)»**. (Ιω. Ιε-5).

Αν η καταστροφή το κατακλυσμού δεν μπόρεσε να αγγίξει τον δίκαιο Νώε, πολύ περισσότερο δεν μπορούν αυτές των σαλπίγγων να αγγίξουν τους αληθινούς Χριστιανούς, που προηγουμένως σφραγίζονται για τον σκοπό αυτό (κεφ. 7ο). Η πνευματική κάλυψη των πιστών είναι διαρκής, όταν αυτοί ζουν σύμφωνα με τις εντολές του Θεού και παίρνουν δύναμη από τα Άγια Μυστήρια, διότι είπε ο Κύριος: **«ο τρώγων Μου την σάρκα και πίνων μου το αίμα έχει ζωήν αιώνιο»** (Ιω. Στ-54). Αυτοί οι πιστοί, ακόμη και αν υποστούν διωγμούς και ταλαιπωρίες,⁹ είναι ασφαλισμένοι από τον Χριστό που έχουν μέσα τους, ο οποίος είπε: **«Ιδού σας δίνω την εξουσία να πατάτε πάνω σε όφεις και σκορπιούς και πάνω σε όλη τη δύναμη του εχθρού, και τίποτα δεν πρόκειται να σας βλάψει»**, ούτε στην ψυχή ούτε στο σώμα. (Λουκ. Ι 19).

Η Εκκλησία, που τώρα έχει απλωθεί σ' όλη τη Γη, ακόμα και μέσα στις δοκιμασίες από τα κρίσιμα γεγονότα των σαλπίγγων, **συνεχίζει να δημιουργεί** στην άνω και αιώνια Ιερουσαλήμ άφθαρτες κατοικίες στους πιστούς της, ενώ το κακό με αρχηγό τον αποστάτη διάβολο που θα κατοικήσει στον Αντίχριστο, συνεχίζει την γενική καταστροφή στη Γη.

Στην σειρά των γεγονότων, αυτά των χρόνων του Αντιχρίστου, είναι τα τελευταία του κόσμου, και γι' αυτό εξετάζονται λεπτομερέστερα στην έβδομη και τελευταία σάλπιγγα. Όμως διά των αναμετρήσεων και πολέμων που περιέχουν, πνευματικά συγγενεύουν, και είναι μάλιστα ανάλογα, με αυτά της έκτης σάλπιγγας· γι' αυτό αναφέρονται περιληπτικά και σε εκείνη. Ενωρίτερα είδαμε ότι και η **έκτη σφραγίδα** περιλαμβάνει γεγονότα που έχουν σχέση με την έκτη σάλπιγγα. **Οι σάλπιγγες, όμως, εστιάζονται σε παγκόσμιας σημασίας γεγονότα**, αν και όπως εξηγήσαμε, ό,τι αφορά το σύνολο της ανθρωπότητας, από πνευματική άποψη εξεταζόμενο, δεν διαφέρει από ό,τι μπορεί να ζει μια μικρότερη κοινωνία όπως ένα έθνος, ή ακόμη και ένα μοναδικό άτομο. Συνοψίζουμε με τα λόγια του **Αιδέσιμου Μπηντ**:

«Οι έξι προηγούμενες σάλπιγγες, που αντιστοιχούν στις περιόδους της σημερινής εποχής, ανήγγειλαν τις διάφορες συγκρούσεις (διαμάχες) των πολέμων της Εκκλησίας. Αλλά η έβδομη, προαναγγέλλει το αιώνιο Σάββατο, και δείχνει από μόνη της τη νίκη και την κυριαρχία του αληθινού Βασιλιά». Πράγματι, η ανάπαυση από τους κόπους αυτής της ζωής, το αιώνιο Σάββατο κατά τον Μπηντ (ή Βέδα, +735), με την είσοδο στην αιώνια βασιλεία του Θεού, δηλώνεται από την Αποκάλυψη αμέσως μετά το έβδομο σάλπισμα:

«Και ο έβδομος άγγελος σάλπισε, και έγιναν φωνές μεγάλες στον ουρανό που έλεγαν. Η βασιλεία του κόσμου έγινε του Κυρίου μας και του Χριστού του, και θα βασιλεύσει στους αιώνες των αιώνων». (11-15) Η δύναμη του Τριαδικού Θεού, που γίνεται φανερή από τη Δημιουργία, είναι άπειρη, και η βασιλεία Του αδιάκοπη. Και είναι μόνο ζήτημα

⁸ Διαβάστε το Δ τεύχος της ερμηνείας (υπό ΛΜΔ): http://www.imdle.org/apocalypse/apocalypse_d.pdf

⁹ Δεν αρπάζονται στον ουρανό για να μην υποφέρουν όπως κακώς ερμηνεύουν την Γραφή κάποιοι δυτικοί, οι οποίοι την αρπαγή που θα γίνει στην Συντέλεια την μεταφέρουν πολύ ενωρίτερα.

απόφασης το πότε θα θελήσει να βασιλεύσει στην νέα άφθαρτη κτίση, έχοντας στο πρόσωπο του Υιού και Λόγου του Θεού ενωμένο τον «Υιό του ανθρώπου» Ιησού Χριστό, ο οποίος επομένως συμβασιλεύει αιώνια: **«Η βασιλεία του (ανακαινισμένου) κόσμου έγινε του Κυρίου (και Θεού) μας και του Χριστού του (ως ανθρώπου), και θα βασιλέψει στους αιώνες των αιώνων»**. Δεν υπάρχει κανείς να ανατρέψει την απόφαση αυτή του Θεού, και γι' αυτό οι ουράνιες φωνές δεν λένε ότι θα γίνει, αλλά **«έγινε»**.

Οι είκοσι τέσσερις πρεσβύτεροι στην αρετή, από όσους έζησαν προ και μετά Χριστόν, που έχουν αξιωθεί να κάθονται σαν πρωτοσύμβουλοι μπροστά στο Θεό, κάνουν σχήμα εδαφιαίας προσκύνησης, ευχαριστώντας τον Τριαδικό Θεό γιατί απεφάσισε να δράσει με την ακατανίκητη δύναμή Του, ώστε να βασιλεύσει αιώνια σε ένα ανακαινισμένο άφθαρτο Σύμπαν, σταματώντας το κακό που μπήκε στην Δημιουργία από το Διάβολο: **«Και οι είκοσι τέσσερις πρεσβύτεροι που κάθονται μπροστά στο Θεό, πάνω στους θρόνους τους, έπεσαν με τα πρόσωπά τους και προσκύνησαν το Θεό, λέγοντας: Σε ευχαριστούμε, Κύριε, ο Θεός ο Παντοκράτορας, που (πάντοτε) υπάρχουν και που (πάντοτε) υπήρχες, και που έρχεσαι (πάντα), γιατί έλαβες τη δύναμή σου τη μεγάλη και εβασίλευσες»**. (11,16-17)

«Μόνον ο Θεός είναι Βασιλεύς που έχει εξουσία και βασιλεύει αιώνια, χωρίς διάδοχο σ' αυτή την εξουσία και δύναμη» λέει ο Αρέθας. Όσον αφορά τώρα τον Υιό, τον Χριστό του Θεού Πατρός, **«την εξουσία που είχε ως Θεός από την αρχή, θέλησε να λάβει για χάρη μας και ως άνθρωπος»** λέει ο άλλος των Καππαδοκών ερμηνευτών της Αποκάλυψης, Ανδρέας.¹⁰

Τα έθνη, δηλ. οι λαοί που διαβιούν ειδωλολατρικά, αρνήθηκαν οργισμένα να δεχθούν τον Ιησού Χριστό σαν Θεάνθρωπο και Σωτήρα, και να εφαρμόσουν στη ζωή τους τον νόμο Του, επαληθεύοντας ότι **«πλατεία η πύλη και ευρύχωρη η οδός που οδηγεί στην απώλεια, και πολλοί είναι οι εισερχόμενοι δι' αυτής. Τι στενή που είναι η πύλη και γεμάτη θλίψεις η οδός που οδηγεί στη ζωή, και (πόσο) λίγοι είναι όσοι την βρίσκουν»!** (Ματθ. Ζ 13-14). Αλλά ήρθε με τη σειρά της η οργή του Θεού, δηλ. η απότομη συστολή της χάρης Του. Αυτή η συστολή, ο απότομος περιορισμός της χάρης του Θεού, αναγνωρίζεται από τα έθνη που βλέπουν μόνο με γήινα μάτια, σαν αιφνίδια σειρά υλικών καταστροφών από τη γρήγορη εκτύλιξη των γεγονότων της **έβδομης και τελευταίας σάλπιγγας**, που ονομάζεται και **«3ο Ουαί»** δηλ. **«3ο Αλλοίμονο»**. Λέγεται «αλλοίμονο» όχι τόσο για τις υλικές καταστροφές που εντυπωσιάζουν όσους ερμηνεύοντας την Αποκάλυψη βλέπουν μόνο διεργασίες του αισθητού (φυσικού) κόσμου, επειδή αγνοούν τον πνευματικό ή διότι συγχέουν τους δύο, νομίζοντας ότι ο ένας κόσμος αποτελεί απλή προέκταση του άλλου,¹¹ αλλά για την απώλεια των ψυχών των ανθρώπων που τα γεγονότα θα βρουν πνευματικά απροετοίμαστους. Διότι με την 7η Σάλπιγγα ή «3ο Ουαί» ήρθε ο καιρός των εθνών να κριθούν: **«Και τα έθνη οργίστηκαν, αλλά ήρθε (με τη σειρά της) η οργή Σου, και ο καιρός των εθνών για να κριθούν»...** (11-18).

Μετά την 7η σάλπιγγα, που είναι η τελευταία, δεν υπάρχει άλλος χρόνος, οπότε τα αναφερόμενα αφορούν την οριστική Κρίση κατά την ένδοξη 2α Παρουσία του Κυρίου: **«Όταν έλθει ο υιός του ανθρώπου (Ιησούς Χριστός) μέσα στη (θεϊκή) δόξα Του και όλοι οι άγιοι άγγελοι μαζί Του, τότε θα καθίσει πάνω στον δοξασμένο (από τη θεότητά Του) θρόνο Του. Και θα συναχθούν μπροστά Του όλα τα έθνη, και θα τα ξεχωρίσει αναμεταξύ τους, όπως ακριβώς ο βοσκός ξεχωρίζει τα πρόβατα από τα κατσίκια»**. (Ματθ. Κε 31-32).

Ενωρίτερα, τα έθνη οργίστηκαν όταν ο Σωτήρας ήρθε σαν άνθρωπος στη Γη, οπότε ο

¹⁰ Από το βιβλίο του Γ. Β. Μαυρομάτη «Η Αποκάλυψις του Ιωάννου με πατερική ανάλυση» σελ. 199, που στηρίζεται στην ερμηνεία της Αποκάλυψης από τους Καππαδόκες, άγιο Ανδρέα και Αρέθα.

¹¹ Οι ψευδεπιστημονικές αντιλήψεις συνεργούν σ' αυτό. Η ψυχή όμως δεν αποτελεί μέρος του υλικού Σύμπαντος, ούτε καν στην πιο λεπτή, την ενεργειακή μορφή του. Δεν καίγεται μια ψυχή από υλική φωτιά, ούτε παγώνει αν περάσει μέσα από πάγο, ούτε την συλλαμβάνουν ηλεκτρομαγνητικά πεδία. Δείτε: **Η ψυχή, η φωτογραφία Κίρλιαν, και Ορθόδοξες υπομνήσεις:** http://www.imdleo.gr/diaf/2013/kirlian/kirlian_soul.html.

εθνικός Ηρώδης μαζί με τους άρχοντες των Ιουδαίων και το λαό τους που παρέσυραν, συντάχθηκαν εναντίον Του, όπως είχε προφητευθεί από τον βασιλιά Δαβίδ.

«Την δε επιβουλή των εθνών και Ιουδαίων κατά του Χριστού ο 2ος ψαλμός λέγει: «Γιατί εφρύαξαν¹² έθνη και λαοί εμελέτησαν μάταια; Παρέστησαν οι βασιλείς της Γης και οι άρχοντες συνάχθηκαν για τον ίδιο σκοπό». Δηλ. ο Άννας και ο Καϊάφας, και οι Αρχιερείς και οι Γραμματείς: «κατά του Κυρίου και κατά του Χριστού Του».

Διότι όποιος πολεμάει τον Υιό υβρίζει και τον Πατέρα», λέει ο Μέγας Αθανάσιος.¹³ Τότε, όπως είχε επίσης προφητεύσει ο βασιλιάς Δαβίδ, **ο Θεός «λάλησε» με οργή,** δηλ. απότομα τιμώρησε όσους επέμειναν αμετανόητα στην έχθρα προς τον θανατωθέντα απ' αυτούς Ιησού Χριστό: **«...Τότε θα λαλήσει προς αυτούς με την οργή Του, και θα τους ταραξει με τον θυμό Του».**¹⁴ Εκτός από τον Ηρώδη που πέθανε «σκωληκόβρωτος»¹⁵ και τους Άννα και Καϊάφα που η γη αρνιόταν να τους σκεπάσει, ο λαός των Ιουδαίων φονεύθηκε, αιχμαλωτίσθηκε και διασκορπίστηκε κατά το 70 μ.Χ. από τους Ρωμαίους, ενώ ο Ναός τους των Ιεροσολύμων, ο μόνος στον οποίο επιτρεπόταν η λατρεία του Θεού, καταστράφηκε εντελώς.

Μέχρι όμως να έρθει η οριστική Κρίση, τα έθνη και οι άρχοντές τους κλήθηκαν από τους Αποστόλους και τους άλλους διδασκάλους της Εκκλησίας, να συνεισθούν, να στερεωθούν στην εν Χριστώ πίστη, και όσοι έχουν εξουσία στη Γη να λάβουν κατάλληλη διαπαιδαγώγηση για να κρίνουν δίκαια τις υποθέσεις των συνανθρώπων τους.¹⁶ **Μακάριοι θα είναι όλοι όσοι έχουν την πεποίθησή τους στον Κύριο,¹⁷ όταν εκκαυθεί με γρηγοράδα ο θυμός Του στις έσχατες μέρες.**¹⁸ Αυτές είναι το τέλος της ζωής των μεμονωμένων ατόμων, αλλά και οι έσχατες μέρες της ανθρωπότητας στις οποίες εστιάζεται η 7η σάλπιγγα της Αποκάλυψης.

«...Και (ήρθε) ο καιρός των εθνών για να κριθούν, και για να δώσεις το μισθό στους δούλους Σου τους προφήτες και στους αγίους που φοβούνται το όνομά Σου, τους μικρούς και τους μεγάλους, και για να καταστρέψεις εκείνους που καταστρέφουν τη γη». (11-18). Εδώ ο Ιωάννης αναφέρεται στην Κρίση, κατά την 2α Παρουσία, γιατί τότε λαμβάνουν πλήρη τον μισθό τους οι δούλοι του Θεού, και καταστρέφεται οριστικά το κακό μαζί με τους υποστηρικτές του: Το κακό έχει περιορισθεί πλέον στον χώρο της γης, όπως θα μας εξηγήσει κατόπιν ο Ιωάννης, γι' αυτό λέει **«να καταστρέψεις εκείνους που καταστρέφουν τη γη» χωρίς να προσθέτει "και τον ουρανό".**

Οι λαοί που δεν δέχθηκαν τον λόγο του Θεού ή τον δέχθηκαν αρχικά, αλλά μετά τον ξέχασαν και αποστάτησαν από τον Χριστιανισμό, ονομάζονται, για τις εθνικές δοξασίες και τα ήθη και έθιμά τους **«έθνη»,** προσδιορισμός που δεν χαρακτηρίζει την πολιτική αλλά την πνευματική τους κατάσταση, και γι' αυτό αναφέρεται ότι αυτά έρχονται σε **«κρίση», δηλ. κατάκριση. «Ο αθετών Εμένα και μη δεχόμενος όσα λέγω, έχει αυτόν που θα τον κρίνει· Ο λόγος που σας είπα, εκείνος θα τον κρίνει την έσχατη ημέρα».** (Ιω. Ιβ 48). Ο Ησαΐας

¹² Εφρύαξαν σημαίνει ότι με έπαρση και μεγαλαυχία τάρασσονταν και θορυβούσαν: *«Τὸ γὰρ, ἐφρύαζαν, κατὰ τοσοῦτο ὑπερηφανεύσαντο, σημαίνει τὸ μετ' ἐπάρσεως καὶ μεγαλαυχίας τινὸς ταρασσεσθαι καὶ θορυβεῖσθαι»,* λέει ο Μέγας Αθανάσιος ερμηνεύοντας τους ψαλμούς. (PG 27, σελ. 64)

¹³ *«Τὴν δὲ τῶν ἐθνῶν καὶ Ἰουδαίων ἐπιβουλὴν τὴν κατὰ τοῦ Χριστοῦ ὁ β' ψαλμὸς λέγει: «Ἵνα τί ἐφρύαζαν ἔθνη, καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ», ἤρουν Ἄννας καὶ Καϊάφας, καὶ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς: «κατὰ τοῦ Κυρίου, καὶ κατὰ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ». Ὁ γὰρ πολεμῶν τὸν Υἱὸν, ὑβρίζει καὶ τὸν Πατέρα».* (Προς τον Δούκα Αντίοχο, PG 28, σελ. 692)

¹⁴ *«...τότε λαλήσει πρὸς αὐτοὺς ἐν ὀργῇ αὐτοῦ καὶ ἐν τῷ θυμῷ αὐτοῦ ταραξει αὐτούς».* (Ψαλ. Β-5).

¹⁵ Δηλ. ζωντανός γέμισε σκουλήκια και πέθανε. (Πράξεις ΙΒ 23).

¹⁶ *«Και τώρα βασιλείς αποκτείστε σύνεση, διαπαιδαγωγηθείτε όλοι όσοι κρίνετε τα ζητήματα (των ανθρώπων) της Γης. Δουλέψτε στον Κύριο με φόβο και να αγαλλιάσθε, (αλλά με τόση προσοχή) ώστε να τρέμετε (μήπως ξεπέσετε από την αγάπη του Θεού): «...καὶ νῦν, βασιλεῖς, σύνετε, παιδεύητε, πάντες οἱ κρίνοντες τὴν γῆν. δουλεύσατε τῷ Κυρίῳ ἐν φόβῳ καὶ ἀγαλλιᾶσθε αὐτῷ ἐν τρόμῳ».* (Ψαλ. Β 10-11).

¹⁷ Στον Κύριο, και όχι στα εκάστοτε είδωλα που εκτρέφουν αλλά και γεννιούνται από **τα τρία κυρίαρχα πάθη: της φιλαυτίας, φιλαργυρίας και φιληδονίας.**

¹⁸ Πάλι από τον Β ψαλμό στ. 13: *«...ὅταν ἐκκαυθῆ ἐν τάχει ὁ θυμὸς αὐτοῦ, μακάριοι πάντες οἱ πεποιθότες ἐπ' αὐτῷ».*

προέβλεπε ότι ο Χριστός, με τη διδασκαλία του, «**θα αναγγείλει κρίση στα έθνη**»,¹⁹ διότι αυτή δίνει την αληθινή **διάκριση** μεταξύ καλού και κακού, και **κατακρίνει** όποιον δεν την δέχεται.

Αντίθετα προς τα «**έθνη**», οι **Χριστιανικοί λαοί** εάν τηρήσουν το λόγο του Χριστού, ανεξάρτητα από τον τόπο και τη φυλή καταγωγής τους, **δεν έρχονται σε «κρίση» αλλά σε ζωή αιώνιο**, έχοντας ήδη αναστηθεί «δί' ύδατος και Πνεύματος»: **«Αληθινά σας λέγω, ότι όποιος ακούει τον λόγο Μου και πιστεύει σε Αυτόν που Με απέστειλε έχει ζωή αιώνιο, και σε κρίση δεν έρχεται, αλλά μετέβη ήδη από τον θάνατο στην ζωή».**

Η αιώνια κατάκριση ονομάζεται από τον Θεολόγο Ιωάννη «**δεύτερος θάνατος**» σε επόμενο κεφάλαιο της Αποκάλυψης, ενώ η μετάβαση από τον (πνευματικό) θάνατο στην εν Χριστώ ζωή αποκαλείται «**πρώτη ανάσταση**», και μακαρίζονται όσοι την επιτύχουν: **«Μακάριος και άγιος ο έχων μέρος στην πρώτη ανάσταση. Πάνω σ' αυτούς ο δεύτερος θάνατος δεν έχει εξουσία»** (βλ. 20, 5-6).

Ο **άγιος Ανδρέας και ο Αρέθας** ερμηνεύουν τα σχετικά εδάφια της Αποκάλυψης με βάση «**κείμενο με τις εξής διαφορές: α) αντί του «καιρός των εθνών» έχουν ο «καιρός των νεκρών» και β) αντί «τοις αγίοις τοις φοβουμένοις» έχουν «τοις αγίοις και τοις φοβουμένοις».**²⁰ Όπως όμως γίνεται αντιληπτό η α' διαφορά δεν προσδίδει κάποιο θετικότερο νόημα από αυτό που αναλύσαμε, διότι απλώς «**σημαίνει τον καιρό της παγκοσμίου των νεκρών αναστάσεως**» κατά τους Ανδρέα και Αρέθα. Για τη β' μπορούμε να σχολιάσουμε ότι: «...Όταν αναφέρεται στους προφήτες, τους αγίους και τους φοβουμένους τον Θεό, είναι φυσικό να εννοήσουμε τα **τρία τάγματα**, που αναφέρονται στο Ευαγγέλιο, ότι καρποφορούν **εκατόν, εξήντα, και τριάντα φορές περισσότερο**»²¹ και βέβαια αμείβονται ανάλογα.

Στην έκδοση του Οικουμενικού Πατριαρχείου, που εξετάζουμε, αναγράφεται: **«...και (ήρθε) ο καιρός των εθνών για να κριθούν, και για να δώσεις τον μισθό στους δούλους Σου τους προφήτες και στους αγίους που φοβούνται το όνομά Σου, τους μικρούς και τους μεγάλους»...** (11-18) **«Και ως ένα είδος αγίων θα βρεις, λέει ο Ωριγένης, τους προφήτες. Βέβαια ο προφήτης είναι ανώτερος του (τυχόντος) αγίου. Και είναι ανάγκη ο προφήτης του Θεού να είναι και άγιος. Όχι όμως και αντίστροφα».**²² Επομένως η διακριτική αναφορά σε προφήτες και σε άλλους αγίους, μπορεί να αποσαφηνίζεται από την επόμενη φράση **«τους μικρούς (τους αγίους που φοβούνται το Θεό) και τους μεγάλους (που με την τελεία αγάπη, όπως οι προφήτες, απέβαλλαν το φόβο προς Αυτόν)»...** Και έχει επίσης λεχθεί από τον Κύριο ότι **«στον οίκο του Πατρός Μου είναι πολλές διαμονές»** (Ιω. 1δ-2), που αντιστοιχούν στην αρετή των σωζομένων, των μικρών και των μεγάλων. Αναλυτικότερα μίλησε, για την ιεράρχηση των χαρισμάτων του Θεού στην Εκκλησία, ο απόστολος Παύλος: **«Και αυτούς μεν έθεσε ο Θεός στην Εκκλησία: πρώτον αποστόλους, δεύτερον προφήτες, τρίτον διδασκάλους, έπειτα δυνάμεις, κατόπιν χαρίσματα ιαμάτων, αντιλήψεις, κυβερνήσεις, γένη γλωσσών».** (Α' Κορ. 1Β-28).

Οι Χριστιανοί νικούν το κακό αξιοποιώντας τα χαρίσματα του Θεού, όπως μας διδάσκει ο απόστολος Παύλος, και όχι ανταποδίδοντας κακό αντί κακού: **«Μη νικιέσαι από το κακό, αλλά να νικάς με το καλό το κακό».** (Ρωμ. 1β-21). Στην Κρίση θα καταστραφεί οριστικά το κακό μαζί με τους καταστροφείς: **«...και για να καταστρέψεις εκείνους που καταστρέφουν τη γη».** Αυτοί έχουν αρχηγό τον Σατανά, τον οποίο ενωρίτερα ο Ιωάννης ονόμασε βασιλιά της Αβύσσου και Καταστροφέα, μιλώντας για τις δαιμονικές «ακρίδες» της πέμπτης σάλπιγγας:

«Έχουν (οι δαίμονες) πάνω τους βασιλιά τον άγγελο της αβύσσου. Το όνομά του Εβραϊκά είναι Αβαδδών, στην δε Ελληνική έχει όνομα Απολλύων (Καταστροφέας, άρχων

¹⁹ «...ίνα πληρωθῆ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος, Ἴδοὺ ὁ παῖς μου ὃν ἠρέτισα, ὁ ἀγαπητός μου εἰς ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχὴ μου· θήσω τὸ πνεδμά μου ἐπ' αὐτόν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ». (Ματθ. 1β 17-18)

²⁰ Από το βιβλίο του Γ. Β. Μαυρομάτη «Η Αποκάλυψις του Ιωάννου με πατερική ανάλυση» σελ. 200.

²¹ Ματθ. 1γ-22, Μάρ. Δ-20, όπως λένε ο άγιος Ανδρέας και ο Αρέθας. Ως άνω, σελ. 201.

²² Από το ίδιο βιβλίο του Γ. Β. Μαυρομάτη, σελ. 201.

της απωλείας)». ²³ (9-11).

Τον Θεό πρέπει να φοβούνται οι Χριστιανοί, διότι αυτός ως Κριτής έχει εξουσία να μας βάλλει στη γέεννα (Λουκ. Ιβ-5), και όχι τον Καταστροφέα (διάβολο) που η εξουσία του είναι κοσμική και προσωρινή, και διότι απ' αυτόν μεγαλύτερος ασύγκριτα είναι ο Θεάνθρωπος Ιησούς Χριστός, όπως μας υπενθυμίζει ο Θεολόγος Ιωάννης: **«Εσείς, παιδάκια, είστε εκ του Θεού και τους νικήσατε (τους πονηρούς), διότι είναι μεγαλύτερος Αυτός (ο Χριστός) που είναι μέσα σας, από αυτόν (τον διάβολο) που είναι στον κόσμο»**. (1η Ιω. Δ-4). Ο Ιωάννης με τα λόγια αυτά μας υπενθυμίζει το μέγεθος της δωρεάς που μας κάνει ο Χριστός με το να είναι μέσα μας, όπως είναι και όλη η βασιλεία του Θεού, ²⁴ και επομένως ότι **τη δύναμη του Θεού την έχουμε ήδη, σαν Χριστιανοί, και δεν πρέπει να την ψάχνουμε εξωτερικά**, στον κόσμο, που είναι γεμάτος από τις απάτες του διαβόλου.

Πρέπει επομένως «εσωτερικά» να δούμε και το άνοιγμα του ουρανού που μας περιγράφει ο Ιωάννης στην συνέχεια, δηλ. με πνευματικά μάτια: **«Και ανοίχτηκε ο ναός του Θεού που είναι στον Ουρανό και φάνηκε η κιβωτός της διαθήκης του Κυρίου μέσα στο ναό του»...** (11-19). Δηλ. οι πιστοί θα έχουν αίσθηση των αιώνιων αγαθών μέσα στην ψυχή τους, που είναι ναός του Θεού, για να ενδυναμωθούν στην ομολογία του Χριστού, στους διωγμούς και στα μαρτύρια. Εξηγεί ο **άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος**: **«Διότι καθώς ο έμπορος δεν αισθάνεται την ταλαιπωρία από το ναυτικό ταξίδι, ανακουφιζόμενος από την ελπίδα (του κέρδους) του μεταφερόμενου εμπορεύματος, και ο παλαιστής γενναία υποφέρει τα τραύματα του κεφαλιού του, αποβλέποντας στον στέφανο της νίκης, έτσι λοιπόν και εμείς ατενίζοντας προς τον Ουρανό και όσα αγαθά βρίσκονται στον Ουρανό, γενναία θα υποφέρομε όλα όσα δεινά μας έλθουν, τονωμένοι με την καλή ελπίδα των μελλόντων (αγαθών)»**. ²⁵

Την ενίσχυση των αληθινά πιστών Χριστιανών με πνευματικές αποκαλύψεις, που θα συμβαίνουν στα έσχατα χρόνια που αναφέρονται στην 7η σάλπιγγα, οι άγιοι την βιώνουν ήδη στην προσωπική τους ζωή, διότι **τα έσχατα χρόνια άρχισαν από την ενανθρώπιση του Σωτήρος**, ²⁶ ο οποίος κατά την βάπτισή Του από τον άγιο Ιωάννη τον Πρόδρομο **«είδε σχιζόμενους τους ουραμούς και το Πνεύμα σαν περιστέρι να κατεβαίνει επάνω σ' Αυτόν, και φωνή έγινε από τους ουραμούς: Εσύ είσαι ο υιός Μου ο αγαπητός, σε Εσένα ευδόκησα»**. (Ματ. Α-11).

Από ότι γνωρίζουμε από τους βίους των αγίων, είτε σε κάποια στιγμή του ασκητικού αγώνα τους, είτε όταν είναι στα έσχατα της ζωής τους, ιδίως στους μάρτυρες, παρουσιάζονται ουράνιες αποκαλύψεις. Από τους οσίους η διασημότερη, ίσως, περιγραφή των ουρανίων θεαμάτων είναι αυτή της περιήγησης εκεί του **Αγίου Ανδρέα του διά Χριστόν σαλού**, ο οποίος για την μεγάλη του ταπείνωση ανέβηκε μέχρι το θρόνο του Κυρίου, όπου ως τότε κανείς ζωντανός, εκτός του αποστόλου Παύλου αρκετούς αιώνες πριν, δεν είχε αξιωθεί να ανέλθει. Ο ταπεινός, επίσης, **άγιος Νήφων Κωνσταντιανής** είχε μια πολύ δημοφιλή στους Χριστιανούς ουράνια οπτασία της 2ας Παρουσίας.

²³ Κατά το λεξικό Magenta **απολλύω** = «καταστρέφω # εξολοθρεύω # φονεύω # σκοτώνω # αφανίζω # εκμηδενίζω # εξοντώνω # ξεθεμελιώνω # ξεκληρίζω # ξεπατώνω # ξεριζώνω # συντριβω # ρημάζω # διαφθείρω # φθείρω # χαλώ # χάνω # αποβάλλω, ρήμα - μέλλων απολέσω & απολώ - παρατατικός απώλλυν & απώλλυον - αόριστος απώλεσα - παρακείμενος απολλώλεκα».

²⁴ **«...ιδού γάρ η βασιλεία του Θεού εντός ύμῶν ἐστίν»**. (Λουκ. Ιζ-21).

²⁵ **«Καθάπερ γὰρ ὁ ἔμπορος οὐκ αἰσθάνεται τῆς κατὰ τὴν ναυτιλίαν ταλαιπωρίας, τῆ τῶν φορτίων ἐλπίδι κουφιζόμενος, καὶ ὁ πυκτεῦον γενναίως φέρει τὰ τραύματα τῆς κεφαλῆς, πρὸς τὸν στέφανον ἀποβλέπων· οὕτω δὴ καὶ ἡμεῖς πρὸς τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀτενίζοντες ἀγαθὰ, ὅσα ἂν ἐπιφέρηται δεινὰ, πάντα γενναίως οἴσομεν τῇ χρηστῇ τῶν μελλόντων ἐλπίδι νευρούμενοι»**. (Ομιλίες προς τους Αντιοχείς, τ. 49, σελ. 169).

²⁶ Λέει πχ ο Παύλος στην προς Εβραίους (Α-1) επιστολή του: **«ἐπ' εσχάτου των ημερών τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν υἱῷ, ὃν ἔθηκε κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν»**. Και ο Πέτρος (1η Πέτ. Α 20-21): **«προεγνωσμένου μὲν (του Χριστοῦ) προ καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος δε ἐπ' εσχάτων των χρόνων δι' ὑμᾶς τοὺς δι' αὐτοῦ πιστεύοντας εἰς Θεὸν τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν»**.

Από τους μάρτυρες, σημαντικό είναι το όραμα που αναγράφεται στις Πράξεις των Αποστόλων, όταν έγινε **άνοιγμα του Ουρανού**, λίγο πριν το μαρτύριο, κατά την αγόρευση του αγίου πρωτομάρτυρος και αρχιδιακόνου **Στεφάνου** ενώπιον του Συνεδρίου των Ιουδαίων: **«...Υπάρχων δε (ο Στέφανος) πλήρης Πνεύματος Αγίου, ατενίσας στον Ουρανό είδε δόξα Θεού και τον Ιησού να στέκεται στα δεξιά του Θεού, και είπε. Ιδού θεωρώ τους ουρανούς ανοιγμένους, και τον Υιό του ανθρώπου να στέκεται στα δεξιά του Θεού»**. (Πρ. Ζ 55-56).

Η αποκάλυψη που έγινε στον Στέφανο επιβεβαίωσε ότι ο Ιησούς σαν **«Υιός ανθρώπου»** είναι **«εκ δεξιών του Θεού»** όπως απαγγέλομε στο Σύμβολο της Πίστεως. Στέκεται όρθιος, και όχι καθιστός, αφ' ενός για να δείξει ότι είναι έτοιμος να στεφανώσει τον πρωτομάρτυρα, και αφ' ετέρου, που είναι το κυριότερο, για να επιβεβαιώσει δι' αυτού στους Ιουδαίους την Ανάστασή Του, για την οποία δεν είχε μιλήσει ο Στέφανος.²⁷

«Η εμφάνιση εδώ της κιβωτού σημαίνει την αποκάλυψη των ετοιμασμένων αγαθών στους Αγίους» λέει ο Ανδρέας Καισαρείας. **«Και επειδή όταν τότε στον Μωυσή, την εμφάνιση της κιβωτού της Διαθήκης ακολούθησαν αστραπές και βροντές στο όρος όπου αυτά συνέβαιναν, έτσι κι εδώ τα ίδια ακολούθησαν την οπτασία»**, λέει ο Αρέθας. Και **«τότε θα γίνει η αποκάλυψη της κιβωτού της Διαθήκης στον Ουράνιο ναό του Θεού, όταν θα έλθουν εναντίον των ανόμων και των ασεβών, σαν φωνές που προκαλούν κατάπληξη, και αστραπές και βροντές και χαλάζι σαν βροχή, οι τιμωρίες της γέεννας, όταν θα γίνει σεισμός που θα μεταθέσει τον παρόντα κόσμο»**, προσθέτει ο άγιος Ανδρέας.²⁸ Αλλά οι αστραπές και φωνές και βροντές, συνοδεύουν τις ουράνιες αποκαλύψεις, και η ενέργειά τους ξεχωρίζει τους ανθρώπους ανάλογα με την πνευματική τους κατάσταση. Έτσι όσοι είναι ενάρτετοι σαν τον Μωυσή και αγατούν με όλη την καρδιά τους το Θεό, δεν φοβούνται να προσέλθουν και να φωτισθούν από αυτές, ενώ όσοι έχουν λιγότερη αρετή στέκονται σε απόσταση, όπως οι παλιοί Ισραηλίτες, και το θέλημα του Θεού το πληροφορούνται από τον εκάστοτε ανερχόμενο στο όρος των αποκαλύψεων προφήτη, που όπως ο Μωυσής, έχει άμεση την εμπειρία. Όμως η φανέρωση του Θεού ήταν φοβερή και για τον ίδιο τον Μωυσή. Γι' αυτό και ο πρωτομάρτυς Στέφανος, υπενθυμίζοντας το γεγονός στους Ιουδαίους, λέει ότι **«έντρομος γενόμενος ο Μωυσής δεν τολμούσε να το κατανοήσει»**. (Πρ. Ζ-32).

Ο Ιωάννης ο Θεολόγος, όταν επρόκειτο να μας παραδώσει το άγιο ευαγγέλιό του, γράφεται στον βίο του²⁹ ότι **«νήστεψε τρεις ημέρες έχοντας και τους άλλους Χριστιανούς να νηστεύουν και να τον βοηθούν με την προσευχή. Ανέβηκε έπειτα στο βουνό, που ήταν εκεί, με τον μαθητή του Πρόχορο και ανέβασε όλη του τη σκέψη στον Θεό. Και, ώ του Θαύματος! Αμέσως ακούγονται βροντές και αστραπές φοβερές και σαλεύεται όλο το βουνό, ώστε ο μαθητής του Πρόχορος πέφτει από τον φόβο του με το πρόσωπο στη γη και γίνεται σαν νεκρός. Ο Ιωάννης όμως δεν φοβάται, αλλά στέκεται όρθιος. Επειδή η τέλεια αγάπη που είχε στον Θεό έδιωχνε τον φόβο απ' την καρδιά του όπως ο ίδιος είπε «η τέλεια αγάπη έξω βάλλει τον φόβο»** (Α Ιω. Δ-18). Άκουσε λοιπόν μια βροντερή φωνή που έλεγε αυτά: **«Εν αρχή ήν ο Λόγος, και ο Λόγος ήν προς τον Θεόν και Θεός ήν ο Λόγος»** (Ιωάν. Α-1). Αυτήν την φωνή την φανέρωσε ο Ιωάννης στον μαθητή του Πρόχορο, αφού προηγουμένως τον σήκωσε απ' το χέρι και έδιωξε απ' αυτόν τον φόβο. Όταν έτσι τέλειωσε όλο το θείο Ευαγγέλιο, που το έγραψε με το χέρι του Προχόρου, το παρέδωσε στους Χριστιανούς που το ζήτησαν. Απ' εκεί διαδόθηκε σ' όλα τα πέρατα του κόσμου. **Στην Πάτμο μέσα σε σωζόμενο ομώνυμο**

²⁷ Και όπως λέει ο ιερός Χρυσόστομος θα φαινόταν βαρύ (φορτικό) στους Ιουδαίους να τους πει ο Στέφανος ότι ο Ιησούς κάθεται σε θρόνο δόξης, γι' αυτό και το όραμα τον έδειξε όρθιο: **«Και επειδή είπων περι τοῦ θανάτου μόνον, περι ἀναστάσεως οὐδὲν διελέχθη, καὶ τοῦτο λοιπὸν εὐκαίρως προστίθησι τὸ δόγμα. Οὕτω δὲ αὐτῷ λέγει φανῆναι, ὡς που διέξεισιν, ἵνα κὰν οὕτω δέξωνται τὸν λόγον, ὅς, ἐπεὶ τὸ εἰπεῖν καθῆσθαι φορτικὸν αὐτοῖς ἦν, τέως τὸν περι τῆς ἀναστάσεως κινεῖ λόγον, καὶ φησιν αὐτὸν ἴστασθαι»**. (Ομιλία στις Πράξεις των Αποστόλων, τ. 60 σελ. 141).

²⁸ Από το βιβλίο του Γ. Β. Μαυρομάτη «Η Αποκάλυψις του Ιωάννου με πατερική ανάλυση» σελ. 202.

²⁹ Διαβάστε το βίο, σε συντομία, του Θεολόγου Ιωάννη: www.imdleio.gr/apocalypse/06/bio_Theologos_lw.pdf

σπήλαιο, έγραψε και την Αποκάλυψη ο ευαγγελιστής Ιωάννης».

Και επειδή και αυτή (η Αποκάλυψη) γράφτηκε με τον ίδιο τρόπο, με υπαγόρευση του Χριστού μετά από βροντές και σεισμό και σχίσιμο της οροφής του σπηλαίου της Πάτμου ακτινωτά στα τρία, προς ένδειξη του Μυστηρίου της Αγίας Τριάδος, γι' αυτό, επίσης, εκτός της προφητικής της αξίας, **η Αποκάλυψη είναι ένα κορυφαίο δογματικά κείμενο**, που μας παρέδωσε ο κορυφαίος δογματολόγος της Εκκλησίας, δηλ. ο Ιωάννης ο ευαγγελιστής, ο αγαπημένος και επιστήθιος μαθητής του Χριστού. Και είναι επόμενο στην αληθινή της ερμηνεία, που είναι πρώτα πνευματική, να μην μπορούν να προσεγγίσουν όσοι δεν είναι Ορθόδοξοι Χριστιανοί, επειδή αγνοούν ή υποβιβάζουν την αξία των δογμάτων της Εκκλησίας. Αλλά αυτά επειδή αφορούν τη σχέση της Εκκλησίας με τον Τριαδικό Θεό και τον Θεάνθρωπο Κύριο Ιησού, **είναι σημαντικά όσο το σώμα του Χριστού είναι σημαντικό για την ζωή των πιστών. Γι' αυτό τα ευσεβή δόγματα ονομάζονται και «άρτος ζωής» κατά τον άγιο Ιωάννη τον Χρυσόστομο: «Όποιος θα φάγει από τον άρτο αυτό θα ζήσει στον αιώνα. Άρτο δε εδώ λέγει είτε τα σωτήρια δόγματα, και την πίστη σ' Αυτόν (τον Χριστό), είτε το σώμα Του».**³⁰

Ο Ιωάννης λοιπόν μιλάει δογματικά: **«Και ανοίχτηκε ο ναός του Θεού που είναι στον ουρανό και φάνηκε η κιβωτός της διαθήκης του Κυρίου μέσα στο ναό του».** Ναός του Θεού στον ουρανό είναι ο ίδιος ο Κύριος Ιησούς Χριστός, όπως επίσης έμψυχος ναός του Θεού στη γη είναι κάθε ευσεβής πιστός³¹ επειδή μέσα του ζει ο Χριστός. Μαζί με εξωτερικά γεγονότα και φυσικά φαινόμενα που προκαλούν έκπληξη και φόβο, φανερώνονται (σε ένα βαθμό) τα κρυμμένα μέσα στον Χριστό, αγαθά της Βασιλείας των Ουρανών, για να φωτίσουν και εμψυχώσουν τους αγωνιστές Χριστιανούς στη γη. Από αυτούς, άλλοι μεταδίδουν στους συνανθρώπους τους μηνύματα προφητικά που είναι εκτυφλωτικά όπως οι αστραπές, άλλοι καλούν σε μετάνοια με παρηγορητικές αλλά και έντονα προειδοποιητικές φωνές, και άλλοι βροντοφωνούν τα ευσεβή δόγματα της Εκκλησίας τονίζοντας ότι χωρίς αυτά σωτηρία δεν υπάρχει. Η συνέπεια είναι να γίνει σεισμός στις ψυχές των ανθρώπων και χαλασμός μεγάλος στον κοσμικό τρόπο που σκεφτόντουσαν: **«Και έγιναν αστραπές και φωνές και βροντές και σεισμός και χαλάζι μεγάλο».**

Τα αγαθά της Ουράνιας βασιλείας κρύβονται μέσα στον Χριστό, γι' αυτό ο Ιωάννης λέει ότι φάνηκε **η κιβωτός της διαθήκης που είναι στον ουρανό**, δηλ. φανερώθηκε, κατά το δυνατόν, το πως θα είναι οι πιστοί με τα αναστημένα σώματά τους, τα οποία, όπως του Χριστού μετά την Ανάσταση, έτσι κι' αυτών μετά τη Συντέλεια θα γίνουν πνευματικά. Διότι **η κιβωτός της Διαθήκης είναι τύπος του σώματος του Κυρίου: «Διότι εκείνο το οποίο ήταν η κιβωτός για τον νόμο, και τις πλάκες και την στάμνα (με το μάνα) και την ράβδο (του Ααρών), αυτό ήταν της ακατάληπτης θεότητας η σάρκα του Δεσπότη (Χριστού), φέρουσα σαν σε κιβωτό την θεότητα».**³² Γι' αυτό όταν σωματικά επρόκειτο να φανερωθεί δημόσια ο Κύριος και να διδάξει, τότε έρχεται να βαφτιστεί στον Ιορδάνη, επειδή αυτό, εκτός των προφητειών, είχε προδηλωθεί όταν η κιβωτός πέρασε τον Ιορδάνη, αναστραφείσης της ροής του, για να μπουν ακολουθώντας την οι Ισραηλίτες στην γη της επαγγελίας. Και μαζί με την κιβωτό ήταν ο Ιησούς του Ναυή, επειδή φέροντας το όνομα του Δεσπότη, δήλωνε ότι **στο όνομα του Ιησού, μαζί με την κιβωτό που συμβολίζει το δεσποτικό σώμα, είναι η θεότητα**, η οποία και άλλαξε τη ροή του ποταμού. Εξηγεί ο ιερός Χρυσόστομος: **«Και για να δειχθεί ότι δεν υποχωρεί για τον λαό**

³⁰ Ομιλία στο κατά Ιωάννην ιερών Ευαγγέλιο: «Άρτον δὲ ζωῆς ἑαυτὸν καλεῖ, ὅτι τὴν ζωὴν ἡμῶν συγκροτεῖ καὶ ταύτην καὶ τὴν μέλλουσαν· διὸ καὶ ἐπήγαγεν· Ὅς ἂν φάγη ἐκ τοῦ ἄρτου τούτου, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. Ἄρτον δὲ ἦτοι τὰ δόγματα λέγει ἐνταῦθα τὰ σωτήρια, καὶ τὴν πίστιν τὴν εἰς αὐτὸν, ἢ τὸ σῶμα τὸ ἑαυτοῦ». (Τ. 59, σ. 259)

³¹ Λέει ο απόστολος Παύλος: «Δεν γνωρίζετε, ότι είσθε ναός του Θεού και το Πνεύμα του Θεού κατοικεί μέσα σας»; (Κορ. Γ-16). Σε όλα όσα αναφέρεται ο Ιωάννης υπάρχει στερεή δογματική βάση.

³² Κατά τον Χρυσόστομο, για το πέρασμα του Ιορδάνη: «Ὁ γὰρ ἦν ἡ κιβωτὸς τῷ νόμῳ καὶ ταῖς πλαξὶ καὶ τῇ στάμνῳ καὶ τῇ ράβδῳ, τοῦτο ἦν τῆς ἀκαταλήπτου θεότητος ἡ σὰρξ ἡ δεσποτικὴ, ὡς ἐν κιβωτῷ φέρουσα τὴν θεότητα». (τ.61, σ. 726)

(ο ποταμός), αλλά την κιβωτό σέβεται, λέει ο Ιησούς (του Ναυή): **Ίδού η κιβωτός του κυριεύοντος πάσης της γης διέρχεται τον Ιορδάνη. Και θα συμβεί, όταν θα μπουν τα πόδια των ιερέων, ο Ιορδάνης να εκλείψει, όχι από σεβασμό προς τους ιερείς, αλλά προς την κιβωτό. Και από πού (είναι γνωστό) αυτό άκουε: Ερωτά αυτόν (τον ποταμό) ο Δαβίδ λέγοντας: Τι σου συνέβη θάλασσα και έφυγες και εσύ Ιορδάνη ότι εστράφης προς τα πίσω; Προς αυτά αποκρίνεται η δημιουργία με τα λόγια: Από προσώπου του Κυρίου σαλεύθηκε η γη. Πρόσωπο δε Κυρίου ήταν (τότε) το σχήμα της κιβωτού».**³³

Όταν στην προσωπική μας ζωή αξιωνόμαστε διά των αγίων Μυστηρίων της Εκκλησίας, να φέρομε μέσα μας τον Χριστό, που είναι η αληθινή κιβωτός της Διαθήκης, τότε οδεύομε τον δρόμο της απαθείας και της αληθινής γνώσης. Τότε, όπως συνέβη στον βασιλιά Δαβίδ, κατά τον άγιο Μάξιμο, μετά την εξόντωση των ως αλλοφύλων πονηρών λογισμών και την αποκατάσταση της κιβωτού, δηλ. μετά την υποχώρηση των παθών, επιστρέφει και η πνευματική γνώση που είχε χαθεί από τις προηγούμενες αμαρτίες.³⁴

Παρόλο που η Αποκάλυψη μας βεβαιώνει σε άλλο κεφάλαιο ότι θα πέσει και εξωτερικά χαλάζι με υπερμεγέθεις κόκκους, εντούτοις το κυρίως νόημα του εδαφίου αυτού είναι πνευματικό, όπως μας είπαν οι Καππαδόκες. Δηλ. το χαλάζι είναι η στέρση της χάριτος στις ψυχές των αμετανόητων αμαρτωλών, που αποτελεί πνευματική τιμωρία, η οποία θα ολοκληρωθεί στο τέλος του κόσμου: **«οι τιμωρίες της γέεννας, όταν θα γίνει σεισμός που θα μεταθέσει τον παρόντα κόσμο».**

Επειδή η αποστασία έχει προχωρήσει, στο εδάφιο που εξετάζομε αναφέρεται επιπρόσθετα και **«χάλαζα»** δηλ. **καταστροφή (κυρίως) στις ψυχές**, ενώ ενωρίτερα, όταν επρόκειτο να αρχίσουν τα γεγονότα των σαλπίγγων, ο Ιωάννης αναφέρει μόνο ταρακούνημα (σεισμό): **«Και έλαβε ο άγγελος το θυμιατήρι και το γέμισε από τη φωτιά του (ουρανίου) θυσιαστηρίου και την έριξε στη γη. Και έγιναν βροντές και φωνές και αστραπές και σεισμός».** (8-5) Ο σεισμός γίνεται **«μέγας»** αργότερα, επί Αντιχρίστου, όταν η κοσμική τάξη διασαλεύεται οριστικά, διότι έρχεται η 2α Παρουσία: **«Και τότε έγιναν αστραπές και φωνές και βροντές, και σεισμός έγινε μέγας, τέτοιος που δεν έγινε αφότου οι άνθρωποι κατοίκησαν πάνω στη γη, σεισμός σαν κι αυτόν, τόσο πολύ μεγάλος».** (16-18)

Η κιβωτός της Διαθήκης είχε κατασκευασθεί από τον Μωυσή με εντολή του Θεού, και λαμβάνεται στην Αποκάλυψη σαν εξωτερικός τύπος των αντίστοιχων προς το περιεχόμενό της πνευματικών δωρεών που βλέπει ο Ιωάννης να φανερώνονται στους πιστούς. **«Αυτή περιείχε, λέει ο π. Χαράλαμπος Βασιλόπουλος, τρία πράγματα:**

1ον. Την ράβδο του Ααρών την βλαστήσασα. Είναι γνωστό ότι ο Μωυσής προκειμένου να γνωρίσει ποιον θέλει ο Θεός να αναδείξει ιερέα και από ποιαν φυλή θα ελαμβάνοντο οι ιερείς, έβαλε 12 ράβδους, μία από κάθε φυλή. Η ράβδος του Ααρών, που ήταν ξερή όπως οι άλλες, βλάστησε και έβγαλε κλώνους. Αυτό το θαύμα ήταν ένδειξη ότι τον Ααρών ήθελε ο Θεός αρχιερέα, και την φυλή του Λευί διάλεξε για κλήρο. Η ράβδος λοιπόν αυτή που εβλάστησε (θαυματοουργικά) φυλασσόταν μέσα στην κιβωτό...

³³ «Και ίνα δειχθῆ ὅτι οὐ τῷ λαῷ ὑποχωρεῖ, ἀλλὰ τὴν κιβωτὸν αἰδεῖται, λέγει Ἰησοῦς· Ἰδοὺ ἡ κιβωτὸς τοῦ κυριεύοντος πάσης τῆς γῆς διέρχεται τὸν Ἰορδάνην. Καὶ ἔσται, ὅταν εἰσέλθωσιν οἱ πόδες τῶν ἱερέων τῶν βασταζόντων τὴν κιβωτὸν, ὁ Ἰορδάνης ἐκλείψει, οὐ τοὺς ἱερεῖς αἰδούμενος, ἀλλὰ τὴν κιβωτὸν. Καὶ πόθεν τοῦτο, ἄκουε. Ἐρωτᾷ αὐτὸν ὁ Δαυὶδ λέγων· Τί σοὶ ἔστι, θάλασσα, ὅτι ἔφυγες; καὶ σὺ, Ἰορδάνη, ὅτι ἐστράφης εἰς τὰ ὀπίσω; Πρὸς ταῦτα ἀποκρίνεται ἡ δημιουργία λέγουσα· Ἀπὸ προσώπου Κυρίου ἐσαλεύθη ἡ γῆ. **Πρόσωπον δὲ Κυρίου ἦν τὸ σχῆμα τῆς κιβωτοῦ».**

³⁴ Ο Δαβίδ σε σύγκριση προς τον Βαπτιστή δεν διαφύλαξε την ἔξη της αρετῆς και γνώσης ἀτρεπτο, ἀλλὰ ἡ μετάνοιά του τον ἀποκατέστησε πνευματικά, πράγμα που δηλώθηκε ἀπὸ τὴν **«ἀποκατάσταση τῆς κιβωτοῦ»:** «Παρέπεσε γάρ (ὁ Δαβίδ) μετὰ τὴν ἐπίγνωσιν, ἀνθρώπινόν τι παθῶν, καὶ τὴν ἔξιν τῆς ἀρετῆς καὶ τῆς γνώσεως οὐκ ἐφύλαξεν ἄτρεπτον. Διὸ τυχόν οὐδὲ ἀπὸ γαστροῦ τοῦ Λόγου προσκιρτῆσαι γέγραπται κατὰ τὸν μέγαν Ἰωάννην, ἀλλὰ μετὰ τὴν τῶν ἀλλοφύλων τελείαν ἀναίρεσιν καὶ **τὴν τῆς κιβωτοῦ ἀποκατάστασιν**, τουτέστι μετὰ τὴν τῶν παθῶν ὑποχώρησιν καὶ τὴν τῆς γνώσεως αὐτῆς ἐπάνοδοσιν». (Αγίου Μαξίμου του Ομολογητοῦ, 99ον)

2ον. Υπήρχε μέσα στην κιβωτό της Διαθήκης η στάμνα με το μάνα. Όταν εβάδιζαν για την γη της επαγγελίας οι Εβραίοι, μετά την καταδίωξη από τα στρατεύματα του Φαραώ, (ευρισκόμενοι) στην έρημο, επείνασαν. Τους έθρεψε όμως ο Θεός θαυματουργικώς με το μάνα. Τι ήταν το μάνα; Αυτό ήταν ουράνια τροφή, που έπεφτε κάθε πρωί, όπως πέφτει η πάχνη ή το χαλάζι. Ήταν κάτι το σπειρωτό, που είχε την γεύση της τηγανίτας. Από αυτό μαζεύανε και τρώγανε όσο ήθελαν την ημέρα. Εάν όμως κρατούσαν για την άλλη ημέρα χαλούσε. Από αυτό λοιπόν είχανε μαζεμένο και το κρατούσανε μέσα σε μια στάμνα επί αιώνες, μέχρι το 500 π.Χ. χωρίς να χαλάει, και μετά εξαφανίσθηκε...

3ον. Μέσα στην κιβωτό υπήρχαν και οι δύο πλάκες του Νόμου, στις οποίες είχε γράψει ο ίδιος ο Θεός τις **Δέκα Εντολές**, επάνω στο Σινά»³⁵...

Επομένως σε σχέση με το περιεχόμενο της παλαιάς Κιβωτού, έχουμε τα εξής ανάλογα δώρα για τους Χριστιανούς:

1. Αντίστοιχα προς την ράβδο του Ααρών, και την τότε επιλεχθείσα ιερατική φυλή του Λευί, έχουμε την επιλογή των ευσεβών Χριστιανών σαν ουράνιο και αιώνιο **«βασίλειο ιεράτευμα»**. (1η Πέτ. Β 5 &9).

2. Αντίστοιχα προς την πρόσκαιρη υλική τροφή των Εβραίων (μάνα) που κατέβαινε από τον ορατό ουρανό, έχουμε την αληθώς ουράνια τροφή την οποία δίνει ο Κύριος Ιησούς Χριστός: **«Αληθινά σας λέγω, δεν σας έδωσε ο Μωυσής τον άρτο εκ του ουρανού, αλλά ο Πατήρ Μου σας δίνει τον άρτο εκ του ουρανού τον αληθινό. Διότι ο άρτος του Θεού είναι αυτός που κατεβαίνει από τον ουρανό και δίνει ζωή στον κόσμο... Εγώ Είμαι ο άρτος της ζωής. Ο ερχόμενος προς Εμένα δεν θα πεινάσει, και ο πιστεύων σε Εμένα ουδέποτε θα διψάσει»**. (Ιω. ΣΤ 32-35). Και **«ο άρτος τον οποίο Εγώ θα δώσω είναι η σάρκα Μου, την οποία Εγώ θα δώσω υπέρ της ζωής του κόσμου»** (Ιω. ΣΤ-51). Πρόκειται για το Μυστήριο της θείας Ευχαριστίας το οποίο είναι υποχρεωτικό: **«Αληθινά σας λέω, αν δεν φάτε την σάρκα του υιού του ανθρώπου και δεν πιείτε το αίμα Του δεν θα έχετε ζωή μέσα σας»**. (Ιω. ΣΤ-53) Αυτό το Μυστήριο έπεται του αγίου Βαπτίσματος και του Χρίσματος, τα οποία είναι επίσης Μυστήρια υποχρεωτικά για την σωτηρία μας. Διότι **«αν κάποιος δεν γεννηθεί εξ ύδατος (με το άγιο Βάπτισμα) και Πνεύματος (με το άγιο Χρίσμα) δεν μπορεί να εισέλθει στην βασιλεία του Θεού»**. (Ιω. Γ-5).

Δηλ. αντίστοιχα προς το «μάνα» οι Ορθόδοξοι Χριστιανοί έχουν την Μυστηριακή ζωή διά της οποίας σώζονται. Αυτή συνεχίζεται ανανεωμένη στην μετά την τελική Κρίση κτίση, τότε που **το γέννημα της αμπέλου**, είπε ο Κύριος, **«θα πίνω ανανεωμένο μαζί σας στην βασιλεία του Πατρός Μου»**. (Ματθ. Κστ-29).

3. Αντίστοιχα προς τις λίθινες πλάκες που έγραφαν τις εντολές, οι Χριστιανοί διά του Πνεύματος του Θεού γράφουν τις εντολές στην καρδιά τους³⁶ και εισέρχονται στην αιώνια ζωή εφόσον τις τηρήσουν, κατά το λόγο του Κυρίου: **«εάν θέλεις να εισέλθεις στην ζωή τήρησε τις εντολές»**. (Ματθ. Ιθ-17). Επομένως, σε σχέση με το ότι **«φάνηκε η κιβωτός της Διαθήκης του Κυρίου»**, κατά τον Ιωάννη, δηλώνεται εδώ ότι **προγεύονται μερικώς τα αιώνια αγαθά οι πιστοί που κοπιάζουν να τηρούν τις εντολές**, όταν οι περιστάσεις είναι κρίσιμες, όπως στον καιρό αυτό της Αποκάλυψης, και θέλει ο Θεός να τους ενισχύσει στον αγώνα τους.

Η κιβωτός παριστάνει το σώμα του Κυρίου, όπως είδαμε, και οπωσδήποτε και την Θεοτόκο Μαρία η οποία το πρόσφερε, αποτελούσα την ζώσα κιβωτό του Χριστού. **Τύπος κιβωτού προτετύπεται (έχει προτυπωθεί) η Παρθένος**, λέει ο Ρωμανός ο μελωδός.³⁷ Αυτή η παρατήρηση μας ενδιαφέρει και στο επόμενο κεφάλαιο, γιατί μας συνδέει με την γυναίκα που

³⁵ Αρχιμ. Χαραλάμπους Βασιλοπούλου «Η Αποκάλυψις εξηγημένη», «το έβδομο σάλπισμα», σελ. 218-219.

³⁶ «...Φανερούμενοι ότι έστε (Κορίνθιοι) έπιστολή Χριστού διακονηθεΐσα ύφ' ήμῶν, έγγεγραμμένη σὺ μέλανι, αλλά Πνεύματι Θεοῦ ζῶντος, οὐκ έν πλαξὶ λιθίναις, αλλά έν πλαξὶ καρδίαις σαρκίναις». (Β Κορ. Γ-3).

³⁷ «Τύπος κιβωτοῦ προτετύπεται Παρθένος τέξασα Θεόν, ίλαστήριον τοῦ κόσμου, έν ἧ ἦν γάρ και στάμνος ή τὸ μάνα κατέχουσα, δι' ής Ίσραήλ έπωδηγεΐτο· διὸ και ήμεΐς τῆ Θεοτόκῳ ὕμνον εΐπωμεν· Εὐλογημένη ή Θεὸν άφράστως κηΐσασα». (Χριστουγεννιάτικος ύμνος).

βρίσκεται στον ουρανό, που έχει δηλ. αγγελικό βίο. Όλο το βίο της τέλεια αγγελικό έχει μόνο η Θεοτόκος, αναδειχθείσα «**τιμιωτέρα των Χερουβείμ και ενδοξότερα ασυγκρίτως των Σεραφείμ**», όπως ψάλλει η Εκκλησία.

«Κατά την Ανάσταση πρώτα η κιβωτός θα αναστηθεί», λέει ο άγιος Επιφάνιος Κύπρου, την οποία έκρυψε ο Ιερεμίας ο προφήτης. Αυτός ήταν από την Αναθώθ και τελείωσε το βίο του μαρτυρικά, λιθοβοληθείς από τον λαό των Εβραίων, στις Τάφνες της Αιγύπτου. Οι Αιγύπτιοι όμως τον τίμησαν, γιατί είχαν ευεργετηθεί με πολλά θαύματα απ' αυτόν.

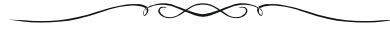
«Αυτός ο προφήτης πριν από την άλωση του ναού (από τους Βαβυλωνίους), άρπαξε την κιβωτό του νόμου και όλα τα εντός αυτής και έκανε ώστε όλα αυτά να χωθούν μέσα σε πέτρα, και είπε στους ιερείς του λαού και στους πρεσβύτερους που τον άκουγαν: Απεδήμησε ο Κύριος από το Σινά στους ουραμούς και πάλι θα έλθει με δύναμη Αγία. Και αυτό θα είναι το σημάδι της παρουσίας του· όταν ξύλο θα προσκυνήσουν πάντα τα έθνη (τον Τίμιο Σταυρό). Είπε δε σ' αυτούς ότι την κιβωτόν αυτήν ουδείς θα επιδείξει πλέον από τους ιερείς ή προφήτες, παρά μόνο ο Μωυσής ο εκλεκτός του Θεού (έγινε στην Μεταμόρφωση, όταν ο Μωυσής εμφανίστηκε βεβαιώνοντας την κιβωτό, δηλ. τη σωματική παρουσία του Κυρίου), και τις πλάκες τις ευρισκόμενες μέσα της κανείς δεν θα εκδιπλώσει (επεξηγήσει) παρά ο Ααρών (δηλ. όποιος μαζί με τον Μωυσή προσκυνάει το υποπόδιο των ποδών του Κυρίου, ήτοι τον Σταυρό Του, κατά τον 98ο ψαλμό). Και κατά την Ανάσταση πρώτα η κιβωτός θα αναστηθεί και θα βγει από την πέτρα, και θα τεθεί στο όρος Σινά, και όλοι οι άγιοι θα συναχθούν προς αυτήν (την κιβωτό), εκεί αναμένοντας τον Κύριο, και αποφεύγοντες τον εχθρό (διάβολο)»...³⁸ Κατά την Ανάσταση του Κυρίου, συνέβη το άχραντο σώμα Του πρώτο να αναστηθεί, από το πέτρινο μνημείο, εισάγοντάς μας στην νέα άφθαρτη και αθάνατη κτίση, ώστε να είναι ο Κύριος «**πρωτότοκος των νεκρών**», (Αποκ. Α-5). Και **το Σινά αντιστοιχεί στην τωρινή Ιερουσαλήμ** (Γαλ. Δ-25) δηλ. στην πρόσκαιρη ζωή, στην οποία οι άγιοι συνάγονται γύρω από την κιβωτό, δηλ. μέσα στην Εκκλησία, στο μέσο της οποίας σωματικά παρίσταται πλέον ο Κύριος, μετά την Ανάστασή Του, διά των **Μυστηρίων**. Όπως συμβολικά λέει ο Ιωάννης, στην αρχή της Αποκάλυψης, ο Κύριος βρίσκεται στο μέσο κάθε λυχνίας δηλ. κάθε τοπικής Εκκλησίας (1-13), ασφαρίζοντας έτσι τους πιστούς, που ξεφεύγουν από το διάβολο, σε αναμονή της ένδοξης 2ας Παρουσίας Του.

Όσο ηχούν οι σάλπιγγες ζούμε τις διεργασίες ενοποίησης της ανθρωπότητας που όμως προχωρούν στα τυφλά, ελεγχόμενες από τα ανθρώπινα πάθη και όχι την λογική της Χριστιανικής αγάπης, γι' αυτό **και υπάρχουν κλιμακούμενες συμφορές και στο εξωτερικό πεδίο**. Και επειδή περιορίζεται ο λόγος του Θεού, είτε λόγω διωγμού των διδασκάλων της Εκκλησίας όπως συνέβη στα κομμουνιστικά καθεστώτα, είτε λόγω αποστασίας, υπάρχουν όλο και πιο έντονες εξωτερικές οδυνηρές προειδοποιήσεις που συγχρόνως αποτελούν και προσωρινό φρένο στην κακία. Και αυτό γίνεται διότι ο Κύριος είπε ότι **αν οι μαθητές Του σιωπήσουν τότε «και οι λίθοι θα κραυγάζουν»**. (Λουκ. 10-40). Έτσι «οι λίθοι», σαν άλλοι κήρυκες της Αλήθειας, μιλούν με υλικές συμφορές, που έχουν κύρια αιτία³⁹ τα ανθρώπινα πάθη.

³⁸ Ο άγιος Επιφάνιος για την ζωή και τον θάνατο των προφητών: «Οὗτος ὁ προφήτης πρὸ τῆς ἀλώσεως τοῦ ναοῦ ἤρπασεν τὴν κιβωτὸν τοῦ νόμου καὶ τὰ ἐν αὐτῇ πάντα καὶ ἐποίησεν αὐτὰ καταποθῆναι ἐν πέτρᾳ καὶ εἶπε τοῖς ἱερεῦσι τοῦ λαοῦ καὶ τοῖς πρεσβυτέροις παρεστῶσιν: “ἀπεδήμησε κύριος ἐκ Σινᾶ εἰς τοὺς οὐρανοὺς καὶ πάλιν ἐλεύσεται ἐν δυνάμει ἀγία. Καὶ τοῦτο σημεῖον ἔσται τῆς αὐτοῦ παρουσίας, ὅτε ξύλον πάντα τὰ ἔθνη προσκυνήσουσιν”. Εἶπε δὲ αὐτοῖς, ὅτι τὴν κιβωτὸν ταύτην οὐδείς ἀναπτύξει ἐτι ἱερέων ἢ προφητῶν, εἰ μὴ Μωϋσῆς ὁ ἐκλεκτὸς τοῦ θεοῦ, καὶ τὰς ἐν αὐτῇ πλάκας οὐδείς ἀναπλώσει εἰ μὴ Ἀαρών. Καὶ ἐν τῇ ἀναστάσει πρῶτον ἡ κιβωτὸς ἀναστήσεται, καὶ ἐξελεύσεται ἐκ τῆς πέτρας, καὶ τεθήσεται ἐν τῷ ὄρει Σινᾶ, καὶ πάντες οἱ ἅγιοι πρὸς αὐτὴν συναχθήσονται, ἐκεῖ ἐκδεχόμενοι τὸν κύριον, καὶ τὸν ἐχθρὸν φεύγοντες ἀνελεῖν αὐτὸν θέλοντα».

³⁹ Στην πραγματικότητα τα πάθη είναι μοναδική αιτία, αλλά άλλοτε, όπως στους πολέμους, είναι πιο εμφανές αυτό, άλλοτε όπως στις φυσικές καταστροφές δεν φαίνεται, αλλά και εκεί αιτία είναι η υπερηφάνεια των ανθρώπων, που κινεί τον πνευματικό νόμο εναντίον τους. Διότι αυτοί νομίζουν είτε ότι δεν υπάρχει Θεός και Κρίση, είτε ότι ο Θεός τους δέχεται όλους χωρίς μετάνοια.

Είναι δυνατόν, επίσης, να έχουμε συνδυασμό και των δύο ειδών κηρυγμάτων: και αυτού που γίνεται μέσω ανθρώπων, και αυτού που γίνεται διά των «λίθων». Γράφεται πχ για τον Ρώσο δια Χριστόν σαλό **άγιο Αλέξιο του Έλνατ** (+1937), ότι πριν τον Ρώσο-Φινλανδικό πόλεμο κραύγαζε: **«Ωχ προσευχηθείτε στο Θεό! Τι βροντές! Τι βροντές! Προσευχηθείτε στο Θεό!...»**⁴⁰. Αυτά τα λόγια τα θυμήθηκαν οι πιστοί όταν ξέσπασε ο πόλεμος, και τους πήραν στο μέτωπο.

Στη δημοτική:

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΙΒ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒ

(Ουράνια σημεία: η γυναίκα και ο δράκοντας)

12-1 Καὶ σημεῖον μέγα ὤφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα,

12-1 Καὶ σημεῖο μεγάλο φάνηκε στον ουρανό: γυναίκα με περίβλημα τον ἥλιο, καὶ ἡ σελήνη κάτω ἀπὸ τα πόδια της, καὶ πάνω στο κεφάλι της στεφάνι ἀπὸ δώδεκα ἀστέρες.

12-2 καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἔκραζεν ὠδίνουσα καὶ βασανιζομένη τεκεῖν.

12-2 Καὶ ἔχοντας παιδί στην κοιλιά ἔκραζε ἀπὸ τους πόνους καὶ βασανιζόταν νὰ γεννήσει.

12-3 καὶ ὤφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἰδοὺ δράκων πυρρὸς μέγας, ἔχων κεφαλὰς ἑπτὰ καὶ κέρατα δέκα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ἑπτὰ διαδήματα,

12-3 Καὶ φάνηκε ἄλλο σημεῖο στον ουρανό, καὶ ἰδοὺ δράκοντας (όφης) μέγας, κόκκινος, που ἔχει ἑπτὰ κεφάλια καὶ δέκα κέρατα, καὶ πάνω στα κεφάλια του ἑπτὰ διαδήματα.

12-4 καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν. καὶ ὁ δράκων ἔστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης τεκεῖν, ἵνα, ὅταν τέκη, τὸ τέκνον αὐτῆς καταφάγη.

12-4 Καὶ ἡ οὐρὰ του σέρνει τὸ ἓνα τρίτο των ἀστέρων του ουρανοῦ καὶ τους ἔριξε στη γῆ. Καὶ ὁ δράκοντας στάθηκε μπροστά στη γυναίκα, που μέλλει νὰ γεννήσει, γιὰ νὰ καταφάει τὸ τέκνο της ὅταν το γεννήσει.

12-5 καὶ ἔτεκεν υἱὸν ἄρρενα, ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ῥάβδῳ σιδηρᾷ· καὶ ἤρπασθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ.

12-5 Καὶ γέννησε γιο ἀρσενικό (δηλ. με τὴν ἀληθινὴ ἀρρενωπότητα καὶ ἀνδρεία, αὐτὴν του Πνεύματος του Θεοῦ), ὁ ὁποῖος μέλλει νὰ ποιμαίνει ὅλα τα ἔθνη με ῥάβδο σιδερένια. Καὶ ἀρπάχτηκε τὸ τέκνο της πρὸς τὸ Θεὸ καὶ πρὸς τὸ θρόνο του.

12-6 καὶ ἡ γυνὴ ἔφυγεν εἰς ἔρημον, ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπον ἡτοιμασμένον ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἵνα τρέφωσιν αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἐξήκοντα.

12-6 Καὶ τότε ἡ γυναίκα ἔφυγε στην ἔρημο ὅπου ἔχει ἐκεῖ τόπο ετοιμασμένο ἀπὸ τὸ Θεό, γιὰ νὰ τὴν τρέφουν ἐκεῖ χίλιες διακόσιες ἐξήντα ἡμέρες.

12-7 Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ· ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ τοῦ πολεμῆσαι μετὰ τοῦ δράκοντος· καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησε καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ,

12-7 Καὶ ἐγίνε πόλεμος στον ουρανό, ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοί του ἦρθαν νὰ πολεμήσουν με τὸ δράκο. Καὶ ὁ δράκος πολέμησε καὶ οἱ ἄγγελοί του.

⁴⁰ Ιερομάρτυρας Αυγουστίνος της Καλούγκα, Πέτρου Μπότση, 2013, σελ. 111.

12-8 καὶ οὐκ ἴσχυσεν, οὐδὲ τόπος εὐρέθη αὐτῶ ἔτι ἐν τῶ οὐρανῶ.

12-9 καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων, ὁ ὄφις ὁ μέγας ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος Διάβολος καὶ ὁ Σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην, ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν.

12-10 καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῶ οὐρανῶ λέγουσαν· ἄρτι ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ, ὅτι ἐβλήθη ὁ κατηγορὸς τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός.

12-11 καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ αἷμα τοῦ ἀρνίου καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν, καὶ οὐκ ἠγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου.

12-12 διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε οὐρανοὶ καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες· οὐαὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει.

12-13 Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξε τὴν γυναῖκα ἣτις ἔτεκε τὸν ἄρρενα.

12-14 καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικί δύο πτέρυγες τοῦ αἰετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπως τρέφεται ἐκεῖ καιρὸν καὶ καιροὺς καὶ ἥμισυ καιροῦ ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφεως.

12-15 καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω τῆς γυναίκος ὕδωρ ὡς ποταμόν, ἵνα αὐτὴν ποταμοφόρητον ποιήσῃ.

12-16 καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ γυναικί, καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς καὶ κατέπιε τὸν ποταμὸν ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

12-17 καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναικί, καὶ ἀπῆλθε ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς, τῶν τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ.

12-8 Ἀλλὰ δὲν υπερίσχυσε, οὔτε βρέθηκε τόπος γι' αὐτὸν πια στον οὐρανό.

12-9 Καὶ ρίχτηκε ὁ δράκοντας, ὁ ὄφις ὁ μέγας ὁ ἀρχαῖος, που ἀποκαλεῖται διάβολος καὶ ὁ Σατανάς, αὐτὸς που πλανᾷ τὴν οἰκουμένη ὅλη, ρίχτηκε στὴ γῆ καὶ οἱ ἄγγελοί του ρίχτηκαν μαζί του.

12-10 Καὶ ἀκουσα φωνὴ μεγάλη στον οὐρανὸ να λέει. Τώρα ἐγίνε ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμη καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ μας καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ Χριστοῦ του, γιατί ρίχτηκε ὁ κατηγορὸς τῶν ἀδελφῶν μας, που τους κατηγορεῖ μπροστά στο Θεὸ μας ἡμέρα καὶ νύχτα.

12-11 Καὶ αὐτοὶ τὸν νίκησαν χάρι στο αἷμα τοῦ Ἀρνίου καὶ χάρι στο λόγο τῆς μαρτυρίας τους, καὶ δὲν ἀγάπησαν τὴν ψυχὴ τους μέχρι τὸ θάνατο.

12-12 Γι' αὐτὸ ἀς εὐφραίνεστε Οὐρανοὶ καὶ ὅσοι σ' αὐτοὺς κατασκηνώνετε. Ἀλλοίμονο στὴ γῆ καὶ τὴ θάλασσα, γιατί κατέβηκε ὁ Διάβολος πρὸς εσᾶς ἔχοντας θυμὸ μεγάλο, ἐπειδὴ ξέρει ὅτι λίγο καιρὸ ἔχει.

12-13 Καὶ ὅταν εἶδε ὁ δράκος ὅτι ρίχτηκε στὴ γῆ, καταδίωξε τὴ γυναῖκα που γέννησε τὸ ἀρσενικό παιδί.

12-14 Καὶ δόθηκαν στὴ γυναῖκα δύο φτερούγες τοῦ αἰετοῦ τοῦ μεγάλου, γιὰ νὰ πετᾷ στὴν ἔρημο, στον τόπο τῆς, γιὰ νὰ τρέφεται ἐκεῖ ἕναν καιρὸ καὶ δύο καιροὺς καὶ μισὸ καιρὸ, μακριὰ ἀπὸ τὸ πρόσωπο τοῦ φιδιού.

12-15 Καὶ ἔβγαλε ὁ ὄφις ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ πίσω ἀπὸ τὴ γυναῖκα νερὸ σαν ποταμὸ, γιὰ νὰ τὴν κάνει νὰ παρασυρθεῖ ἀπὸ τὸν ποταμὸ.

12-16 Ἀλλὰ βοήθησε ἡ γῆ τὴν γυναῖκα, καὶ ἀνοίξε ἡ γῆ τὸ στόμα τῆς καὶ κατέπιε τὸν ποταμὸ που ἔβγαλε ὁ δράκος ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ.

12-17 Καὶ τότε ὠργίστηκε ὁ δράκοντας κατὰ τῆς γυναίκας καὶ ἔφυγε, γιὰ νὰ κάνει πόλεμο με τους υπόλοιπους ἀπογόνους τῆς, που τηροῦν τὶς ἐντολές τοῦ Θεοῦ καὶ που ἔχουν τὴ μαρτυρία τοῦ Ἰησοῦ.

12.01 Σχόλιο.

Συνεχίζοντας την προφητική του αφήγηση, ο ευαγγελιστής Ιωάννης, παρουσιάζει στο 12ο κεφάλαιο της Αποκάλυψης αναδρομικά, συμβολικά και σύντομα, τον πνευματικό πόλεμο:

«Και σημείο μεγάλο φάνηκε στον ουρανό: γυναίκα με περίβλημα τον ήλιο, και η σελήνη κάτω από τα πόδια της, και πάνω στο κεφάλι της ένα στεφάνι από δώδεκα αστέρες. Και έχοντας παιδί στην κοιλιά έκραζε από τους πόνους και βασανιζόταν να γεννήσει». (12, 1-2)

Η γυναίκα, και ο δράκος που θα δούμε μετά, εμφανίζονται αρχικά στον ουρανό, που σημαίνει ότι εκπροσωπούν οντότητες με πνευματική φύση. Η μεν γυναίκα εκπροσωπεί την Εκκλησία, που τα επί γης αγωνιζόμενα μέλη της (οι άνθρωποι) έχουν και υλική φύση, ο δε δράκων είναι ο διάβολος.

Λέει πάνω σ' αυτό το θέμα ο άγιος ιερομάρτυς Ιππόλυτος: **«Περί μεν λοιπόν του διωγμού και της θλίψης που γίνεται κατά της Εκκλησίας υπό του αντιπάλου (διαβόλου) και ο Ιωάννης λέει: και είδα σημείο μέγα και θαυμαστό, γυναίκα να έχει περιβληθεί τον ήλιο και η σελήνη κάτω από τα πόδια της»...** Και: **«Την μεν λοιπόν γυναίκα την περιβαλλόμενη με τον ήλιο σαφέστατα την Εκκλησία εδήλωσε, ντυμένη τον Λόγο του Πατρός, που λάμπει περισσότερο από τον ήλιο».**⁴¹

Ο Αιδέσιμος Μπηντ (ή Βέδας) λέει σχετικά: **«Η Εκκλησία είναι ντυμένη με το φως του Χριστού, και βαδίζει επάνω (μακριά) από την πρόσκαιρη δόξα. "Δικαιοσύνη", λέει, "θα ανατείλει στις μέρες Του, και αφθονία ειρήνης, μέχρι να εκλείψει η σελήνη", ή να συντελεσθεί».**⁴² Δηλ. η Εκκλησία λάμπει μέσα στο φως του Χριστού, πάνω από την φυσική τάξη πραγμάτων και τη "λογική" της, η οποία, όπως η σελήνη, έμμεσα μεταφέρει κάποια αχνή γνώση Θεού, διότι έχει μεταβαλλόμενο και ασθενικό «φως» ή αξία. Και είναι βέβαια οι πνευματικές αξίες πολύ ανώτερες των γήινων, επειδή η ψυχή είναι ασύγκριτα ανώτερη από το σώμα: **«διότι τι ωφελείται άνθρωπος εάν τον κόσμο όλο κερδίσει, την δε ψυχήν αυτού ζημιωθεί; ή τι (έχει) να δώσει άνθρωπος αντάλλαγμα της ψυχής αυτού»;** (Ματθ. 10τ-26).

Επειδή η Εκκλησία στηρίζεται στην άμεσα αποκαλυφθείσα σ' αυτήν αλήθεια του Θεού, δεν γράφεται ότι στηρίζεται (στέκεται) πάνω στην σελήνη, αλλά ότι την έχει κάτω από τα πόδια της: **«η σελήνη υποκάτω των ποδών αυτής».**⁴³ Πάντως ο ίδιος Θεός έφτιαξε και τα δύο, πνεύμα⁴⁴ και σώμα, ουρανό και γη, και δεν είναι ο υλικός κόσμος δημιουργήμα κάποιου «κακού θεού», όπως μυθολογούν μερικοί, αλλά και δι' αυτού δοξάζεται ο Θεός. **«Θα δω τους ουρανούς έργα των δακτύλων Σου, σελήνη και αστέρες, τα οποία Συ (ο Θεός) εθεμελίωσες»**, λέει ο 8ος ψαλμός. Και: **«ας αινέσουν Αυτόν (τον Θεό) οι ουρανοί και η γη, η θάλασσα και πάντα τα έρποντα σ' αυτήν»**, προτρέπει ο 68ος ψαλμός.

Επειδή ο Ιωάννης ξεχωρίζει την σελήνη από τον δράκοντα, αυτό σημαίνει ότι δεν την κατατάσσει μαζί με αυτόν, δηλ. δεν την θεωρεί κακή από τη φύση της. Απλώς ό,τι σημαίνεται δι' αυτής, δηλ. η γνώση του Θεού που προέρχεται από τη μελέτη των δημιουργημάτων, μπορεί έμμεσα και σε μικρό βαθμό να φωτίσει τον δρόμο προς τον αληθινό Θεό. Αυτό μπορεί να γίνει μέσω των θεολογικών μηνυμάτων της στηριζόμενης στις φυσικές παρατηρήσεις φιλοσοφίας, η οποία έχει μικρή αξία και πρόσκαιρη δόξα (ακτινοβολία) όπως πρόσκαιρος είναι όλος ο φυσικός κόσμος και μεταβαλλόμενη διαρκώς η γνώση του. Δίδονται όμως ευκαιρίες να γνωσθεί, και έτσι,

⁴¹ Αγίου Ιππολύτου για τον Αντίχριστο: «...περί μεν οὖν τοῦ διωγμοῦ καὶ τῆς θλίψεως τῆς γινομένης ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν ὑπὸ τοῦ ἀντικειμένου καὶ Ἰωάννης φησὶν: "καὶ εἶδον σημεῖον μέγα καὶ θαυμαστόν, γυναῖκα περιβεβλημένην τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς"... «τὴν μεν οὖν "γυναῖκα τὴν περιβεβλημένην τὸν ἥλιον" σαφέστατα τὴν ἐκκλησίαν εἰδήλωσεν, ἐνδεδυμένην τὸν λόγον τὸν πατρῶον ὑπὲρ ἥλιον λάμποντα».

⁴² Αναφέρεται στον 71ο ψαλμό, που προφητεύει για τον Κ. Ιησού Χριστό: **«ἀνατελεῖ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτοῦ δικαιοσύνη καὶ πλήθος εἰρήνης ἕως οὗ ἀνταναιρεθῇ ἡ σελήνη».**

⁴³ Και το σωστό είναι να αγιογραφείται η σελήνη σε μια απόσταση κάτω από τα πόδια της Γυναίκας-Εκκλησίας.

⁴⁴ Το πνεύμα ονομάζεται και ψυχή προκειμένου περί ανθρώπων.

η σοφία του Δημιουργού.

Αλλά όλα αυτά, καθώς και η γνώση του Θεού από τη **νομική λατρεία** στην οποία το **άγιο ήταν κοσμικό** (Εβρ. Θ-1) και όσα τελούνταν εκεί ήταν σκιά των επουρανίων, είναι πολύ κατώτερα των πνευματικών τα οποία ζει και εργάζεται η Εκκλησία.

Το θέμα είναι σχετικό με την εργασία του **αγίου Γρηγορίου του Παλαμά** (1296-1356) για την θέση της κατά κόσμον λογικής και σοφίας προς την αποκαλυμμένη αλήθεια της Εκκλησίας, με αφορμή τις αντίθετες απόψεις του άγευστου θείας χάριτος Καλαβρού μοναχού Βαρλαάμ. Γράφει ο **γέροντας Θεόκλητος Διονυσιάτης** (1916-2006): «Ο άγιος Γρηγόριος απαντώντας στους ισχυρισμούς του μοναχού Βαρλαάμ, ότι διά του «λόγου» γνωρίζομε τα θεία και ομοιωνόμαστε με τον Θεό, λέει, κατά τον απόστολο, ότι **«καλόν διά της χάριτος να βεβαιώνεται η καρδιά»**. **Με τον (φιλοσοφικό) λόγο, πώς είναι δυνατόν να αποδείξει κανείς το αγαθόν που είναι υπέρ λόγον;** Εκείνοι που θεμελιώνονται στις λογικές αποδείξεις θα ανατραπούν ασφαλώς από άλλους. Διότι **«λόγω παλαίει πας λόγος»**. Δηλαδή είναι αδύνατον να παραμείνουν σταθερές οι διά του λόγου αποδείξεις, όπως **το απέδειξαν «οι Ελλήνων παῖδες και οι κατ' εκείνους σοφοί, με το να ανατρέπουν αλλήλους και υπ' αλλήλων να ανατρέπονται»...**

Ο Βαρλαάμ επέμενε ότι οι εικόνες των λόγων της Δημιουργίας - οι οποίες ήσαν μέσα στον δημιουργικό νου, του Θεού, - βρίσκονται μέσα μας, και διά της γνώσης των όντων, (με φιλοσοφικό τρόπο) όπως εγράφη πριν, επανερχόμαστε στο **«κατ' εικόνα»**. Αλλά ο θείος Παλαμάς ερωτά: **Τι είναι εκείνο το οποίο εξαχρείωσε την μέσα μας εικόνα; Δεν είναι η αμαρτία «και η περί του πρακτέου άγνοια και περιφρόνηση»;** Γιατί δεν την βλέπομε να υπάρχει μέσα μας τυπωμένη, χωρίς να το διδαχθούμε; Δεν γίνεται αυτό επειδή την διέστρεψε το παθητικό της ψυχής, το διορατικό έχασε τη λάμψη του και μας απομάκρυνε από την αρχέτυπο (στους πρωτοπλάστους) ωραιότητα; **Το μόνο λοιπόν μέσον, διά του οποίου επανερχόμαστε στον Θεό, φθάνομε σε αληθογνωσία και ανακτάμε το «κατ' εικόνα», είναι η φυγή της αμαρτίας, η εργασία των εντολών, η αδιάλειπτος προσευχή και η αληθινή θεωρία του Θεού. Διότι χωρίς καθαρότητα της ψυχής, πάσα φυσική φιλοσοφία είναι αδύνατον να απαλλάξει τον άνθρωπο της ανοησίας.** Ενώ αντίθετα η ψυχή που καθαρίζεται από τα πονηρά ήθη, αποκτάει την σοφία που νικάει τον κόσμο και **«είναι αιώνια αγαλλόμενη μαζί με τον μόνο σοφό Θεό»**. Το να επιδίδεται κανείς καθ' όλο τον βίο του στις φυσικές επιστήμες **«είναι αίρεση Ελληνική»**. Διότι και οι Στωϊκοί θεωρούν τέλος πάσης σπουδής την (κοσμική) επιστήμη». ⁴⁵

Η Εκκλησία, λοιπόν, παριστάνεται στην Αποκάλυψη, από μία περίλαμπρη από το φως του Χριστού γυναίκα, με στεφάνι δώδεκα αστέρων, δηλ. με κορυφαία δοξασμένα στελέχη της, δεύτερους φωτοδότες μετά τον ήλιο-Χριστό, τους 12 αποστόλους. **«Το να λέγει δε "επάνω στην κεφαλή της στεφάνι από δώδεκα αστέρες" δηλώνει τους δώδεκα αποστόλους, διά των οποίων ιδρύθηκε η Εκκλησία»**, εξηγεί ο άγιος Ιππόλυτος. ⁴⁶

Ο ήλιος και η σελήνη θα σκοτισθούν μετά την μεγάλη θλίψη των χρόνων της τυραννίας του τελικού Αντιχρίστου: **«Άμεσα δε, μετά την θλίψη των ημερών εκείνων, ο ήλιος θα σκοτισθεί και η σελήνη δεν θα δώσει το φέγγος της, και οι αστέρες θα πέσουν από τον ουρανό, και οι δυνάμεις των ουρανών θα σαλευθούν»...** (Ματθ. Κδ 29). Τότε αυτά θα γίνονται φανερά, στον αισθητό κόσμο που μας περιβάλλει, όπως θα υπάρχουν και αντίστοιχα τρομακτικά συμβάντα στη γη, οπότε οι άνθρωποι βλέποντάς τα και ακούγοντας τον φοβερό ήχο της ταραγμένης θάλασσας, σχεδόν θα ξεψυχούν από τον φόβο τους. ⁴⁷

⁴⁵ Γέροντος Θεοκλήτου Διονυσιάτου: «Ο άγιος Γρηγόριος ο Παλαμάς, ο βίος και η θεολογία του», εκδόσεις Σπηλιώτη, από το «κατ' εικόνα και η ελληνική φιλοσοφία», σ. 88-90.

⁴⁶ «...Τὸ δὲ λέγειν "ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα" δηλοῖ τοὺς δώδεκα ἀποστόλους, δι' ὧν καθίδρυσται ἡ ἐκκλησία». (Αγίου Ιππολύτου για τον Αντίχριστο).

⁴⁷ Βλ. Λουκ. Κα 25-26, Μάρ. Ιγ-24 κλπ.

Κατά την Σταύρωση του Χριστού έγινε ανάλογο φαινόμενο σκοτεινιάσματος του ήλιου και της σελήνης μεταξύ 6ης και 9ης ώρας της ημέρας **«ότε σκότος εγένετο επί πάσαν την γην»**, (Ματ. Ιε 33), όπως και σεισμός και ανάσταση πολλών δικαίων, σχίσιμο του καταπετάσματος του ναού κλπ. Ο απόστολος Πέτρος στην πρώτη ομιλία του, μετά την Πεντηκοστή, προς το πλήθος των Ιουδαίων, εξήγησε ότι ο φωτισμός των αποστόλων κατά την ημέρα αυτή, οπότε έλαβαν και το χάρισμα να μιλάνε σε όλες τις γλώσσες, ήταν προειπωμένος από τον **προφήτη Ιωήλ**, ο οποίος επίσης προφήτευσε ότι **«ο ήλιος θα μεταστραφεί σε σκότος και η σελήνη σε αίμα πριν να έλθει η ημέρα Κυρίου η μεγάλη και επιφανής (της 2ας Παρουσίας)»**, καθώς αναφέρεται στις Πράξεις των αποστόλων (Πρ. Β 14-20). Για το ίδιο γεγονός μας μίλησε στην έκτη σφραγίδα η Αποκάλυψη: **«Και είδα όταν (το Αρνίο - Χριστός) άνοιξε τη σφραγίδα την έκτη, και έγινε σεισμός μέγας. Και ο ήλιος έγινε μαύρος σαν σάκος τρίχινος και η σελήνη όλη έγινε σαν αίμα. Και οι αστέρες του ουρανού έπεσαν στη γη όπως η συκιά ρίχνει τα άγουρα πρώιμα σύκα της, όταν σείεται από δυνατό άνεμο»**. (6, 12-13). Εκεί εξηγήσαμε⁴⁸ ότι στα γεγονότα αυτά υπάρχει ερμηνεία πνευματική εκτός από την προφανή εξωτερική τους περιγραφή. Οι σφραγίδες μιλάνε γενικότερα, δεν εστιάζονται στα παγκόσμια γεγονότα, στα οποία εστιάζονται οι σάλπιγγες, όμως τα αναφέρουν γιατί ο πνευματικός νόμος, από τον οποίο εξαρτώνται και αυτά, είναι ίδιος παντού και πάντα.

Παρατηρούμε ότι στην 6η σφραγίδα **«οι αστέρες του ουρανού»** πέφτουν όταν η ανθρωπότητα βρίσκεται υπό την επήρεια των γεγονότων της συντελείας. Αντίθετα στην πνευματική ανακεφαλαίωση, που κάνει ο Ιωάννης με το όραμα της γυναίκας και του δράκου στον ουρανό, οι αστέρες παρασύρονται από την ουρά του δράκου πριν αυτός προσπαθήσει να εμποδίσει τη γέννηση του Χριστού: **«Και η ουρά του σέρνει το ένα τρίτο των αστέρων του ουρανού και τους έριξε στη γη. Και ο δράκοντας στάθηκε μπροστά στη γυναίκα, που μέλλει να γεννήσει, για να καταφάει το τέκνο της όταν το γεννήσει»**. Επομένως για το όραμα του Ιωάννη αστέρες είναι οι άγγελοι, ενώ στην έκτη σφραγίδα, επειδή αναφέρεται στην εποχή της μεγάλης αποστασίας στο τέλος του κόσμου, οι αστέρες είναι άνθρωποι διότι είδαμε ότι η πτώση των αγγέλων είχε ήδη συμβεί προ πολλού χρόνου. Επειδή όμως υποκινητής της πτώσης είναι και στις δύο περιπτώσεις ο δράκος - διάβολος, και η πράξη (αποστασία) είναι η ίδια πνευματικά, γι' αυτό, ενίοτε, οι Πατέρες θεωρούν ότι το όραμα στον ουρανό αναφέρεται και στις δύο πτώσεις, αγγέλων και ανθρώπων. Ο Ιωάννης δεν παραλείπει να συνδυάσει αυτά τα γεγονότα (της πτώσης των αγγέλων αρχικά και των ανθρώπων κατόπιν) με το να παρουσιάσει **τον κυρίως πνευματικό πόλεμο** με πρωτοστάτη τον Αρχάγγελο Μιχαήλ να γίνεται αργότερα, μετά την φυγή της Εκκλησίας στην έρημο, δηλ. μετά την ενανθρώπιση του Κυρίου. (12, 6-7). Για το λόγο αυτό αναφέρει ότι όχι μόνο ο Αρχάγγελος Μιχαήλ με τους αγγέλους του, αλλά και οι μάρτυρες νίκησαν τον διάβολο (12-11), που γι' αυτούς είναι πολύ αρχαιότερος: **«ο δράκοντας, ο όφις ο μέγας, ο αρχαίος»**... (12-9). Συνεχίζουμε στο όραμα.

Μερικοί ερμηνευτές θεωρούν, αποκλειστικά, σαν γυναίκα του οράματος, την Παναγία μητέρα του Κυρίου. Ο Ιωάννης όμως αναφέρει ότι η γυναίκα **«έχοντας παιδί στην κοιλιά έκραζε από τους πόνους και βασανιζόταν να γεννήσει»**, το οποίο δεν ισχύει για την Θεοτόκο Μαρία, η οποία συνέλαβε, χωρίς ηδονή,⁴⁹ εκ Πνεύματος Αγίου, και επομένως εκτός της φυσικής τάξης, κατά το **«όπου βούλεται Θεός νικάται φύσεως τάξης»**. Το καταδικαστικό: **«με λύπες θα γεννήσεις τέκνα»** που βάρυνε την Εύα⁵⁰ και τις άλλες απογόνους της, δεν

⁴⁸ Βλ. τεύχος Β της ερμηνείας της Αποκάλυψης υπό ΛΜΔ, σελ. 80: www.imdleio.gr/apocalypse/apocalypse_b.pdf

⁴⁹ Αγίου Ιω. Δαμασκηνού, έκδοσις ακριβής της Ορθοδόξου πίστεως: **«Και ό λόγος σάρξ άτρέπτως εγένετο εκ πνεύματος αγίου και Μαρίας της αγίας άειπαρθένου και θεοτόκου και μεσίτης θεού και ανθρώπων χρηματίζει ό μόνος φιλόανθρωπος, ούκ εκ θελήματος ή επιθυμίας ή συναφείας άνδρός ή γεννήσεως ενηδόνου εν τή άχράντη μήτρα της παρθένου συλληφθείς, άλλ' εκ πνεύματος αγίου και της πρώτης του Αδάμ γενέσεως»**...

⁵⁰ **«...και τή γυναικι είπε (ό Θεός): πληθύνων πληθυνώ τας λύπας σου και τόν στεναγμόν σου· εν λύπαις τέξη τέκνα, και προς τόν άνδρα σου ή άποστροφή σου, και αυτός σου κυριεύσει»**. (Γεν. Γ-16)

ίσχυσε στην Θεοτόκο.

Ο άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός επεξηγεί για τη γέννηση του Χριστού εκ της Παρθένου, ότι αυτά που οφείλονται στην γέννησή Του από γυναίκα γίνονται κατά τους νόμους της φύσης, ενώ αυτά που οφείλονται στην επέμβαση του Θεού, για να γεννηθεί χωρίς γήινο πατέρα, είναι υπερφυσικά δηλ. δεν υπόκεινται στην φυσική τάξη, και μεταξύ αυτών είναι ότι γεννάται ανώδυνα: **«Τίκεται χωρίς πατέρα από γυναίκα αυτός που από τον Πατέρα δεν έχει μητέρα. Και κατά μεν τον (φυσικό) νόμο της κύησης γίνεται ό,τι είναι από γυναίκα, κατά δε τον υπερφυσικό τρόπο γέννησης ό,τι είναι άνευ πατρός. Και ότι μεν (συμβαίνει) κατά τον συνήθη χρόνο (εννεάμηνο), αυτό γίνεται κατά τον νόμο της κύησης, ότι δε (γεννάται) ανώδυνα, αυτό ξεπερνά τον θεσμό της γέννησης. Διότι σ' αυτήν που δεν προηγήθηκε ηδονή, ούτε ωδίνη ακολούθησε κατά τον προφήτη (Ησαΐα) που λέει: «πριν να έχει ωδίνες έτεκε», και πάλι «πριν να έλθει ο καιρός των ωδίνων, εξέφυγε και έτεκε άρρενα».**⁵¹ Και ο άγιος Εφραίμ ο Σύρος βεβαιώνει για τον Χριστό: **«Γεννήθηκε ανώδυνα επειδή αφθάρτως (εκ Πνεύματος Αγίου) συνελήφθη».**⁵²

Για την ερμηνεία των Καππαδοκών αγίων γράφεται: **«Η Υπεραγία Θεοτόκος, η Μητέρα του Κυρίου μας Ιησού Χριστού είναι ο τύπος (όλης) της Εκκλησίας. Η γυναίκα που αναφέρεται εδώ είναι τόσο η Θεοτόκος όσο και η Εκκλησία που εικονίζεται από αυτήν... Οι δύο κύριοι ερμηνευτές Ανδρέας και Αρέθας Καισαρείας μιλούν και για τις δύο εικονίσεις».**⁵³

Ο άγιος Μεθόδιος επίσκοπος Πατάρων κάνει την εξής ανάλυση: **«Η γυναίκα η περιβαλλόμενη τον ήλιο είναι η Εκκλησία. Και ό,τι για εμάς είναι το ένδυμα που μας σκεπάζει, αυτό για την Εκκλησία είναι το φως. Και ό,τι είναι για εμάς ο χρυσός ή οι πολύτιμοι λίθοι, αυτό είναι για εκείνη τα άστρα, άστρα δε τα καλύτερα και εμφανέστερα. Πατά επάνω στην σελήνη. Σελήνη πρέπει να εννοήσομε συμβολικά την πίστη εκείνων που αποκαθαίρονται από τη φθορά με το λουτρό του Βαπτίσματος επειδή από την Σελήνη εξαρτάται το νερό. Επιβλέπει την πίστη μας η Εκκλησία και την είσοδό μας σ' αυτήν και ωδίνει και αναγεννά, και τους ψυχικούς (φίλαυτους) και ζωώδεις τους κάνει πνευματικούς, και μορφώνει μέσα τους το Χριστό... Είναι ανάγκη να ομολογούμε ότι η Εκκλησία είναι εκείνη που ωδίνει και γεννά τους απολυτρωμένους, όπως λέει το Πνεύμα στον Ησαΐα: **Πριν την ωδίνουσα τεκείν... εξέφυγεν και έτεκεν άρσεν** (Ησ. Ξστ 7-8). **Από ποιον ξέφυγε; Από τον δράκοντα, για να γεννήσει η πνευματική Σιών τον λαό τον άρρενα... Ωστε στον καθένα μέσα πρέπει να γεννηθεί ο Χριστός νοητός (πνευματικά). Και η Εκκλησία φλέγεται από επιθυμία γι' αυτό και πονάει για μας, μέχρι να γεννηθεί μέσα μας ο Χριστός. Έτσι καθένας από τους αγίους με το να μετέχει στον Χριστό γίνεται Χριστός (κατά χάριν)».**⁵⁴**

Ο άγιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος λέει ότι κατά την Δευτέρα Παρουσία, όταν θα διανοιγούν τα βιβλία της συνείδησης καθενός ανθρώπου, τότε οι μεν αμαρτωλοί θα στερηθούν την Ουράνια Βασιλεία, ενώ οι άγιοι θα φανερώσουν τον μέσα τους κρυπτόμενο Χριστό, ο οποίος θα λάμψει όπως ο ήλιος, και θα αποκτήσουν με τελειότητα την ομοίωση προς τον Ύψιστο: **«Όταν θα διανοιγούν τα βιβλία της συνείδησης των αγίων, πρόσεχε, θα λάμψει ο μέσα τους κρυμμένος Χριστός ο Θεός, όπως έλαμψε προ των αιώνων εκ του Πατρός, και**

⁵¹ «Τίκεται γάρ άπάτωρ εκ γυναικός ό εκ πατρός άμήτωρ· και ό τι μεν εκ γυναικός νόμω κυήσεως, ό τι δε άνευ πατρός, ύπερ φύσιν γεννήσεως· και ό τι μεν τῷ είθισμένῳ χρόνῳ (τόν γάρ έννεαμηνιαίον τελέσας και τῷ δεκάτῳ έπιβάς γεννάται), νόμω κυήσεως· ό τι δε άνωδίνως, ύπερ θεσμόν γεννήσεως· **ής γάρ ήδονή ού προηγέσατο, ούδὲ ωδίν έπηκολούθησε,** κατὰ τόν προφήτην τόν λέγοντα· «Πρὶν ωδίνησεν, έτεκε», και πάλιν· «Πρὶν έλθεῖν τόν καιρόν τῶν ωδίνων, εξέφυγε και έτεκεν άρσεν». (Αγίου Ιω. Δαμασκηνού, έκδοσις ακριβής της Ορθοδόξου πίστεως, τ.2 87ο).

⁵² **«Έγεννήθη άνωδίνως, επειδή άφθάρτως συνείληπται. Έν παρθένῳ σαρκί καταβέβληται, ούχ ύπό σαρκός, άλλ' ύπό Αγίου Πνεύματος».** (Οσίου Εφραίμ του Σύρου έργα, τ. 6ος, έκδοση: Περιβόλι της Παναγίας 1995)

⁵³ Από το βιβλίο του Γ. Β. Μαυρομάτη «Η Αποκάλυψις του Ιωάννου με πατερική ανάλυση» σελ. 202.

⁵⁴ Από το ως άνω βιβλίο του Γ. Β. Μαυρομάτη σελ. 204.

θα γίνουν οι άγιοι όμοιοι προς τον Ύψιστο. Από πού δηλώνεται αυτό; Άκουσε τον ίδιο τον Σωτήρα να το λέει: **Τότε θα λάμπουν οι δίκαιοι ως ο ήλιος.** Ποιον όμως άλλο καιρό ή ήλιο λέει, παρά αυτόν πάντως (τον καιρό της Συντελείας) που είπαμε, και τον Εαυτόν του, που μόνος ονομάζεται ήλιος της δικαιοσύνης και στους δικαίους μόνο ανατέλλει και λάμπει; Και αυτό ο επιστήθιος και αγαπημένος του Χριστού μαθητής (Ιωάννης ο Θεολόγος) φανερότερα διατρανώνει λέγοντας: **Αδελφοί τώρα τέκνα Θεού είμαστε, αλλά δεν φανερώθηκε ακόμη τι θα γίνουμε. Γνωρίζομε, όμως, ότι όταν φανερωθεί, θα γίνουμε όμοιοι με Αυτόν. Και ο Παύλος: Τώρα έχω μερική γνώση, αλλά τότε θα έχω την ίδια γνώση (του εαυτού μου) με την οποία και εγώ έγινα γνωστός (στον Θεό)».**⁵⁵

Συνοψίζοντας όσα αναφέρθηκαν ήδη, λέμε ότι **η γυναίκα του οράματος του Ιωάννη είναι η Εκκλησία,** της οποίας άχραντη εικόνα είναι η Θεοτόκος, η οποία γέννησε ανώδυνα, και επομένως δεν περιορίζεται στην σωματική γέννηση του Χριστού το συγκεκριμένο εδάφιο, αλλά αναφέρεται στην, έχουσα αυτήν ως κέντρο, **πνευματική γέννηση του Χριστού μέσα σε κάθε μέλος της Εκκλησίας.**

Όταν οι Χριστιανοί πιστεύουν ολόψυχα στον Κύριο Ιησού Χριστό και βρίσκονται σε κατάσταση θερμής μετάνοιας, τότε, λέει ο άγιος Συμεών ο Νέος Θεολόγος, συλλαμβάνουν όπως η Παρθένος τον Θεό Λόγο στις καρδιές τους: **«...Συλλαμβάνομε, ως ειπώθηκε, τον Λόγο του Θεού στις καρδιές μας, όπως η Παρθένος, φέροντας δηλ. παρθένας και αγνές τις δικές μας ψυχές. Και όπως εκείνην που ήταν ψηλότερα από κάθε μύμο (ψεγάδι), δεν την κατάκαψε το πυρ της Θεότητας, έτσι ούτε εμάς καταφλέγει, αγνές και καθαρές φέροντας τις ψυχές μας, αλλά γίνεται σε εμάς δροσιά εξ ουρανού και πηγή ύδατος και ρυάκι αθανάτου ζωής. Ότι δε και εμείς δεχόμαστε καθ' όμοιον τρόπο το άστεκτο (αφόρητο) πυρ της Θεότητας, άκουσε τον Κύριο να λέει **πυρ ήλθα να βάλω στη γη. Ποιο άλλο παρά το ομοούσιο Πνεύμα της Θεότητός Του, μετά του οποίου συνεισέρχεται και θεωρείται μαζί με τον Πατέρα και Αυτός (ο Υιός) και μένει μέσα μας; Επειδή δε μία φορά σαρκώθηκε ο Λόγος του Θεού από την Παρθένο και γεννήθηκε σωματικά από αυτήν με τρόπο ανέκφραστο και πέρα από κάθε λογική, πάλι δε να σαρκωθεί Αυτός ή σωματικά να τεχθεί από τον καθένα μας είναι απαράδεκτο, τι κάνει; Εκείνη την άχραντο σάρκα Του την οποία προσέλαβε εκ των αγνών λαγόνων της παναχράντου Μαρίας και Θεοτόκου, με την οποία και ετέχθη σωματικά, από την ίδια μεταδίδει σε εμάς για τροφή· και αυτήν τρώγοντας, όλον τον σαρκωθέντα Θεόν και Κύριόν μας Ιησούν τον Χριστόν, τον Υιό του Θεού και Υιόν της παρθένου και πανάμωμης Μαρίας, τον καθήμενο εις τα δεξιά του Θεού και Πατρός, καθένας από εμάς τους πιστούς που άξια τρώγουν αυτή τη σάρκα Του, έχομε μέσα μας, κατά το λεχθέν από Αυτόν: **Ο τρώγων Μου την σάρκα και πίνων Μου το αίμα σε Εμένα μένει και Εγώ σ' αυτόν»****⁵⁶ ...**

⁵⁵ «Ἐν δέ τῷ διανοιγῆναι τὰς τοῦ συνειδότος τῶν ἁγίων βίβλους, πρόσεχε, λάμπει ὁ νῦν ἀποκεκρυμμένος ἐν αὐτοῖς Χριστός ὁ Θεός, ὡς ἔλαμψε πρὸ τῶν αἰῶνων ἐκ τοῦ Πατρὸς, καὶ ἔσονται οἱ ἅγιοι ὅμοιοι τῷ Ὑψίστῳ. Πόθεν τοῦτο δῆλον; Αὐτοῦ τοῦ Σωτῆρος ἄκουσον τοῦτο λέγοντος: **“Τότε ἐκλάμπουσιν οἱ δίκαιοι ὡς ὁ ἥλιος”**. Ποῖον δὲ ἄλλον λέγει καιρὸν ἢ ἥλιον, εἰ μὴ πάντως ὄνπερ εἰρήκαμεν, καὶ ἐαυτὸν τὸν ἥλιον δικαιοσύνης μόνον ὀνομαζόμενον καὶ ἐν δικαίοις μόνον ἀνατέλλοντα καὶ ἐκλάμποντα; Καὶ τοῦτο ὁ ἐπιστήθιος καὶ Χριστοῦ μαθητῆς ἠγαπημένος ἐκδηλότερον διατρανοῖ λέγων: **“Ἀδελφοί, νῦν τέκνα Θεοῦ ἐσμεν, ἀλλ’ οὐπω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα· οἶδαμεν δὲ ὅτι, ἐὰν φανερωθῆ, ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα”**. Καὶ ὁ Παῦλος: **“Νῦν γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ ἐπιγνώσομαι, καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην”**». (Ἔργα, τόμος Β΄, Βίβλος των ηθικῶν, λόγος Α, ιβ).

⁵⁶ «Τοιγαροῦν καὶ ὀλοψύχως πιστεύοντες καὶ μετανοοῦντες θερμῶς, συλλαμβάνομεν, ὡς εἴρηται, τὸν Λόγον τοῦ Θεοῦ ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, ὡς ἡ Παρθένος, παρθένουσ δηλαδὴ καὶ ἀγνάς ἐπιφερόμενοι τὰς ἰδίας ψυχὰς· καὶ καθάπερ ἐκείνην ὑπεράμωμον οὖσαν τὸ πῦρ οὐ κατάφλεξε τῆς θεότητος, οὕτως οὐδὲ ἡμᾶς ἀγνάς καὶ καθαρὰς ἐπιφερομένους τὰς καρδίας καταφλέγει, ἀλλὰ δρόσος ἢ ἐξ οὐρανοῦ καὶ πηγὴ ὕδατος καὶ ἀθανάτου ζωῆς ρεῖθρον ἐν ἡμῖν γίνεται. Ὅτι δὲ καὶ ἡμεῖς τὸ ἄστεκτον πῦρ τῆς θεότητος ὡσαύτως δεχόμεθα, ἄκουσον τοῦ Κυρίου λέγοντος: **“Πῦρ ἤλθον βαλεῖν ἐπὶ τῆς γῆς”**. Ποῖον ἄλλο, εἰ μὴ τὸ ὁμοούσιον αὐτοῦ τῆς θεότητος Πνεῦμα, μεθ’ οὗ συνεισέρχεται καὶ συνθεωρεῖται σὺν τῷ Πατρὶ καὶ αὐτός καὶ ἔνδον ἡμῶν γίνεται; Ἐπεὶ δὲ ἅπαξ ἐσαρκώθη ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἐκ τῆς Παρθένου καὶ σωματικῶς ἐξ αὐτῆς ἐγεννήθη ἀφράστως καὶ ὑπὲρ λόγον, πάλιν δὲ σαρκουῖσθαι ἢ

Υψηλά νοήματα περιέχουν τα απλά σύμβολα που βλέπει ο Ιωάννης, καθώς συνοδεύονται από βαρυσήμαντο δογματικά λόγο. Επειδή κατάλληλος τόπος εκτύλιξης των πνευματικών γεγονότων είναι ο πνευματικός ή ουράνιος κόσμος, **στον «ουρανό»** παρατηρεί ο Ιωάννης να εκτυλίσσεται το όραμα, που είναι μεγίστης σημασίας για την σωτηρία των πιστών: **«σημείο μέγα φάνηκε στον ουρανό»**. Αφού είπε: **«Και έχοντας (η γυναίκα) παιδί στην κοιλιά έκραζε από τους πόνους και βασανιζόταν να γεννήσει»**, συνεχίζει την περιγραφή ο Ιωάννης: **«Και φάνηκε άλλο σημείο στον ουρανό, και ιδού δράκοντας (όφεις) μέγας, κόκκινος, που έχει επτά κεφάλια και δέκα κέρατα, και πάνω στα κεφάλια του επτά διαδήματα»**. (12-3)

Τρία θηρία παρατηρεί ο Ιωάννης, λέει ο **άγιος Οικουμένιος**, αυτό που βλέπει εδώ στον ουρανό, και δύο ακόμη που αναφέρονται στο επόμενο κεφάλαιο, εκ των οποίων το ένα βγαίνει από τη θάλασσα (13-1), το δε άλλο προβάλλει από τη γη (13-11): **«Είδε ο θεσπέσιος ευαγγελιστής (και συγγραφέας της Αποκάλυψης) σημείο στον ουρανό. Και ιδού λέει δράκος κόκκινος, μας αφηγείται δε, να έχει δει από τη θάλασσα θηρίο να ανεβαίνει όμοιο με πάρδαλη. Μετά, στην επόμενη οπτασία, βλέπει πάλι άλλο θηρίο να ανεβαίνει από τη γη που έχει δύο κέρατα (σαν) αρνιού. Τρία λοιπόν συνολικά είδε θηρία. Το μεν πρώτο στον ουρανό, το δε δεύτερο από την θάλασσα, το δε τρίτο από τη γη. Το μεν (πρώτο) είναι ο αρχέκακος δράκων, ο αποστατήσας και αυθαδιάσας κατά του Θεού του παντοκράτορος, ο Σατανάς»**⁵⁷ ...

Ερμηνεύοντας τους ψαλμούς ο ιερός Χρυσόστομος λέει ότι, όπως ο προφήτης Ησαΐας, δεν παραιτούμαστε από την αλληγορική ερμηνεία του «δράκοντος», διά του οποίου δηλώνονται κατ' αρχάς τα μεγάλα κήτη: **«Επειδή και με τον Ιώβ βρίσκομε τον Θεό να διαλέγεται: Θα παρασύρεις λέει τον δράκοντα με άγκιστρο; Αυτός αφού πλάσθηκε από τον Θεό, υπερηφανευθείς όμως κατά του Δημιουργού του, παραδόθηκε σε εμπαιγμό. Περί του οποίου πάλι ο Θεός προς τον Ιώβ διαλεγόταν: Δεν υπάρχει πάνω στη γη όμοιο προς αυτόν (τον δράκοντα) που να περιπαίζεται από τους αγγέλους, δηλ. τους δικαίους. Διότι αυτοί για την αρετή τους και επειδή ανέβηκαν σε τάξη αγγελική, περιπαίζουν τον (δράκοντα) που για την κακία του ξέπεσε από την τάξη εκείνη. Και ο Κύριος έδωσε εξουσία στους μαθητές Του να πατούν πάνω σε όφεις και σκορπιούς και πάνω σ' όλη τη δύναμη του Εχθρού (Σατανά). Και αλλού λέει: Εσύ συνέτριψες τις κεφαλές των δρακόντων πάνω στο νερό. Και είναι φυσικό να μας τον θυμίζει (τον δράκοντα) στον λόγο για την θάλασσα, επειδή και ο βίος ο δικός μας είναι σαν αλμυρός, και από όλες τις πλευρές δέχεται κτυπήματα και ταρακουνιέται από άγρια κύματα»**.⁵⁸

σωματικῶς τίκτεσθαι αὐτόν οὐκ ἐνδέχεται ἐξ ἐνός ἐκάστου ἡμῶν, τί ποιεῖ; Ἐκείνην αὐτοῦ τήν ἄχραντον σάρκα, ἢν προσελάβετο ἐξ ἀγνῶν λαγόνων τῆς παναχράντου Μαρίας καί θεοτόκου, μεθ' ἧς καί ἐτέχθη σωματικῶς, ἐξ αὐτῆς μεταδίδωσιν ἡμῖν εἰς βρῶσιν· καί τρώγοντες αὐτήν, ὅλον τόν σαρκωθέντα Θεόν καί Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν τόν Χριστόν, τόν Υἱόν αὐτοῦ τοῦ Θεοῦ καί Υἱόν τῆς παρθένου καί παναμώμου Μαρίας, τόν ἐν δεξιᾷ καθήμενον τοῦ Θεοῦ καί Πατρός, ἕκαστος ἡμῶν τῶν πιστῶν τῶν ἀξίως ταύτην ἐσθιόντων τήν σάρκα αὐτοῦ, ἐν ἡμῖν ἔχομεν, κατὰ τό ὑπ' αὐτοῦ εἰρημένον· **“Ὁ τρώγων μου τήν σάρκα καί πίνων μου τό αἷμα ἐν ἐμοί μένει καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ”**, μηδέποτε ἐξ ἡμῶν προερχόμενον ἢ σωματικῶς γεννώμενον καί χωριζόμενον ἀφ' ἡμῶν». (Βίβλος των ηθικῶν, λόγος Α, ι).

⁵⁷ «...εἶδεν ὁ θεσπέσιος εὐαγγελιστής σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καί ιδού φησι δράκων πυρρός. νῦν δὲ ἡμῖν ἀφηγείται ἑωρακέναι ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον ὅμοιον παρδάλει. εἶτα ἐν τῇ μετὰ ταύτην ὀπτασίᾳ πάλιν ὄρα ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς ἔχον κέρατα δυοῦ ἀρνίου. τρία τοιγαροῦν τὰ πάντα εἶδε θηρία· τὸ μὲν πρῶτον ἐν τῷ οὐρανῷ, τὸ δὲ δεύτερον ἐκ τῆς θαλάσσης, τὸ δὲ τρίτον ἐκ τῆς γῆς. ἀλλὰ τὸ μὲν πρῶτον καί τρίτον δῆλα πᾶσι τυγχάνει· τὸ μὲν (πρῶτον) γάρ ἐστιν ὁ ἀρχέκακος δράκων, ὁ ἀποστατήσας καί τραχηλιάσας κατὰ τοῦ Θεοῦ τοῦ παντοκράτορος Σατανᾶς»... (Από την ερμηνεία του αγίου Οικουμένιου στην Αποκάλυψη).

⁵⁸ «...Επειδή και παρὰ τῷ Ἰώβ εὐρίσκομεν τὸν Θεὸν διαλεγόμενον, Ἄξεις, φησὶ, δράκοντα ἐν ἀγκίστρῳ; Οὗτος παρὰ τοῦ Θεοῦ πλασθεὶς, ἐπαρθεὶς δὲ κατὰ τοῦ δημιουργήσαντος, εἰς τὸ παίζεισθαι δέδοται· περὶ οὗ πάλιν ὁ Θεὸς πρὸς τὸν Ἰώβ διελέγετο· Οὐκ ἐστιν ἐπὶ τῆς γῆς ὅμοιον αὐτῷ πεποιημένον ἐγκαταπαίεσθαι ὑπὸ τῶν ἀγγέλων, δηλαδὴ τῶν δικαίων. Οὗτοι γὰρ διὰ τὴν ἀρετὴν καὶ εἰς ἀγγέλων τάξιν ἀνελθόντες παίζουσι τὸν διὰ κακίαν ἐξ ἐκείνης ἐκπεσόντα τῆς τάξεως. Καὶ ὁ Κύριος ἐξουσίαν ἔδωκε τοῖς ἑαυτοῦ μαθηταῖς πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ

Το μεγάλο φίδι όταν είναι ισχυρό και φαρμακερό ονομάζεται δράκος, λέει ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος. Για την ανάλογη, κακοποιοή δράση του, στο πνευματικό πεδίο, χρησιμοποιείται το όνομα αυτό για τον Διάβολο ή Σατανά. Έχει όμως και άλλα ονόματα: **«Διότι όταν η Γραφή θέλει να δηλώσει την αρπακτικότητά του, λέει: Ως λέων ωρυόμενος περιέρχεται ζητώντας να καταπιεί κάποιον. Όταν (θέλει να δηλώσει) το φαρμακερό και θανάσιμο και ολέθριο τον ονομάζει όφη και σκορπιό, διότι λέγει: Πατείτε επάνω σε όφεις και σκορπιούς και πάνω σε όλη την δύναμη του εχθρού. Όταν, εξ άλλου, (θέλει να δηλώσει) το ισχυρό μαζί με το φαρμακερό (ιοβόλο), δράκοντα τον ονομάζει, όπως όταν λέει: Ο δράκων αυτός που τον έπλασες να περιπαίζεται. Και δράκοντα και όφη καμπυλωτό (σκολιό) και ασπίδα (δηλητηριώδες φίδι) τον ονομάζει παντού».**⁵⁹

Μερικοί ετυμολογικά θεωρούν ότι το «δράκων» προέρχεται από την απόδραση, και αυτό ταιριάζει στον πρώην αγαθό άγγελο που έγινε Διάβολος και Σατανάς **«διά το αποδεδρακέναι αυτόν από του Θεού».**⁶⁰

Άλλοι υποστηρίζουν ότι το «δράκων» προέρχεται από του δέρκω,⁶¹ που σημαίνει ρίχνω ματιές, αλλά και φωτίζω, φεγγοβολώ, λάμπω,⁶² που συνδέει τον δράκοντα με τον Εωσφόρο, όπως αποκαλεί τον εκπεσόντα άγγελο ο προφήτης Ησαΐας (Ησ. 18-12).

Οι πνευματικές οντότητες, που γενικά αποκαλούνται και άγγελοι, κατατάσσονται σε εννέα τάγματα: **Άγγελοι, Αρχάγγελοι, Αρχές, Εξουσίες, Δυνάμεις, Θρόνοι, Κυριότητες, Χερουβείμ, Σεραφείμ.**

Στην αγιογραφίες παριστάνονται σαν ιεροπρεπείς νεανίες με φτερά. **«Και ακριβώς οι πτέρυγες φανερώνουν το ύψος της (αγγελικής) φύσης, διότι και ο Γαβριήλ (στον προφήτη Δανιήλ) φαίνεται να πετάει, όχι διότι υπάρχουν φτερά γύρω από τον άγγελο, αλλά για να μάθεις ότι από τις υψηλότερες τοποθεσίες και από τις άνω διαμονές αφίχθηκε προς την ανθρώπινη φύση. Έτσι λοιπόν και σ' αυτούς (τους αγγέλους) τίποτα άλλο δεν δηλώνουν τα φτερά παρά το ύψος της (αγγελικής) φύσης (ως προς την αισθητή και υλική)»**, λέει ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος.⁶³ Ο Εωσφόρος, πριν να υπερηφανευθεί και να ξεπέσει, ανήκε σε ένα από τα κοντινότερα στον Θεό τάγματα. Με την (πνευματική) πτώση του παρέσυρε πλήθος αγγέλων, και τους έριξε στη γη. Η πτώση του Εωσφόρου ακολούθησε αμέσως μετά την φαντασίωσή του για κατάκτηση της ισοθεΐας, λέει ο άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης: **«Γνώριζε ότι και ο Εωσφόρος και πρώτος των Αγγέλων, όντας πριν ανώτερος της παράλογης φαντασίας και πέρα από κάθε σχήμα και χρώμα και αίσθηση, καθώς (ήταν) νους λογικός και άυλος και ασχημάτιστος και ασώματος, ύστερα αφού φαντάσθηκε και σχημάτισε με τον νου του την ισοθεΐα, έπεσε από εκείνη την άμορφη και ασχημάτιστη και απαθή και ενιαία ασώματη κατάσταση του νου, κάτω στην**

σκορπίων, και επί πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ Ἐχθροῦ. Καὶ ἀλλαχοῦ φησὶ· Σὺ συνέτριψας τὰς κεφαλὰς τῶν δρακόντων ἐπὶ τοῦ ὕδατος. Καὶ εἰκότως ἐν τῷ περὶ τῆς θαλάσσης λόγῳ τούτου ἐμνημόνευσεν, ἅτε δὴ καὶ τοῦ βίου παντὸς τοῦ ἡμετέρου ἄλμυροῦ τινος ὄντος, καὶ πανταχόθεν περιρρίπιζομένου καὶ κύμασιν ἀγρίοις συγκινουμένου». (τ.55 σ.652)

⁵⁹ «Ὅταν μὲν γὰρ αὐτοῦ τὸ ἀρπακτικὸν ἢ Γραφὴ βούληται δηλῶσαι, φησὶν· Ὡς λέων ὠρυόμενος περιέρχεται, ζητῶν τίνα καταπιῆ· ὅταν δὲ τὸ ἰοβόλον καὶ θανάσιμον καὶ ολέθριον, ὄφιν αὐτὸν καλεῖ καὶ σκορπιόν· Πατείτε γὰρ, φησὶν, ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἀντικειμένου· ὅταν δὲ τὸ ἰσχυρὸν ὁμοῦ καὶ ἰοβόλον, δράκοντα αὐτὸν καλεῖ, ὡς ὅταν λέγῃ· Δράκων οὗτος, ὃν ἔπλασας ἐμπαίξειν αὐτῷ. Καὶ δράκοντα καὶ ὄφιν σκολιὸν καὶ ἀσπίδα αὐτὸν καλεῖ πανταχοῦ». Χρυσόστομου, στην επιστολή προς Φιλιππησίους. (PG 62, σ.224)

⁶⁰ Καὶ ο Ὠρίων ο γραμματικὸς λέει ἐπίσης «Δράκων»: διὰ τὸ δράσσασθαι.

⁶¹ «Δράκων, ἀπὸ τοῦ δέρκω ἔδαρκον, δάρκων καὶ δράκων». (Ιωάννης Πηδιάσιμος, σχόλια στον Ησίοδο)

⁶² Η ερμηνεία είναι από το λεξικό magenta.

⁶³ «...καὶ ὡσπερ αἱ πτέρυγες τὸ ὕψος ἐμφαίνουσι τῆς φύσεως - καὶ γὰρ ὁ Γαβριήλ πετόμενος φαίνεται, οὐκ ἐπειδὴ πετὰ περὶ τὸν ἄγγελον, ἀλλ' ἵνα μάθῃς ὅτι ἐκ τῶν ὑψηλοτάτων χωρίων καὶ τῶν ἄνω διατριβῶν πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην ἀφίχεται φύσιν -, οὕτω δὴ καὶ ἐπὶ τούτων οὐδὲν ἄλλο δηλοῖ τὰ πετὰ ἢ τὸ τῆς φύσεως ὕψος». (Από τις ομιλίες 1-5 κατά των ανομοίων (αιρρετικών), η 3η ομιλία).

πολυσημάτιστη και πολυμέριστη και παχυλή αυτή φαντασία, όπως είναι γνώμη πολλών θεολόγων, και έτσι από άγγελος ασχημάτιστος άυλος και απαθής έγινε διάβολος, υλικός κατά κάποιο τρόπο, πολύσχημος και εμπαθής».

«Διότι η φαντασία είναι μια δύναμη της ψυχής που δεν έχει την επιδεξιότητα να ενωθεί με τον Θεό»... και αυτό διότι «ο Θεός όπως είναι έξω από όλες μαζί τις αισθήσεις και τα αισθητά, και πέρα από κάθε σχήμα και χρώμα και διάστημα και τόπο, ως εντελώς ασχημάτιστος και άμορφος, και υπάρχει παντού και πάνω απ' όλα, έτσι είναι και έξω από κάθε φαντασία».⁶⁴ Η φαντασίωση δηλ. αυτοτραυμάτισε το πνεύμα του Εωσφόρου, το έκανε ανεπίδεκτο της ένωσης με τον Θεό, και τον προσκόλλησε στα υλικά, στα οποία πλέον επάνω σέρνεται και μ' αυτά (ψευτο)τρέφεται, όπως είπε ο Θεός στον όφη όταν παραπλάνησε τους πρωτοπλάστους, με το να τους προβάλλει ανάλογες φαντασίες ισοθεΐας: **«επάνω στο στήθος σου και στην κοιλιά σου θα πορεύεσαι και γη θα τρως όλες τις ημέρες της ζωής σου».** (Γεν. Γ 14). Επειδή δεν τρέφεται πλέον με θεωρία Θεού, έγινε όλος σκότος, αλλά μπορεί να εξαπατάει τους αφελείς εμφανιζόμενος κάποτε σαν κοσμικό φως. Ίσως η πρώτη αιτία της πτώσης του Εωσφόρου να είναι η αμέλεια, όπως ήταν και στους πρωτοπλάστους κατά τον άγιο Νεκτάριο Πενταπόλεως.⁶⁵ Δηλ. λαμβάνοντας τιμή και ευχαριστίες από τα φωτιζόμενα από αυτόν αγγελικά τάγματα, αμελούσε να τις επιστρέψει στον Θεό, την πηγή όλων των αγαθών από όπου και ο ίδιος τις ελάμβανε για να τις διαμοιράσει, και βρέθηκε έτσι χρόνος για να εισέλθουν σ' αυτόν φίλαυτοι και υπερήφανοι λογισμοί.⁶⁶ Επειδή όποιος σχολάζει εκτός του Θεού φωτός, γίνεται σκότος. Ο Ιωάννης συνεχίζει λέγοντας:

«Και η ουρά του σέρνει το ένα τρίτο των αστερών του ουρανού και τους έριξε στη γη».

Ο Αιδέσιμος Μπηντ ερμηνεύει: **«Υπαινίσσεται τη δύναμη και την κακία του εχθρού, τους οποίους η Εκκλησία υπερνικά με τη βοήθεια του Κυρίου, γιατί (ο Διάβολος) έχει ρίξει κάτω ένα αναρίθμητο πλήθος αγγέλων και ανθρώπων από παραπλανητική διδασκαλία, σαν με ουρά. Γιατί η ουρά είναι ένα μέρος του σώματος που είναι απομακρυσμένο από την όψη και είναι (επίσης) ακάθαρτο».** Και ο Δίδυμος, στην ερμηνεία των ψαλμών, αναφέρει ότι έχει ειπωθεί στην διδασκαλία και προφητεία: **«ο διδάσκων άνομα, ούτος η ουρά».**

Λέει σχετικά ο άγιος Αθανάσιος, ο Μέγας: **«Επειδή λοιπόν είναι μισητός ο ευρετής της κακίας και μέγας δαίμων ο Διάβολος, και μόνο με την φανέρωσή του βάλλεται από όλους, ως όφης, ως δράκων, ως λέων που ζητάει να αρπάξει κάποιους και να τους καταπιεί· γι' αυτό εκείνο που είναι ο ίδιος το κρύβει και το σκεπάζει, το δε όνομα το ποθούμενο από όλους (του Χριστού) υποκρίνεται πανούργως, για να διαπεράσει με τα δικά του δεσμά όσους πλανηθέντες απάτησε με φαντασίες».**⁶⁷ Δηλ. κρύβει ο δράκος το πρόσωπό του, και δρώντας σαν με την ουρά του διά των ψευδοπροφητών (αιρετικών), υποκρινόμενος ότι εκπροσωπεί τον Χριστό, καταφέρνει να παραπλανήσει με τις φαντασίες του πολλούς που ήσαν πριν σαν άστρα λάμποντα από φως Χριστού, και να τους ρίξει στη γη,

⁶⁴ «Αόρατος πόλεμος», απόδοση στη νέα Ελληνική: Ιερομ. Βενέδικτος, Νέα Σκήτη, Άγιον Όρος, κεφ. 25ο.

⁶⁵ «Ο άνθρωπος είχε καθήκον να ανυψώνεται προς τον Θεό· να οδηγεί τον νου του μόνο προς Εκείνον και όχι να αναζητά την ευχαρίστηση στις απολαύσεις των δημιουργημάτων. Η προσήλωσή του στα γήινα επέφερε την αμέλεια του καθήκοντος προς τον Θεό και προς τον εαυτό του. Εξαιτίας της αμέλειας απομακρύνθηκε από τον Θεό, χάνοντας έτσι μεγάλο μέρος από τη θεία δύναμη που τον ενίσχυε· γι' αυτό νικήθηκε και έπεσε στην αμαρτία». («Το γνώθι σαυτόν, ΚΕΙΜΕΝΑ ΑΥΤΟΓΝΩΣΙΑΣ», Γ έκδοση, Νεοελληνικά: Ευανθία Χατζή, Εκδόσεις ΑΘΩΣ).

⁶⁶ Να υπενθυμίσουμε ότι οι πνευματικές οντότητες έχουν κτισθεί πάνω σε μία μόνη «διάσταση», τον χρόνο. Αλλά αυτός δεν είναι ο μηχανικός γήινος, γι' αυτό τον αποκαλούμε πνευματικό χρόνο. www.imdle0.gr/diaf/2009/10/Bible-angels-aliens.pdf

⁶⁷ «Επειδή γάρ όλος έστι μισητός ό τής κακίας εύρετής και μέγας δαίμων ό διάβολος, μόνον τε φαινόμενος βάλλεται παρὰ πάντων, ως όφης, ως δράκων, ως λέων ζητῶν τινας άρπάσαι και καταπιείν· διά τούτο ό μὲν έστιν αυτός, ύποκρύπτει και σκέπει, τὸ δὲ παρὰ πάντων ποθούμενον όνομα ύποκρίνεται πανούργως, ίνα, άπατήσας τῆ φαντασία, λοιπόν τούς πλανηθέντας τοῖς ίδίοις περιπείρη δεσμοῖς». (Επιστολή προς τους επισκόπους Αιγύπτου και Λιβύης, ΡG 25, σ. 540).

αφαιρώντας τους την ουράνια (ή πνευματική) λαμπρότητα.

Το μέγεθος και η πολυπλοκότητα της κακίας του δράκου δείχνεται, από τον Ιωάννη, στην μορφή του: **«Και φάνηκε άλλο σημείο στον ουρανό, και ιδού δράκοντας (όφης) μεγάλος, κόκκινος, που έχει επτά κεφάλια και δέκα κέρατα, και πάνω στα κεφάλια του επτά διαδήματα».** (12-3)

Ερμηνεύει ο άγιος Οικουμένιος:⁶⁸ **«Δράκοντα μὲν ονομάζει τὸν Σατανά ἐπειδὴ εἶναι καμπυλωτός (σκολιός). Διότι ἔτσι τὸν ονομάζει καὶ ὁ Ησαΐας, λέγοντας ἐπὶ τὸν δράκοντα τὸν ὄφιν τὸν σκολιό. Κόκκινο δὲ γιὰ τὸ αἰμοβόρο καὶ οργίλο. Ἔχει κεφαλές ἐπτά καὶ κέρατα δέκα· καὶ πάνω στὶς κεφαλές του ἐπτά διαδήματα. Οὔτε ὁ προφήτης τὸ αγνόησε, ὅτι εἶναι πολυκέφαλος. Λέει λοιπὸν πρὸς τὸν Θεό: Σὺ συνέτριψες τὶς κεφαλές του δράκοντα· τὸν ἔδωσες τροφή στους λαοὺς τῶν Αἰθιοπῶν. Πολυκέφαλο δὲ αὐτὸ λένε, μετὰ τὰ ἐπτά δηλώνοντας τὰ πολλὰ, ὅπως συχνὰ λέγεται, ἐπειδὴ ἔχει πολλές ἀρχές καὶ πολλές μεθοδεύσεις κατὰ τῶν ἀνθρώπων διὰ τῶν ὁποίων τοὺς υποδουλώνει, διότι εἶναι σύμβολο τυραννίας τὸ διάδημα. Τὰ δὲ δέκα κέρατα τὴν μέγιστη δύναμή του ὑπαινίσσονται... Εἶναι δὲ σημεῖο δύναμης τὸ κέρασ, διότι ἔχει λεχθεῖ (γιὰ τὸν Χριστό)· καὶ θα ὑψωθεῖ ὡς μονοκέρατος τὸ κέρασ μου».**

Και διὰ τοῦ Βαπτίσματος ὁ Χριστὸς κατάργησε τὸν Διάβολο, μὰς θυμίζει ὁ Μέγας Ἀθανάσιος:⁶⁹ **«Ὅτι, δὲ, καὶ διὰ τοῦ Βαπτίσματος ἐπρόκειτο ὁ Χριστὸς, ὁ Θεὸς μὰς, νὰ καταργήσῃ τὸν διάβολο, ὁ 73ος ψαλμὸς τὸ μαρτυρεῖ λέγοντας πρὸς τὸν Θεό: Σὺ συνέτριψες τὶς κεφαλές τῶν δρακόντων ἐπὶ τοῦ ὕδατος· Σὺ συνέθλασες (ἔσπασες) τὴν κεφαλὴ τοῦ δράκοντα».**

Εάν λοιπὸν ὁ Ιωάννης παρατηρεῖ σὲ ἐπόμενο κεφάλαιο τὸ επτακέφαλο θηρίο νὰ βγαίνει ολόκληρο ἀπὸ τὴ θάλασσα, ἐνῶ ὁ Χριστὸς ἔχει ἤδη συντρίψει τὶς κεφαλές του ἐπὶ τοῦ ὕδατος, αὐτὸ σημαίνει ὅτι τότε θὰ ὑπάρχει προχωρημένη ἀποστασία τῶν Χριστιανῶν ἀπὸ τὴν παραδομένη πίστη. Τότε **δεν θὰ τελεῖται ἐγκυρο μυστήριον τοῦ Βαπτίσματος, ἐπειδὴ θὰ ἔχει καταφρονηθεῖ ἡ Ἐκκλησία** ἀπὸ τὶς διαδομένες παντοῦ αἱρέσεις καὶ τὸν προβαλλόμενον συγκρητισμὸ (ἀνάμιξη) τῶν θρησκειῶν. Ὁ Σατανὰς θὰ κερδίσει ἔτσι ἔδαφος στὶς ψυχές τῶν ἀνθρώπων, ὄχι διότι ὁ ἴδιος ἔχει μεγαλύτερη δύναμη ἀπὸ τὸν Χριστό, ἀλλὰ γιὰ τὴν ἀμέλεια καὶ διαστροφή τῶν τελευταίων ἀπὸ πλάνες (δηλ. αἰρετικές ἢ αθεϊστικές διδασκαλίες). Ἡ κατάσταση αὐτὴ τῆς ἀποστασίας, κατὰ τὸν ἀπόστολο Παῦλο, φέρνει τὸν Ἀντίχριστο, καὶ ἀμέσως μετὰ τὴν 2α Παρουσία τοῦ Χριστοῦ. (2η Θεσ. Β 1-12).

Ἀνάλογα πρὸς τὰ Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας, οἱ αἰρετικοὶ καὶ ὅλοι οἱ λατρεύοντες τὴν πολύθεη ἀθεΐα τῶν παθῶν, ἔχουν καὶ αὐτοὶ "μυστήρια", ἀλλὰ χωρὶς χάριθ Θεοῦ, λόγῳ τῶν βλασφημιῶν, δογμάτων καὶ φιλοσάρκων ἀντιλήψεων καὶ πρακτικῶν τους. Ἔτσι παρόλο που ὁ ψαλμωδὸς ὅταν λέει **«τὸν δράκοντα τὸν ἔδωσες τροφή στους λαοὺς τῶν Αἰθιοπῶν», ἐννοεῖ τοὺς δαίμονες**, παίρνοντας τὸ χαρακτηριστικὸ χρῶμα τῶν Αἰθιοπῶν γιὰ νὰ χαρακτηρίσῃ τὴν πνευματικὰ κατασκότεινη κατάσταση τῶν δαιμόνων, ἐννοεῖ ὅμως ἐπίσης, λέει⁷⁰ **ὁ ἅγιος**

⁶⁸ «Δράκοντα μὲν τὸν Σατανᾶν καλεῖ διὰ τὸ σκολιόν· οὕτω γὰρ αὐτὸν καὶ ὁ Ἡσαΐας λέγει· ἐπὶ τὸν δράκοντα λέγων τὸν ὄφιν τὸν σκολιόν· πυρρὸς δὲ διὰ τὸ αἶμο βόρον καὶ ὀργίλον. ἔχων κεφαλὰς ἐπτά καὶ κέρατα δέκα· καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ἐπτά διαδήματα. οὐδὲ ὁ προφήτης αὐτὸν ἠγνόησεν ὡς ἔστι πολυκέφαλος· τοιγαροῦν φησι πρὸς τὸν Θεόν· σὺ συνέτριψας τὰς κεφαλὰς τοῦ δράκοντος· ἔδωκας αὐτὸν βρῶμα λαοῖς τοῖς Αἰθίοψιν. πολυκέφαλον δὲ αὐτὸν φασιν, τῶν ἐπτά τὰ πολλὰ δηλούντων καθὼς πολλὰκις εἴρηται, ὡς πολλὰς ἀρχὰς καὶ ἐπινοίας μεθοδειῶν ποιούμενον κατὰ τῶν ἀνθρώπων δι' ὧν αὐτοὺς καταδουλοῦται, σύμβολον γὰρ τυραννίδος τὸ διάδημα. τὰ δὲ δέκα κέρατα τὴν μέγιστην αὐτοῦ δύναμιν αἰνίττεται... δυνάμεως δὲ σημεῖον τὸ κέρασ. εἴρηται γὰρ καὶ ὑψωθήσεται ὡς μονοκέρατος τὸ κέρασ μου». (Ἡ πλήρης ἐρμηνεία τοῦ Οικουμένου σὴν Ἀποκάλυψη, λόγος 7ος, Michigan Press, 1928).

⁶⁹ «Ὅτι δὲ καὶ διὰ βαπτίσματος ἔμελλεν ὁ Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν καταργεῖν τὸν διάβολον, ὁ οὐ γὰρ ψαλμὸς μαρτυρεῖ λέγων πρὸς Θεὸν οὕτως· «Σὺ συνέτριψας τὰς κεφαλὰς τῶν δρακόντων ἐπὶ τοῦ ὕδατος· σὺ συνέθλασας τὴν κεφαλὴν τοῦ δράκοντος». (Πρὸς δούκα Ἀντίοχο ἀπαντήσεις, PG 28, σ. 689)

⁷⁰ «...Καὶ ἐν τῇ πρὸς Τιμόθεον ἐπιστολῇ περὶ τούτων λέγει ὅτι «ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποὶ· ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φιλήδονοι», καὶ πάλιν «κωλύοντων γαμῖν, κεκατηριασμένων τὴν συνείδησιν», ὅτι τὸ

Επιφάνιος και όσους μακράν της Εκκλησίας του Χριστού προσφέρουν δήθεν θυσία στο "θεό". Για τους αιρετικούς, **«και στην προς Τιμόθεον επιστολή λέει, ο Παύλος, ότι στις έσχατες ημέρες θα υπάρξουν δύσκολοι καιροί· διότι θα γίνουν οι άνθρωποι φιλήδονοι και πάλι: θα εμποδίζουν τον γάμο έχοντας καυτηριάσει την συνείδησή τους... και αν και θα λαγνεύουν και θα φθείρονται, θα εμποδίζουν την τεκνογονία. Και έτσι και αυτή η θυσία που προσφέρεται (δήθεν προς τον Θεό) από αυτούς, που είναι κάτι το βορβορώδες, υποδεικνυόταν ήδη από παλιά, διά του προφήτη, να είναι σάρκα φιδιού και όχι σάρκα του Κυρίου (μη γένοιτο), για τον οποίο είπε: Συ συνέτριψες την κεφαλή του δράκοντα και τον έδωσες τροφή στους λαούς των Αιθίοπων. Διότι είναι αληθινά τροφή φιδιού η αηδιαστική θρησκεία τους και Αιθίοπες κατάμαυροι από την αμαρτία οι τελούντες αυτήν την τελετή, του τώρα μεν δαίμονος Διός, παλιότερα δε γόητος και από μερικούς ως θεού, μάταια, νομιζομένου. Διότι από τους Ελληνικούς μύθους συμμαζευθείσες όλες οι αιρέσεις, μετέβαλλαν την πλάνη τους σε άλλες επινοήσεις χειρότερες».**

Μπορούμε εδώ να θυμηθούμε το λόγο ενός γερμανού φιλοσόφου: **«Ο άνθρωπος είναι αυτό που τρώει!»**⁷¹ Επειδή στα γερμανικά το "είναι" γραμμένο λίγο διαφορετικά σημαίνει "τρώει" κάνει πιο έντονο το νόημα. Δηλ. ύλη τρώμε; είμαστε ύλη, αγιοπνευματική είναι η τροφή μας; γινόμαστε θεοφόροι, διαβολικά νοήματα τρώμε; γινόμαστε διαβολάνθρωποι.

Είδαμε ότι ο διάβολος **ζητάει να αρπάξει κάποιους και να τους καταπιεί**· να τους κάνει δηλ. «σώμα» του, όπως συμβαίνει και με τους παρασυρόμενους από την ουρά του δράκου, οι οποίοι ακολουθώντας τον πλέον παντού, γίνονται πνευματικά «ένα σώμα» μαζί του. Μάθαμε επί πλέον ότι **για να τους συντηρεί στην πλάνη τους, ο δράκος τους τρέφει με το «σώμα» του**, όπως μας εξήγησε ο άγιος Επιφάνιος της Κύπρου: **«Διότι είναι αληθινά τροφή φιδιού η αηδιαστική θρησκεία τους»**... Αυτούς, λοιπόν, τους πλανεμένους, αποκοιμίζει ο διάβολος προσφέροντάς τους ψευδείς θρησκείες για να ψευτο-αναπαύουν την καυτηριασμένη από τη φλόγα των παθών συνείδησή τους, **οι οποίες (θρησκείες) συνολικά αποτελούν ένα είδος γήινης ψευτο-Εκκλησίας**, και αυτό γίνεται πιο φανερό στις έσχατες μέρες. Ενώ δηλ. ο δράκοντας μάχεται την Εκκλησία που εμφανίζεται στον ουρανό σαν περίλαμπρη γυναίκα που γεννάει τον Χριστό, θα δούμε σε επόμενο κεφάλαιο (17ο) ότι έχει γίνει στήριγμα στη γη, μιας άλλης, τελείως διεφθαρμένης **γυναίκας αντι-εκκλησίας**, που είναι **«μητέρα των πορνών και των βδελυγμάτων της γης»**.

Αλλά η Εκκλησία ακόμη και αυτούς τους πλανεμένους, σαν με δαγκωματιές, τους αρπάζει από το σώμα του φιδιού **«με νομικά και προφητικά κηρύγματα και αποστολική παιδευση. Διότι αληθινά δι' αυτών καταδαγκώθηκε τρόπον τινά και συλήθηκε (ο διάβολος) και κατά την φωνή του Σωτήρος διαρπάχτηκαν τα σκεύη του...»** όπως λέει ο άγιος Κύριλλος.⁷²

Ο δράκος λοιπόν που βλέπει ο Ιωάννης στον ουρανό είναι ο με πολλές μορφές και ονόματα διάβολος: **«Εσύ είσαι ο Βελίαρ, ο δράκων, ο αποστάτης, ο σκολιός όφης, ο αποστατήσας από τον Θεό, ο χωρισθείς από τον Χριστό, ο αποξενωθείς από το Άγιο Πνεύμα, ο εκβληθείς από τον χορό των αγγέλων, ο υβριστής των νόμων του Θεού, ο των**

μὲν γαμῆν μετὰ σωφροσύνης καὶ τεκνογονεῖν κωλύουσι, καιόμενοι δὲ εἰσι τῇ συνειδήσει, λαγνεύοντες μὲν καὶ φθειρόμενοι, κωλύοντες δὲ τεκνογονεῖν. καὶ γὰρ καὶ αὐτὴ ἡ παρ' αὐτοῖς λεγομένη θυσία, βορβορώδης τις οὖσα, ἤδη καὶ ἀπὸ τῶν ἀνέκαθεν διὰ τοῦ προφήτου ὑποδείκνυται ὄφως οὖσα σὰρξ καὶ οὐχὶ τοῦ κυρίου (μη γένοιτο), λέγοντος οὕτως ὅτι **«σὺ συνέτριψας τὴν κεφαλὴν τοῦ δράκοντος καὶ ἔδωκας αὐτὸν βρῶμα λαοῖς τοῖς Αἰθίοψι»**. βρῶμα γὰρ ὡς ἀληθῶς ὄφως ἢ τούτων μυσαρὰ θρησκεία καὶ Αἰθίοπες μεμελανωμένοι τῇ ἀμαρτίᾳ οἱ ταύτην τὴν τελετὴν τοῦ νῦν μὲν δαίμονος Διὸς πάλαι δὲ γόητος, τοῦ παρά τισι θεοῦ μάτην νενομισμένου (ἐπι)τελοῦντες. ἐκ γὰρ Ἑλληνικῶν μύθων πᾶσαι αἱ αἰρέσεις συναΐξασαι ἑαυταῖς τὴν πλάνην μετέβαλον, μεταποιήσασαι εἰς ἄλλην διάνοιαν χεῖρονα». (Αγίου Επιφανίου Πανάριον -κατὰ αιρέσεων- τ. 1ος, σ. 296)

⁷¹ Μάλιστα τα λόγια αυτά κατακρινουν τον ίδιο που τα είπε (!) διότι πρόκειται για τον υλιστή φιλόσοφο Feuerbach.

⁷² Δείτε σελ. 27 του Γ τόμου της ερμηνείας (υπό ΛΜΔ): http://www.imdleio.gr/apocalypse/apocalypse_c.pdf

νομίμων εχθρός, ο κατά των πρωτοπλάστων εξεγερθείς και μετακινήσας από την εντολή αυτού που δεν σε αδίκησαν σε κάτι, εσύ είσαι που κίνησες εναντίον του Άβελ τον ανθρωποκτόνο Κάϊν, ο εναντίον του Ιώβ στρατευθείς. Και λέγεις στον Κύριο "εάν πέσεις να με προσκυνήσεις"; ω της τόλμης, ω της παραφροσύνης· δούλος δραπέτης, δούλος άξιος μαστιγώσεων»... Έτσι χαρακτηρίζει τον εκπεσόντα Εωσφόρο ο άγιος Ιγνάτιος.⁷³

Αυτό το πνευματικό θηρίο, που από τη φύση του είναι δύσκολο να γίνει αντιληπτό, έρχεται αντιμέτωπο με την γυναίκα του οράματος. Και προσπαθεί να καταφάει το τέκνο της, χωρίς να την συμπονά για τις ωδίνες της. Και επειδή η γυναίκα είναι η Εκκλησία, οι πόνοι της γέννας αφορούν την πνευματική γέννηση και όχι την κατά φύση, δηλ. απλώς περιγράφονται κατ' αντιστοιχία προς τα φυσικώς συμβαίνοντα, οι κοπιώδεις και γεμάτοι θλίψεις αγώνες της Εκκλησίας για να γεννήσει πνευματικά τέκνα. Με αυτό τον τρόπο και ο Κύριος περιέγραψε στους Μαθητές τη λύπη που θα είχαν μέχρι να Τον δουν αναστημένο: **«Η γυναίκα όταν τίκτει έχει λύπη, διότι ήλθε η ώρα της. Όταν δε γεννήσει το παιδί δεν θυμάται πλέον την θλίψη, για τη χαρά ότι γεννήθηκε άνθρωπος στον κόσμο. Και εσείς, λοιπόν, έχετε μεν λύπη τώρα. Πάλι όμως θα σας εμφανιστώ και θα χαρεί η καρδιά σας, και την χαρά ουδείς θα σας αφαιρέσει».** (Ιω Ιστ 21-22).

Κατά τον ίδιο αναγωγικό τρόπο στρέφει τον νου των ακροατών του ο Κύριος, από τα φυσικά στα πνευματικά, απαντώντας σε όσους έλεγαν μακαρίζοντας την Μητέρα Του: **«Μακαρία η κοιλία η βαστάσασά Σε και μαστοί ους εθήλασας»** (Λουκ. Ια 27). Διότι είπε: **«Ναι, βέβαια (ισχύει ότι λέτε) αλλά, μακάριοι οι ακούοντες τον λόγο του Θεού και φυλάσσοντες αυτόν»** (Λουκ Ια 28). Με τα λόγια αυτά αφ' ενός τίμησε την Μητέρα Του, η οποία είχε κατά τέλειο τρόπο φυλάξει τον λόγο του Θεού, αξιωθείσα έτσι να γεννήσει τον ενυπόστατο Λόγο σαν άνθρωπο, και αφ' ετέρου βεβαίωσε την σπουδαιότητα της αρετής και έδειξε τον δρόμο της πνευματικής (ανα)γέννησης. **«Δεν αρνείται (ο Κύριος) την κατά φύση συγγένεια, αλλά προσθέτει την κατά την αρετή»**, σχολιάζει ο άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος. (Εις το κατά Ματθαίον 45,1) Τονίζοντας επίσης, ο Κύριος, την πνευματική συγγένεια σαν απαραίτητο στοιχείο σύνδεσης μαζί Του, όταν του ανήγγειλαν ότι τον ζητούν η μητέρα και οι αδελφοί του απάντησε: **«Μήτηρ μου και αδελφοί μου αυτοί είναι, οι τον λόγο του Θεού ακούοντες και ποιούντες αυτόν»** (Λουκ Η 21). Και **«...διότι όποιος πράξει το θέλημα του Πατρός Μου που είναι στους ουρανούς, αυτός είναι για Εμένα αδελφός, και αδελφή, και μητέρα».** (Ματθ. Ιβ 50).

Χρειάζεται όμως κόπος και πόνος για την αρετή, τον οποίο κατέβαλλαν οι δίκαιοι και πριν γεννηθεί ο Χριστός. Διότι η Εκκλησία προϋπήρχε, χωρίς να είναι φανερή η ενότητά της στο πρόσωπο του Χριστού, που δεν είχε ακόμη φανερωθεί στον κόσμο.⁷⁴ Ο Αδάμ και η Εύα γνώριζαν προσωπικά και υπηρετούσαν τον αληθινό Θεό, και πολλοί απόγονοί τους ήσαν επίσης θεοσεβείς. Τέτοιοι ήταν πχ ο Άβελ, η γενιά του Σηθ πριν να αναμιχθεί με αυτή του Κάϊν, ο δίκαιος Ενώχ, ο Νώε, ο Αβραάμ, ο Ισαάκ, Ιακώβ κλπ, ο Μωυσής και οι άλλοι προφήτες, ο προφητάναξ Δαβίδ και κάποιοι άλλοι άρχοντες και κριτές, ο Ιωάννης ο Πρόδρομος και Βαπτιστής του Κυρίου με τους γονείς του, και οι Ιωακείμ και Άννα γονείς της Θεοτόκου Μαρίας διά της οποίας ήρθε η λύτρωση. Διότι όλοι οι άνθρωποι μετά την πτώση των πρωτοπλάστων ανέμεναν την λύτρωση, που θα ερχόταν μέσω τέκνου γυναικός, όπως ο Θεός προείπε στον όφη: **«και έχθρα θα θέσω ανάμεσα σε σένα και ανάμεσα στην γυναίκα και ανάμεσα στους**

⁷³ «Σὺ ὁ Βελίαρ, ὁ δράκων, ὁ ἀποστάτης, ὁ σκολιὸς ὄφις, ὁ τοῦ θεοῦ ἀποστάς, ὁ τοῦ Χριστοῦ χωρισθεὶς, ὁ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἄλλοτριωθεὶς, ὁ τοῦ χοροῦ τῶν ἀγγέλων ἐξωσθεὶς, ὁ τῶν νόμων τοῦ θεοῦ ὕβριστής, ὁ τῶν νομίμων ἐχθρός, ὁ τοῖς πρωτοπλάστοις ἐπαναστὰς καὶ τῆς ἐντολῆς κινήσας τοὺς οὐδὲν ἀδίκησαντάς σε, ὁ τῷ Ἄβελ ἐπαναστήσας τὸν ἀνθρωποκτόνον Κάϊν, ὁ τῷ Ἰὼβ ἐπιστρατεύσας, λέγεις τῷ κυρίῳ· Ἐὰν πεσῶν προσκυνήσῃς μοι; ὦ τῆς τόλμης, ὦ τῆς παραπληξίας· δούλος δραπέτης, δούλος μαστιγίας». Αποστολικοί Πατέρες, τ. 2, 3η έκδοση Funk, F.X., Diekamp, F, 1913, επιστολή 5η, κεφ. 11.

⁷⁴ Η Εκκλησία συμπληρώνεται με τους αγγέλους, και όπως έλεγε ο άγιος Πορφύριος είναι άκτιστη, αφού δημιουργείται με την άκτιστη χάρη του Θεού, που την κάνει να λάμπει, όπως στο όραμα του Ιωάννη.

απογόνους σου και ανάμεσα στον απόγονό της», μιλώντας για ένα απόγονο συγκεκριμένο που θα λύτρωνε όλο το ανθρωπινό γένος, όταν στον κατάλληλο καιρό: **«αυτός (ο Χριστός) θα σου συντρίψει την κεφαλή (του διαβόλου) και συ θα του συντρίψεις την πτέρνα (δηλ. την σάρκα, στο Πάθος)».** (Γεν. Γ 15)

«Πονούσαν, αλούσαν και αγωνιούσαν οι προχριστιανικοί άνθρωποι ελπίζοντες στην χαρά της λύτρωσης. Πρόσμεναν τον Λυτρωτή Μεσσία», λέει ο π. Χαράλαμπος Βασιλόπουλος. Και προσθέτει: **«Εκτός από τους Θεοφώτιστους προφήτες και πολλά φωτεινά μυαλά μίλησαν με προφητικό τρόπο για την έλευση του Σωτήρος. Μίλησαν για την ανάγκη ερχομού ενός αληθινού Λυτρωτού. Ένας από αυτούς ήταν και ο Σωκράτης... Την φοβερή αγωνία της ανθρωπότητας, που πρόσμενε τον Λυτρωτή εκ των δεινών της, απεικονίζει και ο Προμηθέας Δεσμώτης. Είναι δεμένος για το αμάρτημά του στον άγριο βράχο του Καυκάσου. Ένας αετός του τρώει κάθε μέρα τα σωθικά του (δηλ. όσο περνάει ο χρόνος τόσο πιο πολύ φθείρεται ψυχικά), και περιμένει εναγώνια τον Λυτρωτή που θα έρθει να τον απαλλάξει από τα βάσανά του».**⁷⁵

Για την γυναίκα και τον δράκοντα που την καταδιώκει, ενδιαφέρον παρουσιάζει και το ερμηνευτικό σχόλιο του πατριάρχη Ιεροσολύμων Ανθίμου (1717-1808):

«Δράκων λέγεται ο πονηρός διάβολος, και διά την σκολιότητα του ερπυσμού και διά το ιοβόλο (φαρμακερό) και φθοροποιό· επί πλέον δε, για το ότι απάτησε τους πρωτοπλάστους διά του φιδιού. Φάνηκε δε κόκκινος, επειδή αγαπάει τους φόνους των ανθρώπων και τις αιματοχυσίες. Μέγας λέγεται για την μεγάλη κακία που έχει μέσα του. Στον ουρανό φάνηκε, διότι από τον ουρανό έπεσε. Οι επτά κεφαλές του είναι οι επτά θανάσιμες αμαρτίες, των οποίων το επταδικό δήλωσε ο Σολομών όταν είπε ότι στην καρδιά του εχθρού είναι επτά κακίες. Δέκα κέρατα είναι οι πονηρίες και κακομηχανίες του, διά των οποίων κερατίζει και πολεμάει τις δέκα εντολές του Θεού. Τα δε επτά διαδήματα είναι, όπως προειπώθηκε, οι επτά θανάσιμες αμαρτίες διά των οποίων οι αμαρτάνοντες τον δοξάζουν και τον κοσμούν. Η δε ουρά του που σύρει το τρίτον των αστέρων του ουρανού είναι ο φθόνος, ο οποίος εμφανίσθηκε μετά την αλαζονεία του, διά του οποίου έσυρε και κατέσπασε το τρίτο των αστέρων, δηλ. τους ευρισκόμενους στην ίδια αγγελική τάξη με αυτόν, αυτούς που προηγουμένως δοξολογούσαν με τρισάγια άσματα την τρισήλιο Θεότητα, και έλαμπαν σαν αστέρια.

Διά της ουράς αυτής αποσπάει πολλούς ανθρώπους που πριν διέπρεπαν ως αστέρες για την πίστη τους στην Παναγία Τριάδα, και τους κατακρημνίζει σε βάραθρα αιρέσεων και κακοδοξιών και σε φρονήματα γήινα και χαμαίζηλα. Αλλά και πολλούς που βρίσκονται στο στερέωμα της Εκκλησίας, φέγγοντας σαν αστέρες, γκρεμίζει σε επιθυμίες καταχθόνιες και ζοφερές. **Αυτός ο αρχέκακος δράκοντας σκέφτηκε διά του Ηρώδη να καταπιεί τον ήδη γεννηθέντα Ιησού Χριστό, και να τον αφανίσει, για τον οποίο είπε ο προφήτης, ότι θα ποιμάνει τα έθνη με ράβδο σιδερένια,** δηλ. με δύναμη κραταιά, και θα τα απαλλάξει της δουλείας εκείνου, και ότι θα τα καταστήσει ποίμνιο δικό Του (του Χριστού). Και αυτά μεν ο αρχέκακος επιβουλεύθηκε, η δε Θεϊκή δύναμη η αποσταλείσα από τον Θρόνο (του Θεού), τον γλύτωσε από την επιβουλή, με το να φύγει μαζί με την Μητέρα Του στην Αίγυπτο, η οποία τότε υπήρχε έρημη και στερημένη από Θεογνωσία, είχε όμως προετοιμαστεί από τον Θεό, προς φρουράν και συντήρηση του ενανθρωπίσαντος υιού του Θεού και της Μητέρας Του, καθώς είναι γραμμένο: **«Εξ Αιγύπτου εκάλεσα τον Υιόν Μου».** Περί του οποίου και ο Ησαΐας είπε ξεκάθαρα: **«Ιδού ο Κύριος έρχεται καθήμενος επάνω σε νεφέλη κούφη (αβαρή από αμαρτία), και θα σεισθούν τα χειροποίητα (είδωλα) της Αιγύπτου»,** νεφέλη ονομάζων την πανάχραντο Αυτού Μητέρα, στις αγκάλες της οποίας **πορεύθηκε στην Αίγυπτο, και έμεινε εκεί ημέρες χίλιες διακόσιες εξήντα** (1260). (Και συνεχίζει ο πατριάρχης Ανθιμος:)

⁷⁵ Αρχιμ. Χαράλαμπος Βασιλοπούλου «Η Αποκάλυψις εξηγημένη», «Η γυνή η περιβεβλημένη τον ήλιο», σελ. 17.

Ο αυτός δράκος στάθηκε, μετά από αυτά, ενώπιον της αγίας Εκκλησίας, για να καταφάει τους αρρενόφρονες υιούς της, με το να εξεγείρει εναντίον της πολλούς μισοχρίστους. Αλλά η δύναμη του Θεού άρπαξε τους ευσεβείς και τους λύτρωσε από την επιβουλή τους, και τους ενίσχυσε στο να συντρίψουν τις κεφαλές του πονηρού δράκοντα και των οπαδών του. Και με την δύναμη του Σταυρού οι Απόστολοι ελευθέρωσαν τα έθνη από την δουλεία του διαβόλου, και τα έκαναν ποίμνιο του Χριστού και δικό τους. Αυτά τα δεινά θα εγείρει εναντίον τους ο νοητός δράκοντας και επί του Αντιχρίστου, αλλά ο Θεός θα γλυτώσει τους ευσεβείς, και θα τους απομακρύνει της επιβουλής εκείνου, και θα τους διαθρέψει τριάμισυ (3,5) έτη κατά την βασιλεία του Αντιχρίστου. Διότι έχει γραφεί: **Ποιος θα μου δώσει πτέρυγες ως περιστεράς και θα πετάξω και θα αναπαυθώ; Ιδού απομακρύνθηκα διαφεύγοντας και αυλίσθηκα στην έρημο... (Ψαλμ. 14-6). Αυτός ο ψαλμός προφητεύει την φυγή και απαλλαγή των δικαίων από τις επιβουλές του διαβόλου, και την μόνωση και απολύτρωση και ερημία από τις κοσμικές μέριμνες, και την προσδοκία που θα έχουν να απολαύσουν την θεία επικουρία (φροντίδα)».⁷⁶**

Επομένως η γέννηση του Χριστού πραγματοποιήθηκε, παρόλο που ο δράκοντας είχε λάβει όλα τα μέτρα για να την εμποδίσει. Και όταν ο Χριστός «αρπάχτηκε», σαν άνθρωπος, προς τον θρόνο του Θεού, κατά την Ανάληψη, ο διάβολος αντιλήφθηκε ότι η ανθρώπινη φύση έλαβε από το Θεό όλες τις δυνάμεις που της χρειάζονται για να τον νικήσει όταν την πολεμάει, οι οποίες δωρήθηκαν στην Εκκλησία. Γι' αυτό στράφηκε εναντίον των αγωνιζομένων στη γη πιστών, οι οποίοι όμως έχοντας μέσα τους τον Χριστό, νίκησαν τον δράκοντα γιατί α) ο Κύριος τους έδωσε με τη Σταυρική θυσία Του τη δύναμη την οποία πλέον κατέχουν Μυστηριακά διαρκώς, και β) με την ομολογία της Ορθόδοξης πίστης τους, και όταν απαιτήθηκε και με θυσία της ζωής τους: **«Και αυτοί τον νίκησαν χάρη στο αίμα του Αρνίου και χάρη στο λόγο της μαρτυρίας τους, και δεν αγάπησαν την ψυχή τους μέχρι το θάνατο».** (12-11).

«Η γυναίκα γέννησε αρρένα υιό. Αυτός είναι ο λαός της Εκκλησίας, που στις ηδονές είναι αθήλυντος (ανδρείος, ασυμβίβαστος)», λέει ο Ανδρέας Καισαρείας. **«Διά του λαού αυτού και ήδη με τα δυνατά σαν σίδηρο χέρια των Ρωμαίων, ο Χριστός και Θεός ποίμανε τα έθνη»**, λέει επίσης ο Ανδρέας.⁷⁷ Συνεπώς ράβδος σιδερένια είναι η «κραταιά δύναμη» που έχει ο Χριστός ως Θεός, όπως είπε ο πατρ. Άνθιμος, αλλά και η Ρωμαϊκή εξουσία. Συμφωνεί, στο τελευταίο αυτό, ο άγιος Μάξιμος: **«Τότε, λοιπόν, όταν όλη η ισχύς και η ηγεμονία των Ιουδαίων εξέλιπε, και όλη η Οικουμένη υποτάχθηκε στην κυριαρχία των Ρωμαίων, εν ταις ημέραις εκείναις καθώς λέγει το Ευαγγέλιον, εξήλθε δόγμα παρά Καίσαρος Αυγούστου να απογραφεί όλη η οικουμένη. Τότε γεννήθηκε ο αληθινός Βασιλεύς και Σωτήρας όλου του κόσμου. Τα διευθέτησε έτσι η πρόνοιά Του ώστε η έλλειψη αρχόντων από την φυλή του Ιούδα να φθάσει τότε στο αποκορύφωμά της, και όλη η εξουσία της αυτοκρατορίας να περιέλθει στους Ρωμαίους.**

Οι Εβραίοι βασιλεύθηκαν από μία ράβδο σιδηρά (ψαλ. Β 9) που είναι η δύναμη των Ρωμαίων, οι οποίοι ονομάσθηκαν ράβδος σιδερένια, επειδή δι' αυτής οι Ιουδαίοι κυριολεκτικά συντρίφτηκαν μετά το πάθος και την Ανάσταση του Χριστού... Ήταν λοιπόν έργο της προνοίας του Χριστού να βασιλεύσουν οι Ρωμαίοι επί των Ιουδαίων, αλλά και Αυτός να βασιλεύσει επί των Ρωμαίων και των άλλων εθνών και επίσης επί των Ιουδαίων οι οποίοι θα πίστευαν' και βασιλεύει στους αιώνες επί πάντων των κτισμάτων (αγγέλων και ανθρώπων)».⁷⁸

Η συμφωνία των όσων αναφέρει ο Ιωάννης ο Θεολόγος για την γυναίκα - Εκκλησία της

⁷⁶ Πατριάρχη Ιεροσολύμων Ανθίμου (1717-1808), «Ερμηνεία εις την Ιεράν Αποκάλυψιν», Ιεροσόλυμα 1856. σ. 120-1

⁷⁷ Από το βιβλίο του Γ. Β. Μαυρομάτη σελ. 207.

⁷⁸ Αγίου Μαξίμου του Ομολογητού, «Ο βίος της υπερευλογημένης Δεσποίνης ημών Θεοτόκου και αιειπαρθένου Μαρίας», έκδοση ιερού κελλίου Αγίου Νικολάου Μπουραζέρη, Άγιον Όρος, 2010, σελ 69-70).

Αποκάλυψης προς τον λοιπό προφητικό λόγο, τους ψαλμούς, και τις προτυπώσεις της κατά τον καιρό του Νόμου, επιβεβαιώνει ότι το βιβλίο αυτό της Καινής Διαθήκης είναι όντως Θεόπνευστο.

Είδαμε (σελ. 16), ότι ο άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός ερμηνεύοντας το: **«πριν να έχει ωδίνες έτεκε, και πριν να έλθει ο καιρός των ωδίνων εξέφυγε και έτεκε άρρενα»** από τον μεγαλοφωνότατο προφήτη Ησαΐα, εξήγησε ότι αναφέρεται στην γέννηση του Χριστού από την Παρθένο. Αλλά είπαμε **«η γυναίκα που αναφέρεται εδώ (στην Αποκάλυψη) είναι τόσο η Θεοτόκος όσο και η Εκκλησία που εικονίζεται από αυτήν»**, (σελ. 16), γι' αυτό και τα αμέσως επόμενα λόγια του προφήτη Ησαΐα αναφέρονται στην Εκκλησία. Εξηγεί ο Θεοδώρητος Κύρου: **«Κατόπιν, εκπληττόμενος ο προφήτης λέει: Ποιος άκουσε παρόμοιο ή ποιος είδε κάτι τέτοιο; Αν δηλ. είχε η γη πόνους τοκετού για μια ημέρα, και ετεκνοποίησε έθνος (πλήθος μεγάλο) μονομιάς; Διότι κοιλοπόνεσε η Σιών και γέννησε τα παιδιά της. Αυτά που δίδαξε ο προφήτης με τα λόγια, η πραγματικότητα τα δείχνει καθαρά. Διότι όταν αγόρευσε στο πλήθος του λαού ο μέγας (των αποστόλων) Πέτρος, τότε τρεις χιλιάδες (3.000) συγχρόνως γέννησε η χάρη· και πάλι κάνοντας άλλη διδασκαλία πέντε χιλιάδες (5.000) κατά τον αυτό τρόπο απεκύησε (γέννησε)»**.⁷⁹

Η Εκκλησία διωκόμενη καταφεύγει στην έρημο για ένα διάστημα 1260 ημερών. Αυτό είναι συμβολικό. Σημαίνει όλο τον χρόνο που οι πιστοί προσπαθούν να τηρήσουν τις δέκα εντολές (1.000), και που δεν θέλουν να τους ελέγχει για παραβάσεις των η συνειδησή τους (200), και ο καιρός που χρειάζεται για την ενδυνάμωσή τους ώστε να γίνει (φυσικό) βίωμά τους η πράξη των αρετών (60).⁸⁰ Δηλαδή, χωρίς να το θέλει, ο διάβολος διώκοντας την Εκκλησία καταφέρνει να την τελειοποιήσει στην αρετή! Σε περιπτώσεις διωγμού μεγάλης έντασης, το διάστημα αυτό γίνεται και χρονολογικά ακριβές. Αναφέραμε ότι επαληθεύθηκε κατά την φυγή της Θεοτόκου στην Αίγυπτο, που διήρκεσε 3,5 έτη, και θα επαληθευθεί επίσης κατά τον διωγμό της Εκκλησίας υπό του τελικού Αντιχρίστου που θα είναι επίσης 1260 ημέρες (3,5 χρόνια). Αναφέρεται, επίσης, ότι συνέβη για 3,5 χρόνια μια ανάλογη φυγή των Χριστιανών μακριά από την Ιερουσαλήμ, πριν αυτή καταστραφεί από τους Ρωμαίους: **«Πολλοί συσχετίζουν την φυγή της γυναίκας στην έρημο με την φυγή των Χριστιανών από την Ιερουσαλήμ, η οποία είχε πολιορκηθεί από τους Ρωμαίους κατά τον μεγάλο Ιουδαϊκό πόλεμο 66-70. Τότε πολλοί φυγαδεύτηκαν στην Πέλλα και στην έρημο πέρα απ' τον Ιορδάνη. Αυτό διήρκεσε όντως 3,5 έτη»**.⁸¹ Επίσης ο προφήτης Ηλίας έμεινε στην έρημο για 3,5 χρόνια καταδιωκόμενος από την Ιεζάβελ. Και τον καιρό των Μακκαβαίων, το ιερό και όλος ο ναός των Ιουδαίων στην Ιερουσαλήμ, βεβηλώθηκε από τον Αντίοχο τον Επιφανή για 3,5 χρόνια. Επίσης για 3,5 χρόνια διήρκεσε ο μεγαλύτερος των διωγμών των Ρωμαίων αυτοκρατόρων κατά των Χριστιανών, αυτός του Διοκλητιανού (Φεβ. 305-Ιουλ. 308). Η έρημος που καταφεύγει η Εκκλησία προξενεί πνευματικό όφελος, ενώ η έρημος της διεφθαρμένης γυναίκας αντι-Εκκλησίας (του 17ου κεφαλαίου) είναι έρημη, δηλ. στερημένη, της χάρης του Θεού.

Μετά την Εκκλησία, ως γυναίκα, που με λύπες γεννά τον Χριστό μέσα σε κάθε πιστό, και την καταδίωξη της από τον δράκοντα στην έρημο, τροπικά ή ενίοτε και τοπικά, ο Ιωάννης μας παρουσιάζει μια μάχη στον ουρανό: **«Και έγινε πόλεμος στον ουρανό, ο Μιχαήλ και οι άγγελοί του ήρθαν να πολεμήσουν με το δράκο. Και ο δράκος πολέμησε και οι άγγελοί του»**. (12-7) Μας μιλάει για ένα άρχοντα πνευματικών δυνάμεων ο Ιωάννης: **«τον Μιχαήλ και τους αγγέλους του»**, χωρίς να μας τον συστήνει. Προφανώς υπονοεί ότι είναι γνωστός από

⁷⁹ «Εΐτα εκπληττόμενός (φησιν): Τίς ήκουσε τοιοῦτον ἢ τίς εἴρακεν οὕτως; Εἰ ᾧδινε γῆ ἐν ἡμέρα μιᾶ καὶ ἔτεκεν ἔθνος εἰς (ἅπαξ); Ὅτι ᾧδινε Σιών καὶ ἔτεκε τὰ παιδιά αὐτῆς. Ἄ διὰ τῶν λόγων ὁ προφήτης ἐδίδαξεν, ἢ (πειρα) δείκνυσιν ἔναργῶς· τοῦ γὰρ μεγάλου δημηγορησαντος Πέτρου ὁμοῦ τρισχιλίους ἢ χάρις ἐγέννησε καὶ πάλιν ἄλλην διδασκαλίαν προσενεγκόντος πεντακισχιλίους κατὰ ταῦτὸν ἀπ(εκύ)ησεν».

⁸⁰ Ανάλογα προς τα γραφόμενα στις σελ. 29-30 του Στ τεύχους: http://www.imdleio.gr/apocalypse/apocalypse_f.pdf

⁸¹ Αρχιεπ. Αβερκίου Τοσεβ - π. Σεραφεΐμ Ρόουζ: «Η Αποκάλυψη του Ιωάννη» εκδ. Μυριόβιβλος σελ. 205. Οι αναφορές στον αρχιεπ. Αβέρκιο, γίνονται από αυτό το βιβλίο, εκτός αν οριστεί διαφορετικά.

άλλα βιβλία της Γραφής και την παράδοση. Οι πνευματικές οντότητες,⁸² όπως και η ψυχή μας, δημιουργήθηκαν από το Θεό αθάνατες, επειδή είναι λογικές και πρέπει να εργασθούν και αυτές την αρετή, προτιμώντας πχ την ταπείνωση, την υπακοή στο θέλημα του Θεού και την προς Αυτόν και τα άλλα δημιουργήματα αγάπη. Η λογική αυτή επιλογή τους δεν αμείβεται πρόσκαιρα αλλά αιώνια. Και επειδή τα λογικά πνεύματα δεν πεθαίνουν (όπως και η ψυχή μας), γι' αυτό και **ο Μιχαήλ της Αποκάλυψης είναι ο ίδιος με τον Μιχαήλ των προχριστιανικών χρόνων και της Παλαιάς και Νέας Διαθήκης**. Γράφεται, έτσι, στον προφήτη Δανιήλ (Δαν. Ι-13 & 21, Ιβ-1), για τον Μιχαήλ ότι ανήκει στους άρχοντες των αγγέλων, είναι δηλ. Αρχάγγελος. Κατά παράδοση είναι προστάτης των ευσεβών Ορθοδόξων Χριστιανών, αποκαλείται **Αρχιστράτηγος των δυνάμεων του Κυρίου**, και πρωτοστατεί στις μάχες των πιστών, τις πνευματικές και τις γήινες. Ο ίδιος έκανε γνωστό τον εαυτό του στον Επιφάνιο, πνευματικό τέκνο του Αγίου Ανδρέα του διά Χριστόν σαλού, και κατόπιν πατριάρχη Κωνσταντινούπολης με τα λόγια: **«Εγώ είμαι ο επάνω των στρατευμάτων του (επουρανίου) Βασιλέως»**.⁸³ Άλλος γνωστός αρχάγγελος είναι ο **Γαβριήλ**, που αναφέρεται επίσης στον προφήτη Δανιήλ (Η-16, Θ-21). Αναφέρεται και στο ευαγγέλιο, ότι ο Γαβριήλ, εμφανίζεται στον Ζαχαρία, πατέρα του Προδρόμου, και του προαναγγέλλει την γέννηση του Βαπτιστή, μάλιστα τον τιμωρεί με αφωνία, λόγω της δυσπιστίας που έδειξε. Λίγους μήνες μετά ο Γαβριήλ ευαγγελίζεται στην Παρθένο την γέννηση του Σωτήρα. (Λουκ. κεφ. Α). Κατά τον Πρόκλο Κωνσταντινουπόλεως, **το όνομα Μιχαήλ ερμηνεύεται «Δύναμις Θεού» και Γαβριήλ σημαίνει «άνθρωπος Θεού»**. Στην Γραφή αναφέρεται και ο αρχάγγελος Ραφαήλ, στο βιβλίο του Τωβίτ, ο οποίος συστήθηκε με τα λόγια: **«Εγώ είμαι ο Ραφαήλ, ένας των επτά αγίων αγγέλων οι οποίοι μεταφέρουν τις προσευχές των αγίων και εισέρχονται μπροστά στην δόξα του αγίου Θεού»**. (Τωβ. Ιβ-15). Ο ξεπεσμένος τώρα διάβολος, ήταν επίσης ένας των πρώτων αγγέλων, ένα λαμπρό άστρο του πνευματικού στερεώματος, ο αποκαλούμενος Εωσφόρος (φέρων την Αυγή - Αυγερινός) από τον προφήτη Ησαΐα. **Λένε οι Ανδρέας και Αρέθας:**

«Τα όσα αναφέρονται εδώ είναι: α) Για την πτώση του διαβόλου από την τάξη των αγγέλων εξ αιτίας της αλαζονείας του και εξαιτίας του φθόνου του κατά του Αδάμ (Ανδρέας-Αρέθας). Δηλαδή την παλαιά εποχή ο αρχάγγελος Μιχαήλ μην μπορώντας να υποφέρει την αλαζονεία του διαβόλου σηκώθηκε σε πόλεμο εναντίον του και τον συνέτριψε. β) Για την καθαίρεση του διαβόλου διά του δεσποτικού Σταυρού, όταν όπως λέει ο Κύριος, ο άρχων του κόσμου τούτου κέκριται (Ιω. Ιστ-31) και έχασε την παλιά του εξουσία. γ) Μερικοί δε, αυτήν την έκπτωση του διαβόλου, μετά το βάπτισμα και τον πειρασμό του Χριστού λένε ότι έγινε, και μετά που είπε ο ίδιος ο Χριστός **πήγαινε πίσω μου Σατανά (Ματθ Δ-10, Αρέθας). Αναφέρεται δηλαδή στη νίκη του Χριστού κατά του διαβόλου στους μετά το βάπτισμά Του πειρασμούς, οπότε ήλθαν οι άγγελοι και τον διακονούσαν, και ο διάβολος ήταν σαν ατιμασμένος δούλος (Ανδρέας). δ) Και πάλι κατά την παρουσία του Αντιχρίστου μαζί με τους Ιουδαίους και τους αγγέλους (του Σατανά) που τον υπηρετούν στους πειρασμούς κατά των πιστών και των αγίων σαν ατιμασμένος δούλος του απορρίψαντος αυτόν Θεού, θα εκπέσει τελειότερα ο διάβολος. (Αρέθας). Αυτή θα είναι και η τελική έκπτωση του διαβόλου και η πλήρης νίκη του Χριστού και των πιστών και των αγίων Του. Όσον αφορά την πτώση του διαβόλου από τον ουρανό, πρέπει να ξέρομε λέει ο άγιος Ανδρέας Καισαρείας, **ότι καθώς είναι δόγμα των πατέρων, μετά την δημιουργία του αισθητού κόσμου, αυτός από την υπερηφάνειά του και τον φθόνο του ξεβλήθη, έχοντας πρώτα την εμπιστευθείσα σ' αυτόν εξουσία του αέρος, καθώς λέει ο απόστολος (Εφεσ. Β-2)»**.⁸⁴**

«Εάν οι άγγελοι είναι ίσοι στην ουσία (ή φύση) τους ή αν διαφέρουν μεταξύ τους

⁸² Περισσότερα για τις πνευματικές οντότητες: <http://www.imdle0.gr/diaf/2009/10/Bible-angels-aliens.pdf>

⁸³ Βίος αγίου Ανδρέα διά Χριστόν σαλού, σ.16: www.imdle0.gr/diaf/files/proph/gen/agANDREAS_salos_agior.pdf

⁸⁴ Από το βιβλίο του Γ. Β. Μαυρομάτη «Η Αποκάλυψις του Ιωάννου με πατερική ανάλυση» σελ. 208.

δεν το γνωρίζουμε λέει ο άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός. **Μόνον δε ο Θεός είναι εκείνος που γνωρίζει, ο οποίος και τα πάντα γνωρίζει. Διαφέρουν όμως κατά τον φωτισμό και την κατάσταση (στην οποία βρίσκονται), έχοντας κατάσταση είτε προς φωτισμό (άλλων) ή κατά την κατάστασή τους μετέχουν του φωτισμού και φωτίζονται μεταξύ τους, ανάλογα προς την ανωτερότητα της τάξης ή φύσης τους».**⁸⁵

«Μερικοί λοιπόν λένε, συνεχίζει ο άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός, **ότι πριν από την (αισθητή) κτίση έγιναν οι άγγελοι, καθώς λέει ο θεολόγος Γρηγόριος: «Πρώτα ο Θεός εννοεί τις αγγελικές και ουράνιες δυνάμεις, και η σκέψη έγινε έργο».** Άλλοι δε ότι μετά που έγινε ο πρώτος ουρανός (έγιναν οι άγγελοι). Ότι όμως έγιναν πριν από την πλάση του ανθρώπου, το ομολογούν όλοι. Εγώ λέει ο άγιος Ιωάννης ο Δαμασκηνός συμφωνώ με τον θεολόγο Γρηγόριο. Διότι έπρεπε πρώτα να δημιουργηθεί η νοερή ουσία (δηλ. η φύση των αγγέλων) και έτσι (πάλι εκ Θεού) η αισθητή, και τότε από τις δύο ο άνθρωπος. Όσοι όμως λένε ότι οι άγγελοι είναι δημιουργοί της οποιασδήποτε ουσίας (είτε υλικής είτε πνευματικής) είναι στόμα του πατρός των διαβόλου...».⁸⁶ Εδώ αποστομώνονται από τον ιερό Δαμασκηνό όσοι νομίζουν ότι ήταν ποτέ δυνατόν να αναμιχθούν με τους ανθρώπους οι άγγελοι και να γεννήσουν παιδιά, ερμηνεύοντας λανθασμένα το εδάφιο της Γέννησης που μιλάει για υιούς Θεού που αναμίχθηκαν με θυγατέρες των ανθρώπων, στο οποίο αναφερθήκαμε σε προηγούμενη σελίδα.

Στο «περί διαβόλου και δαιμόνων» λέει ο ιερός Δαμασκηνός για τον Εωσφόρο ή Διάβολο: **«Από τις αγγελικές αυτές δυνάμεις, πρωτοστάτης (υπάρχων) της περιγείας τάξης και την φύλαξη της γης παραλαβών από τον Θεό, χωρίς να έχει γίνει από τη φύση του πονηρός, αλλά αγαθός υπάρχων και για καλό σκοπό γενόμενος και χωρίς ουδόλως να λάβει στον εαυτό του ίχνος κακίας από τον Δημιουργό, μη φέρων τον φωτισμό και την τιμή την οποία σ' αυτόν ο Δημιουργός εδώρησε, με προαίρεση αυτεξούσια **στράφηκε από το κατά φύση στο παρά φύση και υπερηφανεύθηκε κατά του δημιουργήσαντος αυτόν Θεού θελήσας να κάνει ανταρσία κατ' Αυτού, και πρώτος αποστατήσας από το αγαθό κατόνησε στο κακό. Διότι τίποτα άλλο δεν είναι το κακό παρά στέρηση του καλού, όπως και το σκοτάδι είναι στέρηση του φωτός. Διότι το αγαθό είναι φως νοητό, ομοίως και το κακό είναι σκοτάδι νοητό. Φως λοιπόν κτισθείς υπό του Δημιουργού και έχοντας γίνει αγαθός - «και διότι είδε ο Θεός όλα όσα εδημιούργησε και ιδού ήταν καλά λίαν» - με το θέλημά του το αυτεξούσιο (που έχει δηλ. στην εξουσία του) έγινε σκοτάδι. Μαζί μ' αυτόν αποσπάσθηκε (από τους άλλους αγγέλους) και τον ακολούθησε, και **μαζί του έπεσε πλήθος άπειρο (πολύ μεγάλο) των αγγέλων που ήσαν ταγμένοι υπό την εξουσία του. Της ίδιας φύσης λοιπόν υπάρχοντες με τους αγγέλους έγιναν κακοί, με το να στρέψουν εκούσια την προαίρεση από το καλό προς το κακό».**⁸⁷****

⁸⁵ «Είτε ἴσοι κατ' οὐσίαν εἴτε διαφέροντες ἀλλήλων, οὐκ ἴσμεν. Μόνος δὲ ὁ ποιήσας αὐτοὺς θεὸς ἐπίσταται, ὁ καὶ τὰ πάντα εἰδώς. Διαφέροντες δὲ ἀλλήλων τῷ φωτισμῷ καὶ τῇ στάσει, εἴτε πρὸς τὸν φωτισμὸν τὴν στάσιν ἔχοντες ἢ πρὸς τὴν στάσιν τοῦ φωτισμοῦ μετέχοντες, καὶ ἀλλήλους φωτίζοντες διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς τάξεως ἢ φύσεως». (Περὶ ἀγγέλων, Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς Ὀρθοδόξου πίστεως).

⁸⁶ Συνέχεια στο ως ἄνω κείμενο: «Τινὲς μὲν οὖν φασιν, ὅτι πρὸ πάσης κτίσεως ἐγένοντο, ὡς ὁ θεολόγος (λέγει Γρηγόριος· «Πρῶτον ἐννοεῖ τὰς ἀγγελικὰς δυνάμεις καὶ οὐρανίους, καὶ τὸ ἐννόημα ἔργον ἦν»· ἕτεροι δέ, ὅτι μετὰ τὸ γενέσθαι τὸν πρῶτον οὐρανόν. Ὅτι δὲ πρὸ τῆς τοῦ ἀνθρώπου πλάσεως, πάντες ὁμολογοῦσιν. Ἐγὼ δὲ τῷ θεολόγῳ Γρηγορίῳ συντίθεμαι· ἔπρεπε γὰρ πρῶτον τὴν νοερὰν οὐσίαν κτισθῆναι καὶ οὕτω τὴν αἰσθητὴν καὶ τότε ἐξ ἀμφοτέρων τὸν ἄνθρωπον. Ὅσοι δὲ φασὶ τοὺς ἀγγέλους δημιουργοὺς τῆς οἰασθῆποτε οὐσίας, οὗτοι στόμα εἰσὶ τοῦ πατρὸς αὐτῶν, τοῦ διαβόλου· κτίσμα γὰρ ὄντες οὐκ εἰσὶ δημιουργοί...».

⁸⁷ «Ἐκ τούτων τῶν ἀγγελικῶν δυνάμεων πρωτοστάτης τῆς περιγείου τάξεως καὶ τῆς γῆς τὴν φυλακὴν ἐγχειρισθεὶς παρὰ θεοῦ οὐ φύσει πονηρὸς γεγονώς, ἀλλ' ἀγαθὸς ὢν καὶ ἐπ' ἀγαθῷ γενόμενος καὶ μὴδ' ὄλως ἐν ἑαυτῷ παρὰ τοῦ δημιουργοῦ κακίας ἐσχηκώς ἴχνος, μὴ ἐνέγκας τὸν τε φωτισμὸν τὴν τε τιμὴν, ἦν αὐτῷ ὁ δημιουργὸς ἐδωρήσατο, αὐτεξουσίῳ προαιρέσει ἐτρέπη ἐκ τοῦ κατὰ φύσιν εἰς τὸ παρὰ φύσιν καὶ ἐπήρθη κατὰ τοῦ πεποικηκότος αὐτὸν θεοῦ

Ο πόλεμος έγινε πρώτα στον (πνευματικό) ουρανό: **«Και έγινε πόλεμος στον ουρανό»**. Από τη μια μεριά ήταν ο Μιχαήλ και οι άγγελοί του, και από την άλλη ο διάβολος με τους αγγέλους που είχε τραβήξει με το μέρος του: **«ο Μιχαήλ και οι άγγελοί του ήρθαν να πολεμήσουν με το δράκο. Και ο δράκος πολέμησε και οι άγγελοί του»**. Αλλά να μην φαντασθούμε ανάλογα προς τη γη όπλα. Τα όπλα με τα οποία γίνεται ο πνευματικός πόλεμος είναι και αυτά πνευματικά. Οι ψυχές των ανθρώπων είναι επίσης πνεύματα, και αν και έχουν διαφορετικές δυνατότητες, διότι ζωοποιούν το σώμα, το οποίο ανήκει στον αισθητό κόσμο, που δεν έχουν οι άγγελοι και ούτε μπορούν ποτέ να αποκτήσουν, εν τούτοις όμως είναι (οι ψυχές) παρόμοιας φύσης προς τα άλλα πνεύματα, γι' αυτό υπάρχει η δυνατότητα να αλληλογνωρίζονται και να αλληλεπιδρούν. Έτσι και μεταξύ τους τα αγγελικά τάγματα αλληλογνωρίζονται, ασχέτως αν είναι ακριβώς της ίδιας φύσης το κάθε τάγμα με τα άλλα ή όχι.

Τον πόλεμο, επομένως, των αγγέλων στον «ουρανό» μπορούμε να κατανοήσουμε καλύτερα εξετάζοντας την αποστολική διδασκαλία για τον πόλεμο που κάνουν οι ψυχές των Χριστιανών προς τον εχθρό του ανθρωπίνου γένους Διάβολο. Λέει πχ για τον πνευματικό οπλισμό του Χριστιανού ο απόστολος Παύλος: **«Σταθείτε, λοιπόν (ακλόνητοι στον αγώνα αυτόν), αφού ζωσθείτε σαν ζώνη (που σφίγγουν στην μέση τους οι πολεμιστές) την αλήθεια, και ενδυθείτε σαν θώρακα την δικαιοσύνη (για να είσθε απρόσβλητοι από τα πονηρά βέλη της αδικίας και της ιδιοτέλειας). Και (σαν πολεμιστές) φορέστε στα πόδια υποδήματα, την κατάλληλη ετοιμασία που απαιτείται για να διαδοθεί το Ευαγγέλιο της ειρήνης. Μαζί με όλα αυτά να σηκώνετε την ασπίδα της πίστης, με την οποία θα μπορέσετε να σβήσετε όλα τα πύρινα βέλη (των πειρασμών) του πονηρού. Και δεχτείτε (σαν) περικεφαλαία την πεποίθηση της εν Χριστώ σωτηρίας (ασφαλίζοντας έτσι τον νού σας από παραπλανητικούς λογισμούς). Κρατείστε και την μάχαιρα του Αγίου Πνεύματος, που είναι ο λόγος του Θεού, προσευχόμενοι με κάθε είδος προσευχής και δέησης και σε κάθε καιρό με τη χάρη του πνεύματος του Θεού»⁸⁸...**

Επομένως η προστασία των πιστών από την κακοποιό δράση των πονηρών πνευμάτων, πρέπει να αναμένεται από τον Θεό, εφόσον είναι εντελώς παράλογο να κατανοηθεί χωρίς αυτήν ο λόγος του Κυρίου: **«Ιδού εγώ σας αποστέλλω ως πρόβατα εν μέσω λύκων»**. (Ματθ Ι-16).⁸⁹ Ανάλογα η ισχύς των αγγέλων, λόγω της κτιστής και περιορισμένων δυνατοτήτων φύσης τους δεν οφείλεται κυρίως στον εαυτό τους, αλλά στην ενδυνάμωση υπό του Θεού. Μπορούν να ζητήσουν την απείρωσ μεγάλη βοήθεια του Θεού που είναι ο αληθινός **«Κύριος των δυνάμεων»**, αλλά μόνο για να την χρησιμοποιήσουν δίκαια και για καλό σκοπό. Όμως η δικαιοσύνη του Θεού είναι τέλεια, και όταν υπάρχει κάποια εκκρεμότητα δεν επιτρέπει την πρόταξη δυναμικής λύσης. Γι' αυτό δεν μας ελευθέρωσε, ούτε απονεύρωσε τον Σατανά προτάσσοντας την ακαταμάχητη δύναμή Του, αλλά με κρίση και δικαιοσύνη, καθώς λέει ο άγιος

ἀντᾶραι αὐτῷ βουλευθεὶς καὶ πρῶτος ἀποστὰς τοῦ ἀγαθοῦ ἐν τῷ κακῷ ἐγένετο· οὐδὲν γὰρ ἕτερόν ἐστι τὸ κακὸν εἰ μὴ τοῦ ἀγαθοῦ στέρησις, ὥσπερ καὶ τὸ σκότος φωτὸς ἐστὶ στέρησις. Τὸ γὰρ ἀγαθὸν φῶς ἐστὶ νοητόν, ὁμοίως καὶ τὸ κακὸν σκότος ἐστὶ νοητόν. Φῶς οὖν κτισθεὶς ὑπὸ τοῦ δημιουργοῦ καὶ ἀγαθὸς γεγονώς - **«καὶ γὰρ εἶδεν ὁ θεὸς πάντα, ὅσα ἐποίησε, καὶ ἰδοὺ καλὰ λίαν»** - αὐτεξουσίῳ θελήματι σκότος ἐγένετο. **Συναπεσπᾶσθη δὲ καὶ ἠκολούθησεν αὐτῷ καὶ συνέπεσε πλῆθος ἄπειρον τῶν ὑπ' αὐτῷ τεταγμένων ἀγγέλων**. Τῆς αὐτῆς τοιγαροῦν φύσεως τοῖς ἀγγέλοις ὑπάρχοντες κακοὶ γεγόνασι τὴν προαίρεσιν ἐκουσίως ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ πρὸς τὸ κακὸν ἐκκλίναντες». (Ἐκδοσις ἀκριβῆς τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως).

⁸⁸ «Στήτε οὖν περιζωσάμενοι τὴν οσφύν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, καὶ υποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ετοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς ειρήνης, ἐπὶ πάσιν ἀναλαμβάνοντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τα πεπυρωμένα σβέσαι. καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθε, καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ Πνεύματος, ὁ ἐστὶ ρῆμα Θεοῦ, διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως, προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν Πνεύματι...» (Ἐφεσ. Στ 14-18).

⁸⁹ Ἐπειδὴ μάλιστα πρόκειται γὰρ λύκους πνευματικούς, ὅπως εἶπε πρὶν: **«Προσέχετε δε ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἐσωθεν δε εἰσι λύκοι ἄρπαγες»**. (Ματθ. Ζ-15).

Νικόλαος ο Καβάσιλας:⁹⁰

«Την θεία Οικονομία την ονομάζει έλεος ο Σωτήρας, Επίσης την ονομάζει και αλήθεια, διότι όλα τα της Παλαιάς Διαθήκης, σαν σκιές και προτυπώματα της θείας Οικονομίας, ήταν προσανατολισμένα προς αυτήν... Αλλά η αλήθεια αυτή ονομάζεται και κρίση και δικαιοσύνη. Για ποιο λόγο; Διότι με αυτήν ο Σωτήρας έδιωξε την αμαρτία και θανάτωσε τον διάβολο, όχι με την υπερβολή της θεϊκής του ισχύος ούτε με τη νικηφόρο δύναμή Του, αλλά με κρίση και δικαιοσύνη, σύμφωνα μ' εκείνο που λέγει η Γραφή: «Η δικαιοσύνη και η κρίση είναι το θεμέλιο του θρόνου Σου» (Ψαλμ. 88, 15), όπως κι εμείς στα δικαστήρια νικούμε τούς αντιδίκους μας με την ψήφο των δικαστών. Γι' αυτό είπε ο Κύριος πριν από το πάθος Του: «Τώρα είναι κρίση του κόσμου τούτου, τώρα ο άρχοντας του κόσμου τούτου θα πεταχτεί έξω» (Ιω. 12,31). Αυτά γνωρίζοντας και ο μακάριος Διονύσιος Αρεοπαγίτης λέει: «Η υπέρτατη αγάπη της αγαθότητας του Θεού κατέλυσε την εναντίον μας εξουσία του πλήθους των αποστατών, δηλαδή των δαιμόνων, όχι με τη δύναμή Του, που είναι απείρως ισχυρότερη, αλλά με κρίση και δικαιοσύνη, σύμφωνα με τη διδασκαλία που μας έχει μυστικώς παραδοθεί». (Περί εκκλησιαστικής ιεραρχίας). Αν και έκανε κρίση στον Διάβολο και τα πονηρά πνεύματα, και διέλυσε τα προβαλλόμενα δικαιώματά τους, με τα οποία έγινε μόνιμος **«κατήγορος των αδελφών μας, κατηγορώντας τους μπροστά στο Θεό μας ημέρα και νύχτα»** (12-10), όμως ο Κύριος δεν ήρθε στους ανθρώπους σαν Κριτής αλλά σαν Σωτήρας: **«Δεν ήλθα για να κρίνω τον κόσμο, αλλά για να σώσω τον κόσμο».** (Ιω. Ιβ 47).

Επομένως, όταν ο Θεολόγος αναφέρει ότι **«έγινε πόλεμος στον ουρανό»**, πρέπει να αναμένεται νίκη των αγγέλων που έχουν την βοήθεια του Θεού, εκτός εάν υπάρχει εκκρεμότητα για απόδοση δικαιοσύνης, όπως συνέβη στην περίπτωση των ανθρώπων. Η ανθρώπινη φύση λυτρώθηκε από το προπατορικό αμάρτημα διά της ενανθρωπήσεως του Υιού του Θεού, ο οποίος ανέλαβε το χειρόγραφο των αμαρτιών μας, και το έσχισε με τα καρφιά της Σταύρωσής Του (βλ. Κολ. Β 14), κρίνοντας συγχρόνως τα εχθρικά πνεύματα, και ανατρέποντας τις κατηγορίες τους (για τα θεωρούμενα δικαιώματά τους) κατά των ανθρώπων. **Διότι, καθώς η αμαρτία ήρθε δι' ενός ανθρώπου, έτσι και δι' ενός ανθρώπου καταργήθηκε** (Ρωμ. Ε 19). Οι άγγελοι, όμως, επειδή δεν γεννήθηκαν σαρκικά, ούτε και πνευματικά, από κάποιο προπάτορα, δεν βαρύνονται από προπατορικό αμάρτημα. Επειδή σαν πνεύματα που είναι, δεν μπορούν να δημιουργήσουν άλλα πνεύματα, ούτε ανθρώπους, ούτε οποιαδήποτε ουσία, όπως μας είπε ο ιερός Δαμασκηνός.

Συνεπώς η διχοστασία των αγγέλων, που προκλήθηκε από τον Εωσφόρο και τα πνεύματα που παρέσυρε στην κακογνωμία του, μπορούσε να αντιμετωπισθεί από άλλους αγγέλους με τη χάρη του Θεού. Γι' αυτό με θάρρος, ο ευρισκόμενος σε πλήρη νηφαλιότητα **Αρχάγγελος Μιχαήλ**, παρενέβη σταματώντας την πτώση των ουρανίων δυνάμεων, βροντοφωνώντας το: **«Στώμεν καλώς - στώμεν μετά φόβου Θεού»**, το οποίο αναφωνεί και ο ιερέας, **μετά το Σύμβολο της Πίστεως**, στην θεία λειτουργία, για τον ίδιο σκοπό: **«Επάνω δηλ. σ' αυτή την ομολογία ας σταθούμε γερά χωρίς να κλονιζόμαστε από απατηλά επιχειρήματα αιρετικών· ας σταθούμε με φόβο, διότι είναι μεγάλος ο κίνδυνος σ' εκείνους που δέχονται στην ψυχή τους κάποια αμφιβολία σχετικά με αυτή την πίστη».**⁹¹ Με την επέμβαση του Αρχαγγέλου συνειδητοποιήσαν άμεσα οι άγγελοι τον θανάσιμο κίνδυνο που διέτρεχαν από την ενασχόληση με τους λογισμούς απιστίας κατά του Θεού, τους οποίους μάλιστα πρόβαλλε ο ως τότε φωτιστής τους Εωσφόρος, έπαυσαν να αμφιταλαντεύονται, και σταμάτησαν να πέφτουν.

Ο Αρχάγγελος Μιχαήλ είναι αρχιστράτηγος όχι μόνο των ουρανίων ταγμάτων αλλά και

⁹⁰ Και πριν (ο Ίδιος) «να πληρώσει πάσαν (Νομική) δικαιοσύνην». Αγίου Νικολάου Καβάσιλα ερμηνεία στην θεία λειτουργία, έκδοση «Το Περιβόλι της Παναγίας» σελ. 68, 69.

⁹¹ Αγίου Νικολάου Καβάσιλα ερμηνεία στην θεία λειτουργία, (βλ. προηγουμένως) σελ. 88.

των προ της ενανθρώπισης του Χριστού δικαίων, και προστάτης και σύμμαχος των πιστών Χριστιανών, ατόμων και λαών. Εγκωμιάζοντας τις αγγελικές δυνάμεις λέει για τον Μιχαήλ ο ιερός Χρυσόστομος: **«Αγγέλους λέγω, τους δικούς μας συμμάχους, τους εκστρατεύοντες κατά των αντιπάλων δυνάμεων, εκ των οποίων ένας είναι ο Αρχάγγελος Μιχαήλ, ο οποίος αντιτάχθηκε προς τον διάβολο υπέρ του σώματος του Μωϋσή, (και) προς τον άρχοντα των Περσών αντιστάθηκε (βοηθώντας τον Αρχάγγελο Γαβριήλ), υπερασπιζόμενος την ελευθερία του λαού (των Ιουδαίων, τότε)»...**⁹²

Νίκησε λοιπόν τον δράκοντα ο Αρχιστράτηγος Μιχαήλ: **«Και ο δράκος πολέμησε και οι άγγελοί του. Αλλά δεν υπερίσχυσε, ούτε βρέθηκε τόπος γι' αυτόν πια στον ουρανό»** (12-8). Η νίκη είναι διπλή. Η πρώτη αφορά την καταστολή της ανταρσίας του διαβόλου στον ουρανό, την παύση της διασποράς απ' αυτόν υπερηφάνων και άλλων παραπλανητικών λογισμών στα ουράνια τάγματα, και το σταμάτημα της πτώσης τους. Η δεύτερη νίκη, μετά την Σταύρωση του Χριστού, αφορά την σταθερή και ολοκληρωτική επικράτηση του θελήματος του Θεού στον Ουρανό, την από εκεί οριστική απομάκρυνση και συντριβή του κατηγορού μας διαβόλου, και την έναντι αυτού συνεχή επιβολή των πιστών, κατά την οποία αναδεικνύονται πολλοί ομολογητές και μάρτυρες του Χριστού στη γη. **«Τώρα έγινε η σωτηρία και η δύναμη και η βασιλεία του Θεού μας και η εξουσία του Χριστού του, γιατί ρίχτηκε ο κατήγορος των αδελφών μας, που τους κατηγορεί μπροστά στο Θεό μας ημέρα και νύχτα. Και αυτοί τον νίκησαν χάρη στο αίμα του Αρνίου και χάρη στο λόγο της μαρτυρίας τους, και δεν αγάπησαν την ψυχή τους μέχρι το θάνατο».** (βλ. 12, 10-11).

«Πρέπει να ξέρομε λέει ο άγιος Ανδρέας Καισαρείας, ότι η έκπτωση του διαβόλου μετά την Σταύρωση δεν ήταν τοπική όπως η πρώτη. Όταν λέγεται ότι μετά το πάθος του Χριστού ο διάβολος ξέπεσε, αυτό σημαίνει ότι οι προηγούμενες δυνάμεις του, μετά τον χρόνο αυτό, μειώθηκαν και διαπαντός συντρίφθηκαν, όπως ο διάβολος είπε ομολογώντας στον Μέγα Αντώνιο, ότι ξεπληρώθηκε σ' αυτόν το Ψαλμικό λόγο: «του εχθρού εξέλιπαν οι ρομφαίες τελειωτικά»⁹³ (Θ-7).

Ο πατριάρχης Ιεροσολύμων Άνθιμος λέει: **«Κατήγορος λέγεται ο Σατάν, δηλ. ο διάβολος, διότι διέβαλε τον Θεό προς τους προπάτορές μας Αδάμ και Εύα, ότι από φθόνο τους απαγόρευσε τη γεύση του (καρπού) του ξύλου της γνώσης. Διέβαλε και τον Ιώβ προς τον Θεό, ότι Τον ευχαριστεί και δοξάζει όχι από ευσέβεια, αλλά από την πληθώρα και αφθονία των (αγαθών) της (πρόσκαιρης) ζωής. Επί πλέον λέγεται κατήγορος και διάβολος των ευσεβών, επειδή σκέπτεται κακά εναντίον τους, όπως και οι εντελώς ψευδόμενοι κατήγοροι και οι διαβάλλοντες αυτούς που μισούν και φθονούν. Γι' αυτό εύλογα κατήγορο τον ονομάζει η Αποκάλυψη. Τους δε δικαίους ονομάζουν οι άγγελοι αδελφούς, διότι στον παρόντα βίο πολιτεύονται με αγγελική καθαρότητα...»⁹⁴**

«Γι' αυτό ας ευφραίνεστε Ουρανοί και όσοι σ' αυτούς κατασκηνώνετε. Αλοίμονο στη γη και τη θάλασσα, γιατί κατέβηκε ο Διάβολος προς εσάς έχοντας θυμό μεγάλο, επειδή ξέρει ότι λίγο καιρό έχει». (12-12). Η οριστική απομάκρυνση του διαβόλου, και των πειρασμών του, από τον πνευματικό ουρανό προκαλεί αισθήματα ευφροσύνης στους εκεί διαμένοντες αγγέλους, αλλά και λύπης για τους πειρασμούς που προκαλεί με το κατέβασμά του στη γη, όπου χρησιμοποιεί σαν συμμάχους τους προσηλωμένους στα γήινα ανθρώπους. **«Λέγεται δε ότι κατεβαίνει αυτός (ο διάβολος) προς αυτούς, τους φρονούντας τα γήινα δηλαδή, και όχι προς τους δικαίους· διότι δεν έχει σ' αυτούς τόπο, ούτε μπορεί να τους λυμάνεται ψυχικά· διότι τους καθαρίζουν οι εναντίον τους προσβολές του και κακώσεις,**

⁹² Λόγος στην Σύναξη των Αρχαγγέλων (8 Νοεμβρίου, τ. 59, σ. 755).

⁹³ Από το βιβλίο του Γ. Β. Μαυρομάτη «Η Αποκάλυψις του Ιωάννου με πατερική ανάλυση» σελ. 209.

⁹⁴ Πατριάρχη Ιεροσολύμων Ανθίμου (1717-1808), «Ερμηνεία εις την Ιεράν Αποκάλυψιν», 1856, σελ. 123.

όπως το ασήμι το περασμένο από τη φωτιά, το επταπλάσια στο χωνευτήρι καθαρισμένο...» κατά τον πατρ. Άνθιμο (σ. 125).

Ο διάβολος ξέρει ότι **«λίγο καιρό έχει»**, διότι άκουσε από τον Κύριο για **«το πυρ το αιώνιο το ετοιμασμένο για τον διάβολο και τους αγγέλους αυτού»**. (Ματθ. Κε 41). Αντί όμως αυτό να τον συνετίσει τον κάνει επιθετικότερο προς τους ανθρώπους. **«Και αν η προσμονή της Κόλασης κάνει πονηρότερο τον διάβολο, «πως θα μπορούσαν κολαζόμενοι στην γέεννα, αυτός ή οι εργάτες του, με την πύρωση των ρύπων της αμαρτίας να καθαρισθούν»; Και αφού δεν πρόκειται να συμβεί αυτή η συγχώρηση «πως θα υπάρξει πέρας στην τιμωρία τους κατά τους ματαιόφρονες αιρετικούς»; (Ανδρέας).⁹⁵**

Για να προστατευθεί από τον αιμοβόρο δράκο που χρησιμοποιεί και την κοσμική βία εναντίον της, η γυναίκα - Εκκλησία της Αποκάλυψης φεύγει στην έρημο, όπου πετάει πάνω από τις παγίδες του, με τις δύο φτερούγες του **«αετού του μεγάλου»**: **«Και δόθηκαν στη γυναίκα οι δυο φτερούγες του αετού του μεγάλου, για να πετά στην έρημο, στον τόπο της, για να τρέφεται εκεί έναν καιρό και δύο καιρούς και μισό καιρό, μακριά από το πρόσωπο του φιδιού»**. (12-14). Επειδή είναι και σύμβολο του Ιωάννη του Θεολόγου ο αετός, για να μην νομίσουμε ότι μιλάει για τον εαυτό του, προσθέτει **«του μεγάλου»** δηλ. αναφέρεται στην κάλυψη της Εκκλησίας υπό του Κυρίου Ιησού Χριστού, που είναι η διπλή χάρη του προς τους πιστούς, λόγω της διπλής φύσης Του, ως τελείου Θεού και ως τελείου ανθρώπου. Με την διπλή αυτή χάρη, σαν με φτερούγες πνευματικές, οι πιστοί ασκούνται σε ένα βίο ομοιάζοντα με αυτό των αγγέλων, προετοιμαζόμενοι για την Βασιλεία των Ουρανών, όπως προείπε και ο Ησαΐας ο προφήτης: **«Αυτοί δε που υπομένουν την παιδαγωγία του Κυρίου θα αλλάξουν ισχύ, θα βγάλουν φτερά όπως οι αετοί, θα τρέχουν (στην αρετή) και δεν θα κοπιάζουν, θα βαδίζουν και δεν θα πεινάσουν (από το έλεος του Θεού)»**.⁹⁶

Απαιτείται επομένως υπομονή στις θλίψεις από τους πειρασμούς, που συνεχίζει και στην έρημο (την τροπική ή και τοπική) να φέρνει ο πονηρός, για να μπορέσουν οι Χριστιανοί να τελειωθούν στην αρετή και να σωθούν, διότι η δύναμη του Θεού **«εν ασθενεία τελειούται»**, όπως ο Κύριος είπε στον απόστολο Παύλο. (2η Κορ. Ιβ 9). Κάποτε, η Εκκλησία υφίσταται πολύ μεγάλους πειρασμούς που σαν ποτάμι ζητούν να την παρασύρουν και να την πνίξουν: **«Και έβγαλε ο όφεις από το στόμα του πίσω από τη γυναίκα νερό σαν ποταμό, για να την κάνει να παρασυρθεί από τον ποταμό»**. (12-15). Το νερό είναι σύμβολο διδασκαλίας, (καλής ή κακής ανάλογα με το νόημα του εδαφίου της Γραφής όπου αυτό αναφέρεται), και γενικότερα όπως το νερό είναι το κύριο συστατικό του σώματος (κατά τα 3/4 περίπου), έτσι κατ' αντιστοιχίαν σημαίνει, πνευματικά, τις δυνάμεις της ψυχής. Ο Χριστός μας προσκαλεί να ακούσουμε την διδασκαλία Του, την οποία ονομάζει ύδωρ ζωής, επειδή είναι πλήρης πνεύματος Αγίου, λέγοντας: **«Εάν κάποιος διψάει, ας έρθει προς Εμένα και ας πει»** (Ιω. Ζ 37), και: **«όποιος θα πει από το ύδωρ που Εγώ θα δώσω σ' αυτόν δεν θα διψάσει στον αιώνα»** (Ιω. Δ-14). Και **«ο πιστεύων σε Εμένα, καθώς είπε η Γραφή, ποταμοί εκ της κοιλίας αυτού θα ρεύσουν ζωντανού ύδατος. Αυτό, δε, το είπε περί του Πνεύματος που επρόκειτο να λάβουν οι πιστεύοντες σ' Αυτόν. Διότι ακόμη δεν ήτο πνεύμα Άγιον, επειδή ο Ιησούς δεν είχε ως τότε δοξασθεί (διά του Σταυρού και της Αναστάσεως)»** (Ιω Ζ-38). Ο Κύριος, χωρίς να το έχει ο ίδιος ανάγκη, πριν αρχίσει να διδάσκει πηγαίνει στον Ιορδάνη ποταμό και βαπτίζεται από τον Ιωάννη τον Πρόδρομο. Και σε μας παραγγέλλει αν θέλομε να σωθούμε να βαπτισθούμε: **«ο πιστεύσας και βαπτισθείς σωθήσεται, ο δε απιστήσας κατακριθήσεται»**. (Μάρ. Ιστ-16). Και στο όραμα του Ιεζεκιήλ ο ποταμός Ευφράτης συμβολίζει το Βάπτισμα κατά τον άγιο Νικόλαο Καβάσιλα: **«Ο ποταμός σημαίνει ότι με το νερό βρήκαμε την ελευθερία»**.

⁹⁵ Από το βιβλίο «Η Αποκάλυψις του Ιωάννου με πατερική ανάλυση» σελ. 209.

⁹⁶ «...οί δὲ ὑπομένοντες τὸν Θεὸν ἀλλάξουσιν ἰσχύν, **πτεροφυήσουσιν ὡς ἀετοί**, δραμοῦνται καὶ οὐ κοπιήσουσιν, βαδιοῦνται καὶ οὐ πεινάσουσιν». (Ησ. Μ 31).

Ο ποταμός όμως που βγαίνει από το στόμα του δράκου είναι διδασκαλίες απωλείας, συνοδευόμενες από βία. **«Είπαμε εξ άλλου ότι πυρρός, κόκκινος, είναι ο αιμοχαρής και αιμοδιψής δράκων»**, λέει ο π. Χαράλαμπος Βασιλόπουλος, και συνεχίζει: **«Με την λέξη ποταμός νοούνται γενικώς οι τρομακτικοί διωγμοί κατά της Εκκλησίας από της ιδρύσεώς της και συνέχεια μέχρι συντελείας των αιώνων»**... Και προσθέτει: **«Παρόμοια εικόνα φυγής και καταδίωξης έχουμε στην Παλαιά Διαθήκη. Βλέπομε στην εικόνα αυτή τον εκπρόσωπο του εχθρού του θελήματος του Θεού, τον Φαραώ, να καταδιώκει τον ευσεβή, τον καιρό εκείνο, και προστατευόμενο από τον Θεό, Ισραηλιτικό λαό. Καταδιώκει ο Φαραώ τους Ισραηλίτες να τους πνίξει στην Ερυθρά Θάλασσα, όπως εδώ ο Σατανάς την Εκκλησία. Αλλά όπως στην Ερυθρά Θάλασσα, όπλισε ο Θεός τα στοιχεία της Φύσης και κατέπνιξε τους διώκτες των Ισραηλιτών, έτσι και εδώ διασώζει ο Θεός την Εκκλησία Του από την καταδίωξη του Σατανά. Την προστατεύει θαυματουργικώς χρησιμοποιώντας και αυτά τα στοιχεία της Φύσης... Την θαυματουργική προστασία της Εκκλησίας εκ του Σατανά δια των στοιχείων της Φύσης, επιβεβαιώνει ο σοφός Σολομών λέγων, ότι ο Θεός «θα κάνει όπλο την κτίση, για άμυνα έναντι των εχθρών».** (Σοφ. Ε 17).⁹⁷ Και ο Θεολόγος Ιωάννης λέει, παρόμοια: **«Αλλά βοήθησε η γη τη γυναίκα, και άνοιξε η γη το στόμα της και κατάπιε τον ποταμό που έβγαλε ο δράκος από το στόμα του».** (12-16). Στόμα της γης είναι στις ημέρες μας και οι ανακαλύψεις της επιστήμης, με τις οποίες καθαιρούνται κάποιες κατά καιρούς αθεϊστικές ή αιρετικές αντιλήψεις.

Είδαμε ότι: Πρώτα ο Ιωάννης αναφέρεται γενικά στην νίκη των πιστών κατά του δράκου (12-11), κατά την οποία, αν απαιτηθεί, δεν διστάζουν να θυσιάσουν και την ζωή τους για την αγάπη του Χριστού. Κατόπιν εστιάζεται στην ενδυνάμωση των πιστών σαν με δύο πτέρυγες από τα δώρα που λαμβάνουν από την διπλή φύση του ενανθρωπίσαντος Κυρίου (ουσιαστικά) διά των Μυστηρίων της Εκκλησίας (12-14). Σαν αντίδραση προς αυτά, βλέπει ποταμό από πλάνες που βγαίνουν από το στόμα του δράκου (12-15), διά των οποίων προσπαθεί να πνίξει τα ορθά φρονήματα των μελών της Εκκλησίας, και ύστερα παρατηρεί την υποβοήθηση του γήινου παράγοντα για να εξαλειφθεί και αυτός ο κίνδυνος (12-16). Στο τέλος αυτού του κεφαλαίου μιλάει για τον πόλεμο του δράκου κατά των λοιπών Χριστιανών, (των λοιπών του σπέρματος της γυναίκας - Εκκλησίας): **«Και τότε οργίστηκε ο δράκοντας κατά της γυναίκας και έφυγε, για να κάνει πόλεμο με τους υπόλοιπους (πνευματικούς) απογόνους της, που τηρούν τις εντολές του Θεού και που έχουν τη μαρτυρία του Ιησού»** (12-17).

Όπως αναφέραμε πριν, μπορούμε να εστιάσουμε την προσοχή μας στον καιρό του πολέμου του δράκου με τη χρήση του ποταμού, που βέβαια είναι **ποταμός από βλασφημίες και κακοδοξίες, εφόσον βγαίνουν από το στόμα του!** Επειδή ο αρχιεπίσκοπος Αβέρκιος είχε αναφερθεί σε επτά περιόδους στη ζωή ολόκληρης της Εκκλησίας του Χριστού μέχρι το τέλος του κόσμου, έπεται ότι η μία γυναίκα - Εκκλησία της Αποκάλυψης μπορεί να ειπωθεί σε επτά (7) αλληλοδιάδοχες χρονικά περιόδους μέχρι την Συντέλεια. Η ιδιαίτερη περίοδος των κυριοτέρων αιρέσεων, και της μάχης εναντίον τους, είναι η τρίτη (3η): **«Η Εκκλησία της Περγάμου σηματοδοτεί την τρίτη περίοδο, την εποχή των Οικουμενικών Συνόδων και της μάχης εναντίον των αιρέσεων με το ξίφος του λόγου του Θεού».**⁹⁸ Δεν είναι τυχαίο που η έδρα των αιρέσεων (η Πέργαμος τότε), θεωρείται θρόνος του Σατανά (2-13).

Οι υπερβολές και οι ελλείψεις στα ευσεβή δόγματα της Εκκλησίας δημιουργούν αιρέσεις: είτε αναφερόμαστε ασεβώς στην Αγία Τριάδα (**Τριαδολογικές αιρέσεις**) όταν δεν δεχόμαστε μία θεία φύση σε τρία διακριτά πρόσωπα, είτε αναφερόμαστε κακόδοξα στις δύο φύσεις του ενός προσώπου, του Κυρίου Ιησού Χριστού (**Χριστολογικές αιρέσεις**) για τις οποίες άλλοτε υπερβάλλομε λέγοντας πχ ότι η θεία Φύση απορρόφησε την ανθρώπινη (Ιουδαίζοντας), ή άλλοτε ότι μεταξύ τους εναντιώνονται (Ελληνίζοντας).

⁹⁷ Αρχιμ. Χαρ. Βασιλοπούλου «Η Αποκάλυψις εξηγημένη / Η πάλη μεταξύ Αρχαγ. Μιχαήλ και δράκοντος», σ. 52-3.

⁹⁸ Διαβάστε το Α τεύχος της ερμηνείας, σ. 23, και σ. 27-30: http://www.imdleio.gr/apocalypse/apocalypse_a.pdf

Για το πώς κατατάσσονται οι απομακρυσμένες από την Εκκλησία «μερίδες», λέει ο **άγιος Νεκτάριος**: «Στους κανόνες του Μεγάλου Βασιλείου διαβάζομε τα εξής: **άλλες μεν ονόμασαν αιρέσεις, άλλες σχίσματα και άλλες παρασυναγωγές**· και (ονόμασαν) μεν **αιρέσεις** όσους παντελώς αποκόπηκαν και κατ' αυτή την πίστη αποξενώθηκαν· **σχίσματα** δε, αυτούς που ήλθαν σε μεταξύ τους διένεξη για κάποιες αιτίες εκκλησιαστικές και για ζητήματα **ιάσιμα· παρασυναγωγές** δε, τις συνάξεις που γίνονται από τους ανυπότακτους πρεσβυτέρους ή επισκόπους και από τους απαίδευτους λαϊκούς».⁹⁹

Στο 12ο κεφάλαιο της Αποκάλυψης δεν ενδιαφέρει ο χρόνος που έγιναν, αλλά η σπουδαιότητα των πνευματικών μαχών για να διατηρηθεί η παραληφθείσα από τον Χριστό Ορθόδοξη πίστη καθαρή. Διότι αν χαθεί αυτή η καθαρότητα, χάνεται η χάρη του Θεού, που σαν δύο πτέρυγες οδηγεί διά της Μυστηριακής εκκλησιαστικής ζωής τους πιστούς πάνω από τις παγίδες του πονηρού, στην ουράνια βασιλεία.

Έγιναν επτά Οικουμενικές Σύνοδοι, και πολλές άλλες τοπικές. Για τις **επτά Οικουμενικές Συνόδους** ο άγιος Νεκτάριος Πενταπόλεως (+1920) λέει ότι πρέπει να θεωρούνται ως **«οι επτά περίβολοι της Ορθοδοξίας που περιχαράκωσαν δια κανόνων και όρων και διατάξεων τις ιερές αλήθειες από τα σοφίσματα των κακοδόξων»**. Είναι δηλ. επτά ζώνες προστασίας και ασφάλειας των πιστών Ορθοδόξων Χριστιανών οι Οικουμενικές Σύνοδοι.¹⁰⁰ Η πρώτη Οικουμενική σύνοδος συνεκλήθη στη **Νίκαια το 325**, και η εβδόμη επίσης στη **Νίκαια το 787**, δηλώνοντας τη συμπλήρωση ενός κύκλου πνευματικών μαχών.¹⁰¹

Η σταδιακή χαλάρωση στο θέμα της τήρησης των δογμάτων της Ορθόδοξης πίστης, κυρίως κατόπιν πιέσεων της πολιτικής εξουσίας, οδήγησε την ανατολική Ρωμαϊκή αυτοκρατορία με έδρα την Κωνσταντινούπολη (τη νέα ή 2η Ρώμη) σε σταδιακή συρρίκνωση της ως «σιδερένιας ράβδου» δύναμής της και της κυριαρχίας της, και τέλος σε πλήρη καταστροφή το 1453. Η μεθόδευση του δράκου της Αποκάλυψης για να συμβεί αυτό δεν κρύβεται ούτε από τις ημερομηνίες, εφόσον η άλωση έγινε 666 χρόνια μετά την 7η Οικουμενική Σύνοδο (1453=787+666), και 666 είναι ο αριθμός του «θηρίου»... (Αποκ. 13-18). Η αντίστοιχη παρακμή της 3ης και τελευταίας Ρώμης έγινε με την εισαγωγή από τη Δύση προτεσταντίζουσας νοοτροπίας στη διοίκηση της Ρωσίας, η οποία διέφθειρε και πολλούς πρώην πιστούς. Έτσι η μεγάλη αυτή χώρα αναγκάστηκε να περάσει ένα ποταμό δοκιμασιών, από το κόκκινο θηρίο του κομμουνισμού, για τρεις γενιές. Η ψύχρανση της εν Χριστώ αγάπης μεταξύ των πρώην Χριστιανικών λαών λόγω της εκκοσμίκευσης, των αιρέσεων, και της καλλιέργειας των παθών αντί των αρετών, από την νοοτροπία της προσπάθειας παγκοσμιοποίησης που γίνεται μετά το 1990, θα οδηγήσει τελικά τον παρακμασμένο Χριστιανισμό που ηγείται του λοιπού "πολιτισμένου" κόσμου σε αλληλεξόντωση. **Το τριχρονίτικο δαμάλι θα βαφεί στο αίμα,**¹⁰² αλλά μετά θα δοθεί η ευκαιρία στην Ορθοδοξία να μεταφέρει ένα αγνό μήνυμα του Ευαγγελίου στον κόσμο, πριν την ανάδειξη του τελικού Αντιχρίστου.

Η μισαδελφία και οι πόλεμοι οφείλονται στην απομάκρυνση της χάρης του Θεού που γίνεται είτε λόγω της δικής μας απομάκρυνσης από την Εκκλησία, είτε λόγω παραμέλησης της Μυστηριακής ζωής και αρετής. Διότι **μόνο η Εκκλησία κατέχει το πλήρωμα της χάρης του Θεού, τις «δύο πτέρυγες του αετού του μεγάλου»** (12-14), κατά τον Ιωάννη, τον Θεολόγο. Ο επτακέφαλος και δεκακέρατος δράκος προσπαθεί να εισάγει αιρέσεις απωλείας και

⁹⁹ Αγ. Νεκταρίου Ι. Κατήχησις της Ανατ. Ορθοδόξου Εκκλησίας, έκδοση Ρηγοπούλου, σελ. 219-220.

¹⁰⁰ Αγ. Νεκταρίου Ι. Κατήχησις της Ανατ. Ορθοδόξου Εκκλησίας, έκδοση Ρηγοπούλου, σελ. 192. Δείτε περισσότερα στο Γ τεύχος της ερμηνείας της Αποκάλυψης υπό ΛΜΔ, σ. 38: www.imdleio.gr/apocalypse/apocalypse_c.pdf

¹⁰¹ Εάν η γέννηση του Χριστού, της τέλει εικόνας του Θεού του αοράτου (Κολ. Α-15), έγινε το έτος 5509 από Αδάμ κατά τον άγιο Επιφάνιο (υποσ. ΣΤ-9), είναι όμως 7x787=5509, αντιλαμβανόμαστε ότι έτσι ο Κύριος μας έδωσε σημείο υπέρ των Οικουμενικών Συνόδων, και ιδιαίτερα της 7ης που υπερασπίστηκε το ζήτημα των αγίων εικόνων.

¹⁰² Προφητεία 58η του αγίου Κοσμά του Αιτωλού: www.imdleio.gr/diaf/files/proph/1_prophecies_parts/02_AgKosmas.pdf δείτε και τι σημαίνει βαθύτερα αυτό στο Δ τεύχος: http://www.imdleio.gr/apocalypse/apocalypse_d.pdf

διχοστασίες και σχίσματα, αλλά φρόντισε ο Θεός, για να μπορούν να τον αντιμετωπίσουν οι πιστοί, να εκφρασθεί η Ορθόδοξη πίστη με τα Θεοφώτιστα δόγματα των επτά Οικουμενικών Συνόδων. Αυτά επομένως είναι απαραίτητο να μείνουν αναλλοίωτα, όπως έλεγε χαρακτηριστικά ο γέροντας **Σωφρόνιος ο Αγιορείτης (+1993): «Η διδασκαλία της Εκκλησίας, που έλαβε την τελική της μορφή από τις Οικουμενικές Συνόδους, δεν επιδέχεται καμιά αλλαγή. Όλη η μετέπειτα επιστημονική εργασία πρέπει απαραίτητα να συμφωνεί με ότι δόθηκε στη θεία αποκάλυψη και διατυπώθηκε στη διδαχή των Οικουμενικών Συνόδων της Εκκλησίας. Το ίδιο ισχύει και για τη χάρη. Το πλήρωμα της χάριτος μπορεί να κατέχει μόνο η μία και μοναδική Εκκλησία».**¹⁰³

Συνοπτικά για το 12ο κεφάλαιο:

Ο Ιωάννης ο Θεολόγος στο κεφάλαιο αυτό μας παρουσιάζει τις αντίπαλες πνευματικές δυνάμεις, που όταν τις αγνοούμε είναι αδύνατον να έχουμε ορθή κατανόηση των όσων συμβαίνουν στον «ουρανό» και τη «γη» δηλ. τον πνευματικό και τον αισθητό κόσμο.

Η μία πνευματική δύναμη είναι η Εκκλησία, που παρουσιάζεται γι' αυτό το λόγο στον ουρανό, στην οποία ανήκουν και οι άγγελοι υπό τον Αρχάγγελο Μιχαήλ που παραμένουν πιστοί στο θέλημα του Θεού. Στην Εκκλησία γεννιέται ως άνθρωπος ο Υιός του Θεού, ενώνοντας στο πρόσωπό Του δύο τέλει φύσεις: θεϊκή και ανθρώπινη (αποτελούμενη από ψυχή και σώμα). Ενώνει έτσι κατά τον τελειότερο τρόπο την κτίση με τον Δημιουργό της. Αυτό το κεντρικό γεγονός, της γέννησης του Χριστού από την Παρθένο, στην ιστορία των λογικών οντοτήτων, επιγείων και επουρανίων, καταγράφει πρώτα ο Ιωάννης ο Θεολόγος στην Αποκάλυψη.

Πριν την γέννηση, όμως, του Κυρίου, και πριν την παραπλάνηση των πρωτοπλάστων από τον όφη, γίνεται η αποστασία των πνευμάτων με αρχηγό τον Εωσφόρο, όπως ονομάζεται από τον προφήτη Ησαΐα, που από υπερηφάνεια κατέληξαν να γίνουν δαίμονες σκοτεινοί, απομακρυνθέντες από την πηγή του φωτός που είναι ο Θεός. Το πλήθος των πνευμάτων που έπεσε παρασυρμένο από τα διανοήματα που έσπειρε ο Εωσφόρος είναι "άπειρο" δηλ. πολύ μεγάλο κατά τον άγιο Ιωάννη τον Δαμασκηνό, το ένα τρίτο του συνόλου κατά την Αποκάλυψη. Τον Δράκο - Εωσφόρο και τους αγγέλους του παρουσιάζει σαν την δύναμη του κακού ο Ιωάννης, η οποία μισεί θανάσιμα και αντιμάχεται την Εκκλησία.

Μετά την γέννηση του Χριστού η Εκκλησία έχει μάθει πως να ασκείται (με νηστεία και προσευχή) κατά των πονηρών πνευμάτων και γι' αυτό μεταβαίνει στην έρημο (που καταστέλλει τα πάθη) για να αντιμετωπίζει νικηφόρα τις προσβολές του εχθρού. Ο Αρχάγγελος Μιχαήλ και οι άγγελοί του, με την δύναμη του Χριστού, κατόπιν της κρίσης που Αυτός έκανε κατά του διαβόλου και των πονηρών πνευμάτων με την Σταύρωσή Του, αποκλείουν τον ουρανό από τα πονηρά πνεύματα και από τις κατηγορίες τους κατά των ανθρώπων. Ενωρίτερα, όπως μαρτυρείται από την ιστορία του Ιώβ, ο διάβολος δεν είχε εντελώς απομονωθεί από τον ουρανό.¹⁰⁴

Για να ενδυναμώνεται και να αποφεύγει τον μεγάλο θυμό του διαβόλου εναντίον της, μετά που αυτός άκουσε από τον Χριστό ότι τον περιμένει η φωτιά της Κόλασης, η Εκκλησία έλαβε από τον Κύριο και τελεί τα άγια Μυστήρια διά των οποίων έχει ολόκληρο τον Θεάνθρωπο εντός της. Έτσι η βάση της σωτηρίας είναι τα ορθά δόγματα της πίστης μας, τα οποία απαγγέλομε σε κάθε λειτουργία (εκφωνώντας το Σύμβολο της πίστεως). Οι Χριστιανοί κρατώντας την Ορθόδοξη πίστη και τηρούντες τις δέκα εντολές νικούν το επτακέφαλο θηρίο, που την ισχύ του (σαν 10 κέρατα) την λαμβάνει από όσους δεν τις τηρούν.

¹⁰³ Από: «Οἶδα ἄνθρωπον ἐν Χριστῷ» (σελ. 190), ἢ το Α01: http://www.imdle0.gr/diaf/2010/03/gSofronios_A.pdf

¹⁰⁴ Διότι γράφεται: «Και συνέβη σαν αυτή την ημέρα, και ιδού ἦλθαν οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ να παρασταθοῦν ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, και ο διάβολος ἦλθε μαζί τους». (Ιώβ Α 6)

Ο Ιωάννης εστιάζεται στην ενδυνάμωση των πιστών σαν με δύο πτέρυγες από τα δώρα που λαμβάνουν από την διπλή φύση του ενανθρωπίσαντος Κυρίου (ουσιαστικά) διά των Μυστηρίων της Εκκλησίας (12-14). Σαν αντίδραση προς αυτά, βλέπει ποταμό από πλάνες που βγαίνουν από το στόμα του δράκου (12-15), διά των οποίων προσπαθεί να πνίξει τα ορθά φρονήματα των μελών της Εκκλησίας, και ύστερα παρατηρεί την υποβοήθηση του γήινου παράγοντα για να εξαλειφθεί και αυτός ο κίνδυνος (12-16). Στο τέλος αυτού του κεφαλαίου μιλάει για τον πόλεμο του δράκου κατά των λοιπών Χριστιανών, (των λοιπών του σπέρματος της γυναίκας - Εκκλησίας).

Τελικά η Αποκάλυψη, και στο κεφάλαιο αυτό, μας βοηθάει να κατανοήσουμε την αλήθεια πίσω από τα γεγονότα, των οποίων εμείς βλέπομε συνήθως την εξωτερική μόνο εικόνα, αγνοώντας την πνευματική τους διάσταση. Με τον τρόπο αυτό μας στηρίζει στην πίστη στον Θεάνθρωπο Κύριο Ιησού Χριστό, ο οποίος, τονίζεται, ότι λόγω ακριβώς της διπλής φύσης του, θεϊκής και ανθρώπινης, δίνει σαν με δύο πτέρυγες τη χάρη του στην Εκκλησία, κυρίως μέσω των ζωοποιών Μυστηρίων. Αναφέρεται όμως, ιδιαίτερα, η βοήθεια των πιστών από τις ασώματες αγγελικές δυνάμεις που, υπό τον Αρχάγγελο Μιχαήλ, πολεμούν νικηφόρα τα ξεπεσμένα πνεύματα με αρχηγό τον αποστάτη διάβολο.

Έτσι αντί να μας φοβίζει, ο Ιωάννης, μας δείχνει την αδυναμία του εχθρού, που κατά τον λόγο του Χριστού καταπατείται από τους μαθητές Του, ενώ, σε όσους δεν τηρούν τις εντολές Του, γίνεται φοβερός δράκοντας. Και ο άγιος Νικόδημος ο Αγιορείτης, μυρμηκολέοντα λέει, κατά τον Ιώβ, τον διάβολο, που όταν δεν του επιτρέψουν οι άνθρωποι να τους πλησιάσει είναι μικρός σαν μυρμηγκι, ενώ αλλιώς (όταν τον προσκαλούν μέσω αμαρτιών) μπορεί να φτάσει να λάβει εναντίον τους δύναμη λιονταριού. (Αόρατος Πόλεμος).

Όλη λοιπόν η προσπάθειά μας έγκειται στο να είμαστε πάντα με τον Χριστό. Αν δεν βλέπομε την ανθρωπότητα να βαδίζει σωστά είναι γιατί δεν τηρούνται οι εντολές του Χριστού. Έλεγε ο γέροντας Σωφρόνιος (+1993): **«Η προσωπική μας πείρα οδηγεί στην διαπίστωση ότι η ανθρωπότητα στην πλειονότητά της, μέχρι και τη σημερινή ημέρα, δεν έφθασε στο ύψος των εντολών του Ευαγγελίου. Απορρίπτοντας τον Χριστό ως τον αιώνιο Άνθρωπο, και προπαντός ως τον Αληθινό Θεό, υπό οιαδήποτε μορφή, υπό οιαδήποτε πρόθεση, οι άνθρωποι στερούνται του Φωτός της ανάρχου Βασιλείας και της δόξης της υιοθεσίας... Όταν αισθανθούμε τον Χριστό ως Θεό-Σωτήρα, υπερβαίνουμε τα όρια του χρόνου και του χώρου· εισερχόμαστε σε εκείνη την μορφή του είναι, στην οποία δεν υπάρχει η έννοια της τραγωδίας».**¹⁰⁵

Και ο άγιος Πορφύριος ο Κausοκαλυβίτης (+1991): ...«Πολλοί άνθρωποι, και μάλιστα Χριστιανοί, δεν δέχονται καθόλου την ύπαρξη του δαίμονα. Το δαιμόνιο, όμως, δεν μπορείς να το αρνηθείς. **Είμαι πεισμένος ότι υπάρχει διάβολος και λέω μάλιστα ότι, αν βγάλομε απ' το Ευαγγέλιο την πίστη στην ύπαρξη του διαβόλου, τι γίνεται; Πάει το Ευαγγέλιο. Γιατί "εις τούτο ήλθεν ο Υιός του Θεού, για να λύσει τα έργα του διαβόλου".** Στην Αγία Γραφή, επίσης, λέει: **"Και τα δαιμόνια πιστεύουν και φρίττουν"**. Και αλλού: **"...ίνα δια του θανάτου καταργήσει τον έχοντα το κράτος του θανάτου, τούτ' έστι τον διάβολο"**. Αυτά τα χωρία τι φανερώνουν; Δεν ομιλούν για την κατάργηση του διαβόλου απ' τον ίδιο τον Χριστό; **Δεν μπορούμε ν' αγνοήσαμε την ύπαρξη του διαβόλου, του οποίου τα έργα ήλθε να καταργήσει ό Χριστός.** Εγώ όμως σας λέγω, αντί ν' ασχολείσθε με τον διάβολο και τις πονηρίες του, αντί ν' ασχολείσθε με τα πάθη, **να στραφείτε στην αγάπη του Χριστού»...**

Και ύστερα από λίγο: «Όταν ντυθούμε την πανοπλία του Θεού, τα πάντα θα κατορθώσουμε, και μάλιστα πολύ εύκολα. **Είναι εύκολα όλα, όταν μπορούμε στη θεία χάρη.**

¹⁰⁵ «ΠΕΡΙ ΠΡΟΣΕΥΧΗΣ». Έκδοση: Ι. Μ. ΤΙΜΙΟΥ ΠΡΟΔΡΟΜΟΥ ΕΣΣΕΞ ΑΓΓΛΙΑΣ 1993. Μετάφραση εκ του Ρωσικού Ιερομονάχου Ζαχαρίου, σ. 96, και επιλογής υπό ΛΜΔ το «B 25»: www.imdleio.gr/diaf/2010/03/gSofronios_B.pdf

Τότε είμαστε πιο ελεύθεροι, πιο δυνατοί. Μας προστατεύει η θεία χάρη. Αν αγωνισθούμε, ερωτευθούμε τον Χριστό, τότε αποκτούμε τη θεία χάρη. **Οπλισμένοι με τη θεία χάρη, δεν διατρέχουμε κίνδυνο κι ο διάβολος μας βλέπει και φεύγει»...**¹⁰⁶

αυτό το τεύχος:

http://www.imdleio.gr/apocalypse/apocalypse_g.pdf

Προηγούμενα τεύχη:

http://www.imdleio.gr/apocalypse/apocalypse_a.pdf

http://www.imdleio.gr/apocalypse/apocalypse_b.pdf

http://www.imdleio.gr/apocalypse/apocalypse_c.pdf

http://www.imdleio.gr/apocalypse/apocalypse_d.pdf

http://www.imdleio.gr/apocalypse/apocalypse_e.pdf

http://www.imdleio.gr/apocalypse/apocalypse_f.pdf

Γενικά, επί πλέον τεύχη και video:

<http://www.imdleio.gr/apocalypse/ap/apoc.html>

συνεχίζεται...

3 / 16 Μαρτίου 2014
Β΄ Κυριακή Νηστειών, Αγίου Γρηγορίου του Παλαμά
Λεόντιος Μοναχός Διονυσιάτης

www.imdleio.gr

---

¹⁰⁶ Αγίου Γέρ. Πορφυρίου, «βίος και λόγοι», αποσπάσματα σελ. 313-315.